

SCRIBO ^{II}

NII LARGI COM

positiones Medicæ.

AD CAPITIS DOLOREM.

Compositio I.

D capitis dolorē, etiā
in febre, primis diebus
benefacit serpylli pon.
quadrās, rosæ aridæ. p^o
quadrans. Hæc inco-
quuntur duobus sexta-

rijs aceti acerrimi, donec ad dimidias
perducantur. Inde sumitur cyathus, &
in duobus rosæ commiscetur, frequen-
terq; ex eo curatur caput: ubi enim con-
caluit quod infusum est, nisi aliud recēs
adijciatur, nocet.

II.

Item prodest eodem modo ruta per
se uel cum hederæ baccis decocta. Poly-
gonium quoq; & menta multis profuit,
ea ratione decocta, & infusa capiti do-
lētī. sphondylion, & agni semē, & plata-
ni pilulæ similiter aceto incoctæ, rosæq;

folia residuo aceto cōmixta. III.

Cum autē pluribus diebus perman-
serit dolor, tum omnium supradictorū
oportet uncias singulas fumere, ijscq; ad
miscere lauri baccarum, castorei, nucū
amararum, pulegij, sampuci foliorum,
singulorū uncias, & aceti sextarios tres
decoquere ad dimidias. Eodem modo
rosa admixta, non tamen frequenter, ca-
put curare. IIII.

Ad omnem capitis dolorem effica-
citer prodest, crocomagnatis pondo
sextās, aluminis fissi, uel gallæ. p^o. uncia.
Hæc terere ex aceto & rosa uicibus ad-
iecta oportet, usquedum mellis habeat
spissitudinem: inde frontem, & utraque
tempora oblinere. V.

Ad capitis dolorem, cum inueteraue-
rit, benefacit hæc compositio: Myrrhæ
*. p^o. i. croci. *. p^o. ij. amygdalorum ama-
rorū. *. p^o. ij. rutæ uiridis. *. p^o. iij. sphon-
dylj. *. p^o. i. panacis. *. p^o. i. laurus bac-
carū. *. p^o. iij. serpylli. *. p^o. ij. castorei
*. p^o. i. Teruntur hæc omnia aceto, & fi-
unt pastilli: cum opus est, diluuntur ace-
to &

to & rosa, in mellis spissitudinem, atque
ita frons & tempora illinuntur. VI.

Oportet uero permanēte capitis do
lore, materiam quoque detrahēre ex eo
per nares, uel os. Quæ res etiam auricu
læ, uel dentibus dolētibus prodest. Nec
minus quibus subitæ uertigines obuer
santur, quos σκοτομαϊκούς Græci dicūt.
Item comitiali morbo correptos, & ca
ligine impeditos ex magna parte leuat.
Debēt autem ij omnes pridie abstine
re, & superioribus diebus aquam pos
tare. VII.

Per nares ergo purgat caput ijs re
bus infusis per cornu, quod rhinenchia
tes uocatur: Hederæ succo per se, uel be
tæ succo, cum exiguo flore æris, uel cy
clamini succo mixto lacte aut aqua pa
ri mensura. VIII.

Bene detrahit è naribus liquorem &
hæc compositio: Salis, nitri, mellis, ace
ti, olei ueteris, singulorum. *. p°. binum,
cyclamini succi, σαδίον & ἀργία, quā her
bam pediculariam, quod pediculos ne
cat, quidam appellāt, singulorū. *. p°. i.

Hæc in unum mixta, naribus per cornū infunduntur, uel pinna longiore nares interius perfricantur. Cum satis uisum fuerit fluxisse, ut reprimatur, aqua frigida nares diutius abluere pura oportet: uel ea, in qua pridie crocum adiectum maceratum fuerit. IX.

Sed si per os magis detrahre materiam uisum fuerit, quia non sine tormento per nares ea deducere, suadebimus pyrethri radiculam cōmanducare, atq; subinde hiantem pati fluere saliuā: uel uuam passam cum piperis albi granis totidem dabimus cōmanducandam, & expuendā: æque enim & hæc deducūt pituitam. Benefacit & sinapi ex aceto tritum, & non excastratū, gargarizatū trium cyathorū mēsurā, admixto melis. p^o. quadrante: detrahīt enim largiter pituitam. X.

Prodest cum diu caput dolet, adtondere ad cutem, & radere, & diutius siccum ad relaxationem cutis fricare, & aqua calida fouere pura, uel laurum in coctam habēte. Quo tempore etiā sterna-
nutamen

sternutamentum concitare non alienū erit medicamento, quod ex his rebus componitur: Veratri albi, castorei, struthii quod est radix lanaria, piperis albi, singulorū. * p^o. i. hæc confusa tenuiter forato cribro transmittuntur: cum opus fuerit, per pinnam, uel calamum scriptoriū naribus sufflentur, uel specillo tincto in aquam, & excusso, tacta naribus iniiciantur. Proritat sternutamentum etiam per se confusum, & eadem ratione iniectum ueratrum album. Nigrum, siccum, & aridum sternutationem statim inuitat.

XI.

Capitis dolorē quemuis ueterem & intolerabilem protinus tollit, & imperpetuum remediatur torpedo uiua nigra, imposita eo loco quod in dolore est, donec desinat dolor, & obstupescat ea pars: quod cum primū senserit, remoueatur remedium, ne sensus auferatur eius partis. Plures autē parādæ sunt eius generis torpedines: quia nōnunquā uix ad duas, tresue respondet curatio, id est, torpor, quod signū est remediatiōis.

Ad comitiale morbum.

XII.

AD comitalē morbū, quem Græci ἐπιληψίαν uocāt, herbam quam ἴdem πολυεύρομ, nos nerualem appella-
mus, oportet ieiunum quamplurimum
uiridem comesse, à prima luna ad trice-
simam. Hæc eadē herba ebrio data co-
piosa, in crapula uinum discutit, men-
temq; restituit.

XIII.

Item hinnulei cerui coagulū intra no-
uem dies exceptum, benefacit ad mor-
bum comitalē. Intelligitur autem dierū
numerus ex eo, quod iacent aures simul
eorū primis temporibus, à nono em̄ die
subrigūtur. Oportet ergo sumere tunc
coagulum, & arefacere, quo neq; Sol,
neq; Luna accedit, atq; inde dare pue-
ris uiciæ magnitudinis globulum, ex a-
quæ caldæ cyathis duobus: maioribus
uerò natu fabæ solidæ magnitudine, ex
aquæ caldæ cyathis tribus per dies tri-
ginta. Donentur autē aquæ puræ supra
medicamentū cyathi duo, aut tres. Hoc
remediū qui monstrauit, dixit ad rem
pertinere, occidi hinnulum cultro quo
gladias

gladiator iugulatus sit. XIII.

Constat inter plures & crocodili testiculum. *. p^o. i. aut uictoriati, per dies triginta ex aquæ cyathis tribus sumptâ multos remediaffe. XV.

Ad recentem comitiam morbum cito proficit, ad ueterem tardius, tymi albi *. p^o. iij. ex aceti cyathis tribus, & mellis boni pondo uncia: ut dilutū ieiunus bibat per dies quadragintaquinque. Sed cum biberit, citatus ambulet milia passuum minimè duum. XVI.

Scio Romæ quandam honestam matronam aliquot comitiali morbo liberasse hoc medicamento: eboreæ scobis hemina, mellis Attici pondo libra, hæc in unum miscentur. Postea adijcitur, si puer fuerit qui laborat, testudinis masculæ, palumbi masculi, utrorumque ferorū, id est, nuper captorū sanguis, quantum fluxerit dum uiua utraq; animalia dimittantur. Sin autem puella fuerit, foeminei generis animalia sint, & eodem modo capta, sanguine effusio emittant. Oportet autem clauum Cyprij eris acui

tum demittere in iugulū testudinis, & palūbi uenas, quæ sub alis sunt, ære acuto incidere. Hoc medicamentū ligneo uase seruatum reponitur. Cum opus fuerit, datur ex eo luna decrescēte per continuos dies triginta: primum cochlearia tria, deinde quinq̄, deinde septē, deinde nouem, summum undecim: & rursum nouem, deinde septē, deinde quinque, postea tria: & iterum augetur, minuiturq̄ numerus cochleariorū, donec dies triginta antedicti cōsumantur. Postea oportebit scobis eboreæ heminam per duos menses consumere uitio corruptum, accipientem ex ea terna cochlearia in die, ex aquæ cyathis tribus. Hoc medicamento qui utitur, neque uinum, neq̄ suillam gustet. Præterea habeat in brachio uerua eborea. Nam sunt & qui sanguinem ex uena sua missum bibant, aut de caluaria defuncti terna cochlearia sumant per dies triginta. XVII.

Item ex iecinore gladiatoris iugulati particulā aliquam nouies datam cōsumant. Quæq̄ eiusdem generis sunt,
extra

extra medicinæ professionē cadūt: quibus profuisse quibusdā uisa sunt. XVIII.

Illud tamen nō oportet ignorare, sanari hoc uitiū cum cognitum est, aliquibus: uiros facilius mulieribus remediari: pueros, uel uirgines liberari post cōplexū & deuirginationē.

Collyria composita leuia. XIX.

AD conturbationes & epiphoras oculorum scio multa collyria, tamen si tardē, magnos tamen effectus habere. Sed nulli collyriorum tantum tribuo, quātū lycio Indico uero p se. Hoc enim inter initia, si quis hoc collyrio inungatur protinus, id est, eodem die, & dolore præsentī, & futuro tumore liberabitur. Superuacuum est autem nunc laudes eius referre, in alijs enim expertus intelliges simplicis rei uix credendos effectus. XX.

Oportet uero minimē quater, quinque sive ex interuallo inungere, deinde cum combiberint oculi ad singulas inunctiones, eaq; quā poterint sustinere calidissima, spongijs expressis uapo-

rare eos diutius, eodemque die in balnea ducere, ita ut cum cætero corpore caput quoque, & facies calida immergat, & fo ueatur: uinoque uti ut quisque assuetus est. Postero die si qua uestigia epiphora remanserint, inungere collyrio aliquo acriore aquato sub uespere, & rursus in balneum deducere, & uinum dare eodem modo. Ferè enim uno die tollit epiphoram, & præcipue incipientem, neque adhuc alio medicamento tactam. Sed si ea uis fuerit epiphora ut non cedat uno die, spectare oportebit donec impetus sedetur, & ita in balneum deducere, cæteraque facere quæ præcepimus. Idem hoc medicamentum etiam supra perunctum tardius quidem, sed eosdem effectus præstat, maximè in teneris corporibus, ut mulierum, & puerorum, quorum oculi nullius medicamenti uim sustinent: tri duo enim aut plerumque quatrinduo tollit dolorem, adiutum uis infusione, & aquæ calidæ uapore.

XXI.

Item compositorum collyriorum hoc maximè probo ad recentes epiphoras, & contur

cōturbationes oculorū, tumoresq̄, & dolores: Aloës Indicæ. *. p°. iiij. croci *. p°. ij. opij. *. p°. i. gūmis. *. p°. iiij. plantaginis succi cyathos tres. Terere oportet per se crocū diligēter, deinde cætera admiscere pridie macerata succi plantaginis cyatho: atque ita reliquis duobus cyathis admixtis, cum spissata fuerint, fingere collyria. Vtruncq̄ autem genus medicamenti eximiè prodesse iudico, proprietate quidem quadam: sed præcipuè quòd nullam in se aspritudinem habet, ut pleraq̄ quibus ferè inunguntur homines. Nam quæ ex cadmia, aut ære usto, eiusdemq̄ generis pigmentis componuntur, quibus curiosè terantur, naturā suā tamen amittere non possunt. Nunq̄ enim ut succus diluunt, sed cum in summam subtilitatem deduci non possint, perseverantia tamen terentium, corpora quasi puluerulenta necesse est manent. Quorū uerò partes uelut configūt, certè exterius pungūt foramina prima, & tunículam oculi, atque in itis interdum non tam molestam futuram con-

citant epiphoram.

XXII.

Quod nomine etiam quidē Diaglaucium dicitur, probo in initijs. Nā & hoc genere quodam ex eadem materia constat, nec ullam aspritudinē habet, quando sic componitur: croci. \ast . p° . v. sarcocollae \ast . p° . x. glaucei succi. \ast . p° . xx. tragacanthi. \ast . p° . v. opij. \ast . p° . v. Et hoc em̄ ego adiicio, & ita melius respondet, scilicet opiū & in hoc, & in omni collyrio, medicamentis. Verū adijcere oportet, quod ex lacte ipso syluatici papaueris capitū fit, nō ex succo foliorū eius, ut pigmentarij institores eius rei cōpēdij causa faciūt. Illud em̄ cū magno labore exiguū cōficitur, hoc sine molestia & abūdāter teritur. Ante oīa crocū aqua pluuiali, deinde adijcit sarcocolla, glauciū, opiū, tragacanthū, prius omnia seorsum macerata nō multa eius generis aqua: ut cōprimū, id est (si potest fieri) eadem die fingantur collyria: soles enim diu neglectum mortario inarescere. His uti primis diebus collyrijs, non ceteris auxilijs prout res postulat, abstinendo dico sanguis

sanguinis detractiōe, meliusq; eam cæ-
teris proficere adfirmo. XXIII.

Cū uero pluribus quis diebus uexa-
tus fuerit epiphora cū perseuerantia tu-
moris, & pituita ipso calore oculorum
glutinosior uisa fuerit (qd' ferè sexto se-
ptimoq; die accidere solet) tū proderūt
& ea quorū genus superius improbau-
mus, cōposita ex rebus metallicis. Faci-
lius em̄ iam patiūtur oculi (si modo ex-
hulcerati nō fuerint) iniuriā. Quorū
præcipuè hoc mihi placet, qd' à colore
φουδρ dicit̄. Accipit aut̄ hæc: æris usti. *.
p^o. xij. cadmiæ ustæ. * p^o. xij. stibij cocti
* p^o. xij. acaciæ chylismatis. * p^o. vi. alo-
es. * p^o. iij. opij. * p^o. ij. croci. * p^o. iij. ca-
storei uictoriati p^o. myrrhæ, licij, idem
scilicet pōderis, cōmis. * p^o. xvij. aqua
pluuiatili quæ sunt durata diu, teruntur
donec leuissima fiāt: postea cætera alio
mortario singula trita admiscen̄: dum
tollendū est, cōmī adijcī. Hoc quidem
etiā in iniurijs utunt̄, cum ouī aquato li-
quore p se, uel cū collyrio, qd' à cinereo
colore *αοδ'ιακόν* appellat̄. XXIIII.

Collyrium spodiaceum à quibusdā cīnereum dicitur, componitur autem ex his: cadmiæ, botryitidos ustæ super testam donec incandescat, & uino falerano extinctæ. *. pond. xl. cretæ samiæ, quam uocant astra. *. p^o. lxxx. stibij cocti. *. p^o. xx. opij. *. p^o. x. cōmis Alexandrini. *. p^o. xx. Terunt hæc omnia aqua pluuiatili, commi ultimū adijcitur: ante hoc, cum cetera leuia sunt facta, opiiū miscetur maceratum pridie aqua. Facit hoc per se etiam in initio cum tenuis abundansq; fluuit lachryma, & pustulæ molestæ sunt: aut cum prima tunica oculi exesa est, aliæue exulcerata. Cum purum hulus est, diluitur ferè oui albore, quod est tenuissimum. XXV.

Ad sordida hulcera oculorum, crustasq; habentia, quas ἐχάραι uocāt, item carbūculos, quos ἀνθρακας dicūt, facit bene & per se mel Atticum pyxide Cyprij æris conditum, & repositum mensibus duobus, nec minus: quanto em̄ diutius remanet, efficacius fit. XXVI.

Sed præcipuè hoc collyriū, qd̄ quidā Athe

Athenippū, qdā Diasmyrnes, quidā ^{εὐωδὸς}
 & uocāt, quia boni odoris est. Sed præ-
 cipuè hoc, qd' etiā ad pustulas, papulasq̃
 & suppuratiōes oculorū facit, & ad cica-
 trices nō ueteres, & ad palpebrarum res-
 centē, aut in corporibus tenuioribus as-
 spritudinē. Oportet autē eo ad sordida
 hulcera diluto cū ouī albo, id est, aqua
 tissimo uti: deinde cum lachrymæ flue-
 re desierint, cinereo sup̄ inungere. Itē
 ad pustulas ex ouo tritum facit. Ad pa-
 pulas uerò, & ad dolores cum rubore,
 & distentione oculi sicca, cum lacte mu-
 liebri & ex aqua. Aut ad cicatrices res-
 cētes extenuandas, & palpebrarū aspri-
 tudinem tollendā, subiecto scilicet spe-
 cillo, aut inuersa palpebra, si quis eo uta-
 tur. Componitur autē ex his: Pompho-
 lygis lotæ. * p^o. viij. æris usti. * p^o. viij.
 croci. * p^o. iij. myrrhæ. * p^o. iij. nardi. *
 p^o. sex semis & uictoriati, lapidis hēma-
 titis. * pon. duum & uictoriati, pipe-
 ris albi grana decem, opij. * p^o. i. aut ui-
 ctoriati, commis. * p^o. x. teritur uino
 Chio.

XXVII,

Collyrium Psittacinū à colore ita dictum, facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lachryma cōsistunt. Item ad uisiones & solutas cicatrices, & uastum tumorem, quem quia à loco interdum uidetur propellere oculum, $\pi\rho\acute{o}\pi\eta\omega\sigma\iota\mu$ uocant, cum ouī albo quod est teuue. Sed præcipuè facit, cū quasi sanguine suffusi sunt oculi, & ob id nullum nisi leuissimum collyrium patiūtur: recipit autem hæc: Croci. \times . p^o. iij. cadmiæ. \times . p^o. iij. stibis. \times . p^o. iij. opij. \times . p^o. ij. commis. \times . p^o. ij. amyli & recentis & dulcissimi. \times . p^o. iij. Eodē modo quæ scripta sunt, in mortario debent teri ex aqua pluuiali. Amylum autem cum iam fingendum erit collyrium, adijcietur. Interdum & hoc superinungatur qui prius Athenippo curati sunt. His ferè collyrijs leuibus omnia quæ circa oculos cum tumore & dolore fiunt, remediamus.

Collyria acrid.

XXVIII.

Acrioribus autem ijs ad cicatrices extenuandas, & palpebras asperas: quod quia ex quatuor rebus ut quadriga

driga equis constat, & celeres effectus
habet, *ἀρμα* dicitur. Recipit autem hæc:
æris usti, *. p^o. iij. thuris arboris corti-
cis, *. p^o. iij. ammoniaci guttæ, *. p^o. iij.
commis, *. pond. iij. Teruntur ex aqua
pluuiali. XXXIX.

Hoc etiam superunctum, ad puerorū
epiphoras, & qui non sufferunt inuncti-
onem facit: ut huiusmodi medicamēta,
quæ *πῆξιχριστὰ* uocant. Croci siculi pon-
do uncia, cōmis pondo uncia: hæc aqua
teruntur, fiunt collyria. XXXX.

Est & hoc medicamentum satis effi-
cax, quo ita oportet palpebras perunge-
re, ne quid intra oculū fluat. Recipit au-
tem hæc: Croci siculi, *. p^o. iij. crocoma-
gmatis, *. p^o. xij. thuris, *. p^o. iij. alumi-
nis rotundi, *. p^o. vi. opij, *. p^o. i. myrrhæ,
*. p^o. ij. cōmis, *. p^o. iij. Vino falerno te-
runtur, cum leuia facta sunt, & crassitu-
dinem habēt mellis spissi, adijcitur passi-
cretici, p^o. sextans: reponitur pyxide sta-
gnea, si passum adiectum non erit, colly-
rium erit. XXXXI.

Benefacit & hoc medicamentū, quo

Augustus usus est, & recipit hæc: Aluminis fissi. *. p^o. xl. thuris cādidi. *. p^o. x. aloēs. *. p^o. xv. croci. *. p^o. xv. opij. *. p^o. ij. gallæ. *. p^o. x. rosæ foliorum aridorū *. p^o. x. plantaginis succi uel seminis. *. p^o. x. Vīno falerno teruntur, cū leuia facta sunt, & spissitudinem mellis habēt. Adijciť passī sextarius, aut hemina, aut rursus commiscetur. Reponitur uase stagneo, uel argenteo. XXXII.

Collyriū pforicū ad caliginem, & ad aspritudinē oculorū, siccamq; perturbationē sine tumore, quā *κροφθαλμίαν* appellāt. Facit hoc collyriū benè qđ pforicon dicit. Habet aut hæc: Croci. *. pond. xij. pforici. *. p^o. xxiiij. psimithij. *. p^o. iiij. opij idem, piperis albi idē, cōmis. *. pond. vi. aqua pluuiali commiscentur, teruntur. XXXIII.

Stratioticum collyrium ad aspritudinē, & caliginē. Recipit aut hæc: psimithij. *. p^o. vi. piperis albi. *. p^o. i. omphacij. *. p^o. ij. cadmiæ. *. p^o. iiij. opobalsami. *. p^o. ij. opij. *. p^o. i. cōmis. *. p^o. ij. teruntur aqua pluuiali. Collyriū hoc melius superiori

rioni ad caliginē facit. XXXIIII.

Stacton, quod uocant, ad eadem. Ferè autē mulieribus prodest. Habet hæc: cadmiæ. *. p^o. xij, stibis. *. p^o. vi. piperis albi. p^o. ij. mysis usti donec puniceum fiat. *. p^o. ij. æruginis rasæ. *. p^o. i. & uictoriati, æris floris idem, commis. *. p^o. v. aqua pluuiali teritur. XXXV.

Collyrium acre ad extenuandas cicatrices, & quāuis ueteres, caliginemq; & aspritudinē oculorum, quod semel inunctum plurium dierum effectum præstat. Oportet autem eo aquato uti, diu enim tenet, ammoniaci guttæ. p^o. librā, æruginis pon. libram, commis. p^o. quadrantem: pluuiali aqua teritur ærugo: postea cætera adiungunt macerata aqua. XXXVI.

Collyriū quod propriè facit ad aspritudinem palpebrarum, & callositatem. Oportet subijcere specillum, aut inuerture palpebrā: æris usti. *. p^o. xxiiij. eruginis. *. pon. vi. croci. *. p^o. x. myrrhæ. *. p^o. i. nardi spicæ. *. pon. i. casia rufæ fistularum uictoriati pond. piperis albi

grana. xlv. cōmis. *. pon. nouem, uino
Chio teruntur. XXXVII.

Medicamētū liquidū ad palpebrarū
ueterrimā aspritudinē, & excrescentem
carnem, σὺκωσιπ quam uocāt. Item callū
durissimū, Hygrā appellant, quia est li-
quidū medicamentū, carnē ex palpebris
tollit sine magno dolore. Recipit hæc:
Myrrhæ, thuris, croci, singulorum. *.
pond. iij. mysios. *. pon. iij. chalcitis. *.
p°. vi. Hæc terunt diligenter aceto acris:
ubi leuia facta sunt, & habent spissitudi-
nem passi, miscetur eis mellis atticī. p°.
libra. Deinde in patella æris cyprī su-
per carbones posita inferuescit, donec
mellis habeat nō nimīū liquidā spissitu-
dinem: atq; ita reponit pyxide æris Cy-
prī. Cum opus fuerit inuertitur palpe-
bra: deinde hoc medicamēto suffrica-
tur curiosè ad delachrymationem, id est
ubi desierit mordere medicamen. Rur-
sus inuertere oportet palpebram, atque
ita pollice impresso mēbranas innatan-
tes abducere, quæ facilè subsequuntur.
Post hæc cinereo ex aqua inungendi
erunt

erūt crassiore . Hoc inunctum multorū
annorū callos, & aspritudines palpebra
rum desperatas à quibusdā oculariorū
paucis diebus tollit. XXXVIII.

Hygra ad suffusiones oculorū, quas
Græci *ὕψηλα* dicunt, medicamen-
tum liquidum. Fœniculi succi. *. p^o. iij.
opobalsami. *. pond. iij. mellis attici. *
pond. iij. olei ueteris. *. p^o. iij. hyænæ fel-
lis. *. pond. i. euforbij. *. p^o. i. Hoc, oleo
diluitur, & ita commiscetur cæteris. A-
quato uti oportebit hoc medicamento:
est enim acerrimum, & undique humo-
res trahit. Quamobrem non sunt inun-
gendi qui capitis dolorem, aut gravita-
tem habēt . Item ante biduū, aut triduū
ut aquam bibant quos destinauerimus
eo ungere. Quanquam melius facient
etiam si perseueranter aquā potauerint:
uitio em̄ molestissimo facilius inter ini-
tia carebunt. Non præterit me, habe-
re te prudentes ocularios, quibus si no-
mina dixeris collyriorum in hoc libro
scriptorū, contendant forsan se quoque
habere eadem cōposita: sed si pondera,

aut effectus comparare uoles, longè di-
 uersos inuenies. Ego enim ipse eodem
 nomine multa cōposita, nō h̄isdem pon-
 deribus & rebus, interdū habeo: sed his
 maximè probatis utor. Nec utiq; adfira-
 mo non posse & alios eadē habere: nā &
 ipse ab alijs accepi, sed rarò. Scio quos-
 dam ocularios simpliciter tradētes com-
 positiones, meq; multum elaborasse, ut
 ueras & incorruptas acciperē, conscius
 sum mihi. Neq; illud rursus dico, nouas
 & non aliquibus notas in hoc libro con-
 gesturum compositiones, uerumetiam
 quasdā diuulgatas, & (ut ita dicam) pu-
 blicatas. Eiusmodi enim, quia effica-
 ces sunt, etiā pluribus in notitiā ueniūt.

Ad aurium dolorem.

XXXIX.

AD auriculæ & tumorem, & dolo-
 rem sine hulcere prodest herbæ
 urceolaris, aut cucurbitæ ramentorum
 succus tepens per strigilem in foramen
 auris dolentis infusus. Itē bestiolæ mul-
 torum pedum (quæ tactæ conduplicāt
 se in orbem pilulæ rotundissimæ simi-
 lem, καίτοι κιδίους ὄνους aut πολύποδας Græ-
 ci hoc

ei hoc genus animalium uocant) oleo domestico complures inferuefactæ uase ferreo, benefaciunt. Prodest & gliris pinguis, & gallinæ adeps, & medulla bubula, liquefacta, tepensq; infusa. XL.

Sed præcipuè picis flos, quod *πίως* *λαίωρ* appellant, cum oleo communi mixtum, ita ut tertia pars sit olei. Nam & dolores sedat, & ferè non patitur suppurationem fieri. Et si facta fuerit, eadem res perfanat. Ad summam, ego ipse diu uexatus ab aure, cum multis frustra usus essem medicamentis, ab hoc sum perfanatus, & alios complures sanauit. Florem picis autè appello, quod excipitur dum ea coquitur, lana superposita eius uapori. Hoc etiam grauitatem odoris protinus tollit. XLI.

Item benefacit hoc medicamentum ad tumorè, & exulcerationem aurium: acetis acris sextarii duo, incoquuntur mala granata, quibus coriarij utuntur, quia semper ualida sunt, nec unquam maturescunt, *ξοὰς ὀξείας* Græci dicunt, donec madida fiant. Tunc hæc adiiciuntur &

admiscentur. Aluminis fissi uncia, acacia succi pon. quadrās. Reponitur medicamentum ampulla vitrea. Cum opus est, ad tumorem quidem calidū per strigilem infunditur; deinde foramen summum lana succida tegit. Ad hunc autem frigidum per eiusdem generis lanam & auriscalpium inijcitur. XLII.

Si caro excreuerit in foramine auris, compescitur sine dolore aut ferro hoc pastillo: Aluminis fissi pon. triens, æruginis pon. triens, misyos usti pon. triēs, rubricæ sinopidis pon. triens, commis p^o. sextans. Terunt priora ex aceto acris, donec quasi cum collyrium componit, leuia fiant. Vltimum commi adijcitur: & fiunt pastilli, qui ad omnia hucera faciunt, aqua diluti, cum aut compescenda sint, aut cicatricem debeant ducere. Sed aquatioribus oportet uti, cum cicatrix est cludenda. Benefaciunt & ad exulceratas nares qualibet ex causa, & graui ter olentes.

Ad parotidas. XLIII.
Ad parotidas conuenit noctuæ ce-
 rebellum

rebellum butyro mixtum: discutit enim
ferè eas sine dolore & molestia. Opor-
tet autem aqua marina feruenti, nouis
spongijs demissis, & per linteum intor-
tum utrisq; expressis uaporare paroti-
dem, atq; ita oblinere hoc medicamēto,
superque tegere lana sulphurata totam
maxillam.

XLIIII.

Item benè discutit parotidas iris Illy-
rica contusa, cocta ex passo more fari-
næ hordiaceæ, calda bis terue impo-
sita.

XLV.

Discutit & hoc medicamentum pa-
rotidas, antequàm suppurauerūt: Spu-
mæ argenteæ pondo dua, cerussæ. p^o. li-
bra, salis ammoniaci pon. libra, æris flo-
ris pond. dodrans, aceti sextarius, olei
ueteris sextarij duo & dimidium. Spu-
mam & cerussam salem per se & cū ace-
to terere oportet mortario, deinde oleo
admixto trañcere in cacabum amplum,
ne extra fundat, & efferuescat: efferue-
scit em̄ ualde. Cum hæc super ignē po-
sita habuerint emplastrī temperaturam
mollis, deponere oportebit cacabū, cū

feruere desierit: paulatim aspergere æris florem, & mouere spatha medicamentum, ne extrâ fundatur: & rursus coquere, donec habeat emplastri spissitudinē stricti.

Ad sanguinis eruptionem de naribus. XLVI.

ERumpit è naribus sanguis, qui cū abundanter fluxit, nisi celerius supprimat, periculū adfert. Proderit ergo aqua frigida uel posca subinde aspergere totam faciem, uel spongia refrigerare, acetū acre infundere in aurem, cuius è regione sanguis fluit: aut in utraq; si ex utraq; sanguis emanauerit: gypso totam faciē cum fronte, & maximè nares crasse oblinire prodest: & caput frigida aqua copiose, superposito aliquo tegumento, perfundere, uel cucurbitam occipitio adfigere. Inijcere autem intus narē aut nares oportebit cochleæ uiuæ carnem per se, aut cum thuris polline tritam: uel herbam quæ, quia multa est, & ubiq; nascitur, πολύγονον appellatur. Idē trita facit & λυσίμαχίον herba eodem genere. Proderit & spongiæ particulam præse

præfectam, aptè forcipe ad amplitudinem & patorem narium figuratam injicere paulò pressius ex aceto per se. Interdum aspergēda ei galla erit, uel chalcitis curiosè trita, uel utraque in unum æquis ponderibus mixta, melius enim facit.

XLVII.

Item bene supprimit & hoc medicamentū: Mali corticis quo coriarij utuntur, p^o. quadrās, aluminis ægyptij, p^o. sextans, chalcitis, p^o. uncia. Hoc tritum per succidam lanam aspersum medicamentum injicere oportebit. Facit autem etiam ad omnem ex qualibet corporis parte, seu uulneris sanguinisq; eruptionem: quoniam interdū ita (ut diximus) minus curati, præfocati uidētur. Et maxime cum utraq; obturata spisse necessario sunt foramina narium, qua spirandi facultas eripitur, non alienum est scire qua ratione utrunq; præstari possit, ut neq; spiratio interpelletur, neq; remedium efficacissimum (quod per oppilationem nariū efficitur) excludat. Oportet ergo sumere pinnam anseris quam

maximam, uel calami scriptoriij fistulā modicè plenā: deinde aptare ad longitudinē nasi, atq; ita præcidere utraq; parte ut perforata sit, inuoluerēq; ex fasciola tenui lintea quasi insita explere circuitū eius, donec cum uideatur pator narium cuneatiōe quadā recipere posse fistulā, atq; ita ut est circūuolutā mergere aceto acri & iniicere, interdum per se, uel asperso super acetū utro libuerit antè dictorū medicamētorum. Hoc autem remedio magis uti, cum per utraq; nares sanguis abundauit.

Ad hulcera in naribus.

XLVIII.

AD hulcera in naribus, plūbi steracus, qd' scoriam dicūt, ex uino & murteo oleo uicibus adiecto terere oportet, donec spissum fiat, & ita per pinnam nares obteguntur.

XLIX.

Facit & hoc medicamentū bene: Pōpholygis, .x. pond. iij. cerussæ. .x. p°. xij. hyssopi. .x. p°. trium. Vino falerno & rosa uicibus adiecta teritur, donec mellis habeat temperaturam.

Ad

Ad polypos.

L.

AD grauem odorem nariū, ὄζαιναρ
Græci hoc uitium uocant: ærugi
nis pond. quadrātem, aut squamæ æris
p^o. quadrantem, aut utranq; rerum pon
deris fescunciæ in mellis despumati. p^o.
libra decoquere oportebit, & eo uti li
quido per pinnam.

L I.

Ad polypos, misy ustū, chalcitis usta,
æris flos, ustum fori, æris squama tusa,
cribrata, si eo medicamēto per pinnam
sæpius nares tactæ, eiusmodi uitia atte
nuata, cotidie emendātur: cum sint à ce
rebro paribus ponderibus, sicca bene
faciunt.

L II.

Sed quia plerunq; uexātur nares gra
uedine, quæ tumore earum efficitur: nō
alienum est te eius quoque remedia sci
re. Prodest igitur quies unius diei, & ab
omni re abstinētia. Perungendæ nares
erūt bitumine líquido, aut myrrha sta
cte, uel pice liqda. Postero die pastillus
iste nocte sup cibū dandus est, et si opus
fuerit, per triduū cōtinuum eodem tem
pore: recipit autem hæc: Apij seminis

d 4

pon. trientem, anesi. p^o. quadrantem, al
terci seminis, quod *βοσκήμιον* dicit. p^o.
trientem, opij. pond. unciam. Fiunt pa
stilli ponderis uictoriati; alijs parte ter
tia detracta dantur cū aquæ cyathis tri
bus. Faciunt autem & ad oculorū epi
phoras, & stomachi nausēā, & deiectis
unculas, & ad omnem fluorem.

Ad dentium dolorem.

LIII.

AD dentiū dolorem quamuis plu
rimi dicant forcipes remediū es
se, multa tamen citra hanc necessitatem
scio profuisse. Itaq; cum etiam exesus
est aliqua ex parte, tum nō suadeo pro
tinus tollendum, sed excidendū scalpro
medicinali qua cauatus est, quod sine ul
lo sit dolore; reliqua enim solida pars
eius, & speciem, & usum dentis præsta
bit. Sed cum dolor urgebit, uariē sedan
dus est, partim collutione quorundam,
partim cōmanducatione, nōnunquam
suffitione, aut impositione aliquorum.

Prodest colluere os frequenter radice
herbæ quinquefoliæ incoctæ in uino.

Item herba urceolari, & cupressi bac
cis aqua

cis aqua incoctis. Alterci quoque radix, aut eiusdem semen linteolo spisso inligatum, & aqua sapius inferuefactum, denti subinde adpositum. Item leuat æquè dolorem dentium portulaca, commanducata ab ea parte qua non dolebunt, ut succus traiectus contineatur pusillo diutius, & solani succus tepens benefacit gargarizatus. LIIII.

Suffire autem oportet ore aperto alterci semine carbonibus asperso, subinde os colluere aqua calida, interdum enim quasi uermiculi quidam eijciuntur. Leuat dolorem & bitumen suffitum. LV.

Item commanducare proderit herbam rhododaphnen, & saliuam dolentibus traicere, ac pusillo diutius continere, & ita hiantem pati saliuam decurrere.

Item mentastrum, uel radicem *κοτυλάκιδόν*, quæ herba similia folia cymbalis habet, nasciturque ferè in parietibus humidis. Pyrethri quoque radix commanducata multorum leuauit dolorem.

Nec minus alumen fissum linteolo spisso circumdatum, & ita dolenti pressum

diutius continere prodest. LVI.

Imponere ipsi uerò denti toti opor-
tet hoc medicamētum quasi emplastrū;
Peucedani succi, *. pon. iij. opopanacis
*. p^o. i. thuris, *. pond. duum, uuæ passæ
sine granis, *. p^o. i. Hæc per se contundi
iubebis, deinde cætera seorsum trita cō-
misceri in unum. Vbi fuerit dolor, auri-
scalpium lana molli inuoluitur, deinde
tingitur feruētissimo oleo, atq; ita denti
primum, deinde proximis gingiuis su-
perponitur bis tēue, donec hebetescat
ex aliqua parte dolor; post hoc, medica-
mēto dens cooperitur. Si repetierit, aut
permanserit nihilominus aliquis dolor,
super medicamentum auriscalpiū cum
lana ex oleo candenti eodem modo im-
ponere sæpius oportebit, id est, donec
dolor tollatur. LVII.

Sed si quando mouentur dentes ex
perfrictione, confirmandi erunt pluri-
ma gargarizatione lactis asinini, aut ui-
ni Marsici ad tertias decocti, in quo la-
pathi radices conijci debebunt, ut unā
decoquantur. Stringit etiam dentes
alumen

alumen, quo infectores utuntur ex melle Attico, ita ut duae partes sint mellis, tertia aluminis. Haec misceri oportet mortario, deinde patella fictili feruefacere ut spissentur: atque ita recodere quolibet uase aereo, donec hoc medicamentum primo austerè, & nimis perstringere dentes, postea remissius uidebitur. LVIII.

Item proderit motis dentibus hoc medicamentum: Aceti acerrimi sextarius unus semis, cedriae uerae ne habeat picis aliquam mixturam hemina, aluminis fissi pond. triens. Teritur alumen cum aceto, miscetur deinde cedriae, & una omnia uasa aereo coquuntur, tedita pingui mota, donec in mellis spissitudinem temperati medicamentum redigatur. Hoc medicamento si quis ter in mense dentes fricuerit, dolorem eorum non experietur.

Dentifricij compositiones.

LIX.

Dentifricium quod splendidos facit dentes, & confirmat: Farinae hordeaceae sextarium conspergere oportet aceto cum melle mixto, & subigere di-

utius : atq; ita in globulos diuidere sex.
Quibus dilatatis admisceri salis fossicij
semunciam, deinde furno coquere, donec
nec in carbonem redigantur, tunc tere-
re oportebit eos globulos, & admisce-
re spicæ nardi qd' satis uidebitur. LX.

Ad dolorem faciundū hoc Octauia
Augusti soror usā est; ad dentiū dolorē,
& confirmationē benefacit radice edu-
lis cortex sole arefacta, & contusa, cri-
brata. Item uitrum candidum, quod si-
mile crystallo est, diligenter tritum, ad-
mixta spica. Utuntur pleriq; etiam hu-
iusmodi dentifricio; herbā urceolarem
legunt cum iam in semine est quamplu-
rimā cum radice: deinde lotam uno die
siccant; postridie recentī muria dura ma-
cerant; tertio die expressam olla noua
componunt, subinde salis fossicij qua-
si tabulata interponunt: atq; ita perco-
quunt fornace balneariotum, donec in
carbonē redigantur. Postea trita ad ter-
tias admiscēt spicæ nardi quod satis est.
Hoc cum eo quod candidos facit den-
tes; tum etiam cōfirmat, Augustā con-
stat usam

stat usam. Nā Messalina dei nostri Cæsaris hoc utitur, cornorum cerui ustorū in ollam nouam ad cinerem redactorū sextario uno, mastiches chiæ pondo uncia, salis ammoniaci pondo fescuncia.

Ad fluorem gingiuarum. LXI.

Solent gingiuæ quorundam, fluore infestari, quas prægnantes uocant. Profunt eis lentisci folia arida contusa, & cribrata perforato cribro: facit & cinis eiusdem lētisci foliorū ex aqua eiusdem decocti. Compositum autem hoc medicamentū prodest, qd' & ad omnia hulcera quæ in ore fiūt, utile est, ἀνθηρά à Græcis appellatur: recipit hæc: Aluminis fissi. *. p°. iij. myrrhæ. *. p°. i. croci *. p°. ij. cypiri, id est, iunci radicis. *. p°. ij. gallæ. *. p°. i. rosæ lutei floris. *. pond. i. sandaracæ. *. p°. iij. His omnibus rebus tunsis cretis, arido medicamēto uti oportet per pinnam etiam ad πύλιδα & ἐπούλιδα, id est, ubi ex transuerso gingiua suppurauit: aut tonsillarum tumorem magnum, ut digito pressius fricentur, uel ubi super extremum mola

rem increuerit gingiua.

Ad cancrum in ore.

LXII.

Est & molestum interdum cū cancer os corripit, quod initijs neglectum, breui spacio temporis mortis causa est. Oportet ergo, cum primū uisum fuerit, antequam latius serpat, faucesq; occupet, misy usto quamplurimo cum melle uti sæpius; deinde colluere aqua oleastri decocti subinde, aut corticis mali granati.

LXIII.

Medicamentum Andronis prodest in omni parte corporis facto cancro, recipit autem hæc: Mali granati corticis .x. p^o. terræ mali. .ix. p^o. aloës. .pon. iij. myrrhæ. .p^o. ij. gallæ. .p^o. viij. aluminis fissi. .p^o. iij. æris floris. .p^o. duū. Teruntur & cribrantur sicca curiose; deinde admiscetur passum creticum dum habeat spissitudinem mellis; cum opus est, uino austero sumendum medicamentum est, uitro reponitur, diluitur. Facit hoc medicamentum ad carbunculos, & ad ignem sacrum, & ad zonam, quam Græci ἑστῆτα dicunt.

Ad

Ad faucium uu. eꝓ; tumorem. LXIIII.

AD faucium uu. eꝓ; tumorem stomatice hac ferè utuntur, quia nullam aspritudinem habet, & satis efficax est. Vuæ amineæ acerbæ cum primum granum incipiet perlucere, succi sextarios quatuor, mellis atticî sextariū commisceto in unum, atque in æreo uaso coquito, subinde mouens, donec mellis spissitudinem habeat. LXV.

Altera eiusdem utor stomatice, cum diutius uexatæ partes antedictæ sunt: Aluminis fissi. *. pond. duū, gallæ contusæ, *. p°. duum, omphacî aridi. *. pond. i. croci. *. p°. i. passi cretici sextarius unus. Hoc decoquitur uaso fictili ad dimidias, & ita cætera diligenter trita admiscentur. Vtrunque autē medicamentum stagnæ reponendum est uaso.

Ad suppurationem faucium. LXVI.

VBi uerò suppuratio faucium suspecta est, diutius permanēte earū tumore, & interdū febriculis nō sine horrore intercurrentibus, oportebit gargarizare quidē aqua mulsa crebrius, furfu

ribus siligineis decocta, uel passo ad dimidias decocto benè caldo, uti ore & faucibus diutius contineat, uel ea aqua, in qua ficus arida pinguis erit decocta: perungere autē fauces hoc medicamento, quàm tactus sustinere poterit pusillo pressius: Mellis optimi heminam, resinæ terebinthinæ. .x. p^o. duum, rosæ cyathos duos, resinā cum rosa in duplici uase, uti solēt unguētarij, liquefacere oportet: deinde admiscere ei mel, & coquere donec spissum fiat medicamētum. Hoc etiam, cū eruperit suppuratio, uti oportet: expurgat enim & explet idem.

Ad anginam.

LXVII.

AD anginam prodest & sanguinis detractio, cucurbitarū admissio, ceteraq; auxilia quibus medici efficacius utuntur. Medicamenta autem simplicia quidem hæc faciunt: laser cyrenai cum, si poterit inueniri: sin minus, syriacum aqua dilutum, crassius per pinnam faucibus adhibitū. Item euforbiū aqua dilutum.

LXVIII.

Compositorum autem medicamentorum

torum hæc sunt apta. Fellis taurini, salis, aceti, mellis, olei ueteris, æquas partes in unum miscere oportet, & cum opus fuerit, pinna perfricare fauces diutius.

LXIX:

Itē benefacit gīt frictū. *. p^o. duū, pyrethri. *. p^o. i. sagapeni uictoriati pōdus, melle miscent hæc in unū trita. LXX:

Facit bene & hoc medicamentum: Fellis taurini. *. p^o. ij. elaterij, qui est succus cucumeris syluatici. *. p^o. i. cachrysos animati. *. pond. i. tritum melle admixto reponitur. Cum opus est, dilutum aqua tepida sumetur, & fauces perungentur, cogunturq; inde q̄ plurimū deuorare. Soluit enim uentrem, & ita uehementissimè prodest. Item hoc medicamentum uehementissimè prodest, multos enim à summo discrimine mortis liberauit. Benefacit hirundinum pullorū cineris pondo quadrās, hyssopi pondo sextans, nitri. p^o. uncia, piperis. p^o. semuncia, laseris pondo semuncia; his tritis cretis, mellis atticī quod satis erit admixsetur. Et hoc aut cæteris medicamentis

E

sæpius fauces, & pressius fricare oportet. Multis & hoc profuit medicamentum, quod est sine dubio efficacius & vehementius: costi, apij, anesi, schoeni, cassia rufæ, singulorum. .x. p^o. binum, git. .x. pon. i. amomi uictoriati. p^o. unius, Zee, quod est semen. .x. p^o. duū, aluminis fissi semuncia, gallæ mediæ magnitudinis, numero. v. croci. .x. p^o. duum, crocomagmatis uictoriati pond. myrrhæ uictoriati. p^o. Aristolochiæ creticæ. .x. p^o. iiij. cinnamī. .x. pond. iij. hyrundinum syluestrium pullorum cineris. p^o. uncia, nardi spicæ uictoriati pondo. Hæc omnia siue contusa, siue creta diligenter melle attico despumato comprehendantur. Cum autem opus fuerit, adijcietur quod satis erit eiusdem mellis. Hoc Augusta semper compositum habuit.

Ad uulnere tumorem & dolorem.

LXXI.

Vam supprimit diu iacentem sal ammoniacū, galla contusa, æquis ponderibus. Eadē ratione aluminis fissi. .x. p^o. iiij. piperis albi. .x. p^o. i. quibus in unū mixtis cochleario ter tacta resilit.

Item

Itē herbæ cyclamini succo per cochleariū ter die tacta, ac per triduum, nō solū resilit ac fit minima, sed etiam rarò ualde molestat. Item ad uuæ tumorem & tonsillarum siccum & efficax medicamentum: gallæ tusæ, p^o. uncia, æris flos pond semuncia, menarum sine ouis que sunt, salsarum capita decem. Hæc comburuntur, & ita cæteris admiscentur cineribus, & postea nihilominus in unū diutius teruntur. Oportet autem digito humido tangere medicamentum, & sic uuam ab imo rectam diutius suppressere sursum uersum. Item aliud efficacius ad uuam diu iacentē, cyperi siccata bene, p^o. quadrās, myrrhæ. ʒ. S. croci siccati antè. ʒ. r. sandaracæ. *. pond. i. aluminis fissi. ʒ. S. æris usti. ʒ. S. Hæc omnia intūdūtur, cribrant, ac digito melle mixto medicamentum sumitur, & ita uua leuatur, ac tonsillæ pressius fricātur per triduum, aut si uoles, digito mūdo sine melle curabis.

*Ad tumorem & raucitatem arteriæ & uocis
abscissionem.*

LXXII.

c 2

AD arteriam exasperatam simplicia quidē hęc faciūt : commis alexandrina uel tragacanthū per se sub lingua retentum, compositio autē hęc est.

*Vide infra
post compo
sit. cx.*

Deest compositio.

LXXIII.

Ad tumorem arteriæ, papaueris syluatici iam maturi, uiridis tamen adhuc, capita quāplurima uase fictili coniunguntur, aquaque superfunduntur, ut supernatet duobus tribusue digitis. Hęc ubi triduo macerata fuerint, eodē uase coquuntur donec demadescant, postea exprimuntur capita, omnisq; aquæ percolatæ prius diligenter mensura capitur, ad cuius modū mellis atticī quarta pars miscetur: deinde per duplex uas coquitur, donec mellis habeat spissitudinem. Hoc medicamentū ad arteriæ tumore, & ad tussim facit. LXXIII.

Altera arteriace ad fluorem & raucitatem arteriæ. Item ex ea ad tussim, & abscissum sonum uocis. Tragacanthi. * p^o. vi. commis alexandrinæ. *. pond. v. myrrhæ. *. p^o. i. thuris. *. pond. ij. croci *. p^o. i. piperis albi grana. xx. cariotarū
recens

recentium trium pulpas medias, detracta exteriori cute, interioribusque uenis, uel uuae passae nouae & incorruptae, purgatis interioribus granis, p^o. viij. comis & tragacanthu passo cretico uno die & una nocte macerari oportet, & postero die pila & pilo mudo cotundere, & caetera trita mortario curiose admiscere. Inde dare fabae magnitudinem, globulum sub lingua tenere deuorantem quoad liquefactum fuerit. Hoc medicamentum, pipere detracto, & ad tumorem arteriae facit. Seruandum autem puxide buxea.

LXXV,

Arteriace qua melior non est, refertur autem ab Asclepiade nostro; facit ad omnia superius dicta efficacius, & quicquid in arteria uitae est: constat ex his: myrrhae optimae pinguis. *. p^o. xxiiij. tragacanthi candidi. *. p^o. xxviij. glycyrrizae radice. *. p^o. xvij. resinae terebinthinae uerae. *. pond. xvij. tragacanthum sicut est cotundere, & per cribrum tenuibus foraminibus eicere oportet. Deinde myrrham tritam seorsum admiscere, & rur-

sus utraq; in unum diu terere, atq; ita in
 pilam conijcere, & ibi cū concaluerint
 ictu pili terebinthinam paulatim misce
 re, donec omniū unitas fiat. Postea gly
 cyrizam contusam & cribratam, morta
 rioq; nihilominus tritam sensim asper
 gere oportet. Vbi hæc bene mixta fue
 rint, dum calet medicamentum, plures
 accedant, & pilulas faciant magnitudi
 nis fabæ. Fit enim durissima hæc arteria
 ce, & hoc ipso præcedit cæteras: quia
 linguæ subiecta nō facilè soluitur, & ita
 diutius exhibet suum effectum.

Ad spirium.

LXXVI.

AD spirium faciūt bene inter sim
 plicia quidem acetum scillites, qd
 uocāt, cochleario ter quaterue sumptū
 in die. Prodest & ipsa scilla argilla cir
 cundata, & furno cocta, purgatis exte
 rioribus putaminibus, & quod tenerri
 mum est eius, mellis duabus partibus at
 tici admixtum & tritum bene cochlea
 rio, semel in die bis'ue sumptum profuit
 multis. Pulmo uulpis in olla fictili ad ci
 nerem redactus, & datus mensura co
 chleario.

chleariorum triū, cum aquæ calidæ cyathis tribus. Item pulmo cerui eodem modo factus & datus. LXXVII.

Prodest & hoc medicamentum euidenter: Aluminis fissi. p^o. .xvi. opij. p^o. .x. i. aqua exigua opium diluitur, miscetur alumini antè trito, fiunt globuli ciceris amplitudinīs, dantur ieiuno ante cibum quaterni aut quini. Hoc medicamentum & ad sanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit, & ad ueterē tussim, & ad phthisicos, uel alios qui purulenta excreāt. LXXVIII.

Hoc quoq; medicamentum ad suspirium satis commodè proficit. Sulphuris uiui p^o. .x. i. nitri p^o. .x. selibra, abrotani qd̄ tribus digitis comprehēdi possit. Hæc contunduntur, & teruntur curiose. Cum opus est, dantur ex his cochlearia duo cum duobus cyathis aceti calidi ieiuno. LXXIX.

Aliud medicamentum ad suspirium efficax ualde. Facit autem & ad lumborum diutinū dolorē, & ad paralyšin, & hydropicos, lienosos, Bryoniæ, id est,

albæ uitis radicis. p^o. *. xij. iris Illyricæ
 p^o. *. xij. ammoniaci guttæ p^o. *. xij. aspa
 ragi radicis .p^o. *. vi. scyllæ bulbi crudi
 ex interiore parte, p^o. *. xij. tragacanthi
 p^o. *. vi. mel miscetur cōtusis & tritis do
 nec ceræ mollis habeat temperaturam.
 Inde cum opus est, datur p^o. *. i. cum
 aqua mulsa cyathis tribus uel quatuor.

Ad strumas & omnem duritiē in cor-
poris quolibet loco. LXXX.

AD strumas bene facit radix cucu-
 meris syluatici cocta ex aqua mul-
 sa & trita, atq; ita imposita. Item ebiscū
 eodem modo factum. Sed melius mari-
 ni lepores oleo uetere necati faciunt, in
 plumbea puxide clusi, quā diebus qua-
 draginta diligenter alligatā oportet ha-
 bere. Postea ex ea, pinna oblinēdæ sunt
 strumæ, superq; eas pellis lanata nō ni-
 mium tonsa, tegendi gratia, imponen-
 da est. Præcipere autē oportet, ne quis
 hoc medicamento manus inquinat, aut
 inquinatas, prius quàm lauerit, ad os
 referat. LXXXI.

Ad strumas & ad duritias mammarū
mirificè

mirificè facit antequàm suppurent, & post suppurationem nihilominus, hoc medicamentū. Olei ueteris p^o. dua, spuma argenteæ pond. libra, gallæ fyriacæ p^o. triens, mannae thuris p^o. uncia, galbani p^o. uncia. Cum oleo coquitur spuma donec cerati spissi habeat temperamentum, deinde admiscetur ei galla, & secundum hanc manna; cum emplastri habet spissitudinē, tollitur ab igne medicamentū; & cum desinet feruere, paulatim galbanū miscetur, per minutas partes linitur aluta cū opus est. Hoc medicamentum soluitur tertio quartoue die si non suppurauerint strumæ; sed si aperta fuerint, hyeme alternis, æstate cotidie.

LXXXII.

Malagma ad strumã & omnem duritiem mirificum. Idem ad mammaram muliebrum duritiã, & ad paniculas, & ad tubera, & cætera quæ subito adnascuntur. Recipit hæc: Resinæ terebinthinæ pond. dua, ceræ pond. semissem, propolis, quam quidam ceram sacra uocant, p^o. fescunciam, galbani p^o. sextana

c 5

tem, olei ueteris, p^o. selibrā. Hæc oīa oīa
leo ad ignē liquefacere oportet, & post
ea miscere uisci de quercu pondo qua-
drantem, ammoniaci guttæ p^o. quadran-
tem, ebiscī radicis aridæ p^o. quadrantē,
cypiri radicis, quē nos gladiolū appel-
lamus, p^o. sextantem, ferulæ pond. trien-
tem, aphronitri p^o. quadrantem, asij la-
pidis florum p^o. quadrantem, opopana-
cis p^o. sextantē. Hæc omnia ordine quo
scripta sunt cribrata, in cacabum conij-
ciuntur, opopanax oleo diluūt, Vbi tem-
peratum est medicamentum, manibus
subigitur, linitur cum opus est aluta.

Ad sanguinis eruptionem. LXXXIII.

AD sanguinis eruptionem, siue ex
arterijs, siue à pulmone, uel pectō-
re ea fuerit, benefacit symphyti radix,
quam quidam Inulam rusticam uocant,
quidam autem Alum gallicum dicunt,
lota aqua frigida, & rasa cultello ebur-
neo uel osseo, p^o. sextantis, aut plus, id
est, quantum poterit manducare & de-
uorare, neque enim amara est. Oportet
autem eodem die acetum non gustare,
quod

quod interdū per se magnificè solet pro
desse: sed huius radicis effectū resoluit.
Itē benefacit polygoni succus cyatho-
rum duorum aut trium per triduum re-
petitus. Et plantaginis & solani eodem
modo succus pdest: & cretæ samia p.
i. sumptū ex aquæ frigidæ rigore de-
tracto cyathis tribus. Prodest & herbæ
quā ἡλιόρ uocāt, nos ut opinor, tiniariā,
fasciculus, quantū manu cōprehēdi po-
test, in tribus heminis aquæ decoctus,
& ad tertias redactus, si quis inde cya-
thos tres dederit p tridū. LXXXIII.

Oportet autē extrā sentienti uulnus,
eo loco spongiā ex aqua recentī im-
ponere, uel ex aceto acri, ac frequenter
mutare ne concalecta noceat. Et ueta-
re artus constringere, quod pleriq; me-
dicorum faciunt, ignorantes quod inci-
tatur sanguinis eruptio musculorū com-
pressione. Quandoquidem omnis con-
strictio in utranq; partem exiget æquē
subiectam materiam, sicut utrem si quis
mediū laqueo cōstrinxerit, animaduere-
tet in utranq; partē excludere subiectū

liquorē. Et si sup̄ foratus casu fuerit, incitatiōe ei aculabitur quod in eo erit. Eadem ergo ratione cum sanguis eruptus est, qui constringunt vi magna artus exprimentes, sanguinem uenis subiectū cogūt magis erumpi per uulnus, Huius rei argumentum est, si quis super laqueum percusserit uenam in brachio, quæ est animalis, animaduertet æquē incitari sanguinē ex ea parte, quàm ex inferiore loco cū percussa est uena. Et hoc per se quidem si non uiderant medici, meritò essent culpandi, quòd negligētes in ancipiti casu hominum essent. Cum præsertim Asclepiades etiam pluribus usus sit argumentis in hac re: neq; ei quisquam contradixit, quis enim aduersus ueritatem hiscere potest? Proinde magis sunt custodiendi qui pollicentur salutis custodiã uniuscuiusq; se facturos. Tam inertes autem & negligentes necessaria quidem ad conseruandam uitam humanam, quæ per aliorum laborē reperta sunt, studeāt scire. Meritò itaq; manifestè quidã iugulātur genere quodam in-

dā incitata eruptione sanguinis ab eius-
modi hominum imprudentia. Et, ô bo-
ne deus, hi sunt ipsi qui imputant suam
culpam medicamentis quasi nihil pro-
ficiantibus, Sed ad propositum reuer-
temur.

LXXXV.

Faciunt enim cōposita medicamen-
ta ad sanguinis eruptionē, quorū & hoc
est: Acaciæ succi, p^o. uncia, ὑποκυσιδός
qui est succus rosæ syluaticæ, quam ca-
ninam quidam uocant, pond. uncia, ba-
laustiū, quod est flos malī granati, quo
coriarij utuntur, pond. uncia, opij p^o.
semuncia. Balauustum cōtunditur, sic-
catur, sicco mortario teritur. Cætera pri-
die macerata in aqua commiscentur, &
diligenter pastilli finguntur. Quidam
p^o. .i. quidā uictoriati denarij dant ad
ætate cuiusq̄, ex aquæ frigidæ remissæ
cyathis tribus aut duobus. Atq̄ ille qui
dem pastillus benefacit ad dysenteri-
cos, id est, torminosos.

LXXXVI.

Alter pastillus ad sanguinis eruptio-
nem mirificè faciens. Tragacanthi. p^o. .x.
ix. samia cretæ, p^o. .x. viij, ceræ ponticæ,

p^o. *. ix. glycyrizæ succi (est autē radix
dulcis) p^o. *. v. Symphyti succi p^o. *. xij.
Cōmis pond. *. iij. ὑποκυσσίδος succi p^o.
*. vij. thuris pond. *. v. aluminis liquidi
p^o. *. ij. opiij. p^o. *. v. amyli. p^o. *. vi. myr
rhæ p^o. *. v. croci p^o. *. vij. plātaginis suc
ci. p^o. *. iij. passi meconi quod satis erit
miscabitur, fiunt pastilli. Alij p^o. *. i. aliij
uictoriati dabunt ex aquæ tepentis cya
this duobus & dimidio.

*Ad tussim ueterē, & destillationes, & suspiria & ina
flationes, cum dura habēt præcordia, & lienos
sos, & phthisicos.* LXXXVII.

C Atapotiū, id est, medicamentum
quod non diluit, sed ita ut est de
uorat, ad tussim quæ cū fluore est. Cro
ci pōdo uncia, myrrhæ p^o. sextātis, opiij
pond. quadrantis. Contunditur crocū,
percribratur, contusæ myrrhæ opiū ad
miscetur aqua exigua dilutum. Postea
adijcitur crocum, & cum in unum benè
mixta sunt, finguntur pilulæ erui ma
gnitudinis. Dantur in nocte ternæ uel
quaternæ. LXXXVIII.

Catapotiū alterū ad tussim aridam.
Myrrhæ

Myrrhæ, piperis, castorei, galbani, storacis, opij, singulorū idem ponderis. Castoreum & piper contunduntur & cribrantur, Deinde myrrhæ antè tritæ cæteris contusis æquè admiscētur. Vbi omnium unitas mortario facta est, melle despumato medicamētum comprehenditur: deinde formātur pilulæ uiciæ magnitudinis. Dantur ternæ uel quaternæ in noctem.

LXXXIX.

Aliud catapotium ad tussim ueterē, suspiriū, & phthisi tentatos, lienē, & iecur durū habētes. Idem inflationē tollit, & purgat mulierē, si qua ex partu substiterūt. Styracis p^o. * .vi. myrrhæ p^o. * .ij. & uictoriati, opopanacis p^o. * .ij. iris Illyricæ p^o. * .ij. galbani p^o. * .ij. resinæ terebinthinæ pon. * .v. alterci seminis. p^o. * .i. neri p^o. * .i. piperis albi p^o. * .i. opij p^o. * .i. Irim, altercū, piper cōtundere oportet & cribrare, nitrū mortario terere, & cætera pilo commiscere, & postea hæc eis adijcere, atq; facere catapotia magnitudinis fabæ. Inde terna uel quaterna in noctē dare ad inflatiōes in ipsa distentione cū aquæ calidæ cyathis tribus. XC.

Pastillus ad tussim, destillationem pectoris, pulmones, ad epiphoras oculorum, uesicæ dolorē qui cum fluore consistit, ubi sæpius & non sine cruciatu urinam faciūt. Item ad eos qui sanguinem reijciunt, aut per urinā reddunt. Ad deiectionem, tormina, grauedinem, choleram, stomachi crebram nauseam cum uomitu, sine febre. Et quicquid reprimere & siccare oportet, optimè compe-
 scit. Præterea facit ad omnis partis corporis dolorem, præterea capitis: Quin etiam si quando aliquis hoc fuerit inunctus. Alij uitio non erit dandū hoc medicamentum. Cum aut ad omnia quæ supra dixi, manifestè pro-
 fit, tum præcipuè ad initia phtisim habētes benefacit. Multos enim eripuit ex magno periculo interdū bis tēre datus hic pastillus: recipit hæc: Myrrhæ troglodytis pon.
 *.vi. croci. p°. *.v. opij. p°. *.iiij. thuris pond. *.v. alterci albi seminis. p°. *.iiij. apollinaris herbæ radicis corticis pon.
 *.iiij. Contunditur hic cortex per se, & cribratur tenui cribro: deinde crocum,
 postea

postea altercum, myrrha, thus, quibus
 miscetur opium pridie aqua maceratū:
 subinde aquæ exiguū adijcitur, donec
 fingi pastilli possint pond. *.uictoriati.
 Alij tertia huius ponderis detracta, dan-
 tur in noctem ex aquæ cyathis tribus.
 Somnum faciunt, dolorem sedant, ut su-
 perius dixi. Oportet autem ex eo etiam
 catapotia facere: quidam enim facilius
 ea quàm potionem sumunt, uerum non
 multum interest.

XCI.

Ad eadem remissior quidē pastillus,
 sed non contemnendus, croci, myrrhæ,
 alterci, opij, pondera paria contusa mi-
 scentur, despumato attico melle fiunt
 pastilli eiusdē ponderis. Dantur ad æta-
 tem eius tres in noctem: licet & hinc ca-
 tapotia facere propter eandem causam,
 sed tunc aqua, non mel adijcit.

XCII.

Pastillus ad tussim & sanguinem reij-
 cientes, & stomachum solutum habena-
 tes facit, & ad deiectionē, & uesicæ do-
 lorem. Apij semen pon. *.vi. alterci se-
 minis p°. *.xij. anethi. p°. *.xij. opij p°.
 *.vi. croci p°. *.iij. rosæ foliorū arefacto

f

rum in umbra p^o. *. xij. myrrhæ pon. *.
 xij. Semina, & crocū, & folia rosæ con-
 tunduntur, cribrantur, myrrha teritur:
 opium aqua maceratur: omnia in unum
 miscentur aqua adiecta: fiunt pastilli ui-
 ctoriati pon. alijs tertia parte detracta.
 Dantur ad stomachum imbecillum ha-
 bentes, & sanguinē reijciētes, ex aqua
 frigida cyathis duobus, cæteris ex calida
 totidem cyathis. XCIII.

Pastillus ex odoribus benefacit ad
 omnem dolorem. Propriè autē ad tussim.
 Item pectoris destillationem, & oculorum
 epiphoras. Facit & ad suspirium,
 & ad lateris dolorem, & ad phthi-
 sicos: & uesica, renibusq; laborātes, uel
 sanguinem ad urinam reddentes cū do-
 lore. Casiæ, cinnami, croci, singulorū
 p^o. *. iij. alterci seminis, apollinaris her-
 bæ radīcis, singulorum pond. *. iij. pi-
 peris p^o. *. ij. opij p^o. *. iij. thuris pon. *.
 iij. nardi spicæ p^o. *. ij. Vīno falerno cō-
 tusa & trita utraque ut debent, consper-
 guntur: fiunt pastilli uictoriati pond.
 Et alijs parte tertia detracta. Dantur in
 noctē

noctē, prout uires sunt, cū aquæ calidæ
cyathis duobus aut tribus. XCIII.

Medicamentum, quod per cochlearium deuoratur, benefacit ad tussim aridam, & eos qui difficulter glutinosa excreant, & præfocari uidentur interdū. Sed præcipuè ijs qui lateris dolorē cum febre sentiūt, quos Græci πλευρητικούς uocant. Liberat enim eos ab omni periculo. Hoc medicamentum Apulei Celsi fuit, præceptoris Valentis & nostri, & nunquam ulli se uiuo compositionem eius dedit, quòd magnam opinionem ex ea traxerat. Est autem hæc quæ componitur tribus rebus his: Piperis nigri electi & pōderosi granis duobus, myrrhæ troglodytidos pond. *.ij. mellis atticī despumati libra. Piper contunditur diligenter & cribratur, myrrha teritur mortario curiose: & postea utraque in unum miscentur: deinde mel adijcitur. Dantur cochlearia quina uel sena. Pleuriticis etiam plura sæpius, & cū interuallo dare oportet: & maximè cum tussunt, aut præfocari uidentur, &

difficiliter spirant, siue noctu siue inter
diu. Protinus enim excreant ea quæ ob-
stant transitui spiritus, & tussire desin-
nunt.

XCV.

Alterum medicamentū ad tussim ari-
dam. Nasturcij animati seminis pond.
uncia, alterci seminis p^o. uncia, opij p^o.
uncia, myrrhæ pond. uncia, croci p^o. se-
muncia, sulphuris uiui p^o. semuncia, pi-
peris albi p^o. quadrans, Melle colligi-
tur medicamentum. Datur fabæ ægy-
ptiæ magnitudine ex cyathis aquæ tri-
bus in noctem. Facit autem hoc medi-
camentum ad lateris dolorem, & ad sto-
machi inflationem, grauedinem, cœlia-
cos qui subito uniuersa deiciunt. Pro-
dest & dolentibus superpositum & cir-
cundatū denti; & si exesus est, in cauer-
nam eius infertur. Tollit præterea hor-
rores febrem præcedentes; tum, cū hæc
circuitum certū habet, datū ante horā,
diutius corpore pfricato ex oleo calido.
Prodest & illis qui sine horrore circuiti-
bus febriū uexant. Quamobrē ^{ἀλεξιπύρε}
τοσ hæc cōpositio dicitur.

XCVI.

Aliud

Aliud ad tussim aridam, & glutinosa excreantes. Purgat etiã interaneas uomicas, suppuraciones, lini seminis, urticae seminis, nasturcij seminis, iris Illyricae radice, æqua pondera misceri oportet, & cum melle despumato, quantum satis sit: & frequenter oportet cochleario dare.

Antidotos hyera Pacchij Antiochi ad uniuersa corporis uitia, maxime lateris, & ad podagram.

XCVII.

AD lateris dolorem, siue cum febre siue sine febre fuerit, cõpositio mirifica, nõ ignorata quidem ab antiquioribus propter effectus, sed præctpuè à Pacchio Antiocho auditore Philenidis Catinensis usu illustrata. Fecit em̃ magnos quæstus ex ea propter crebros successus in uitijis difficillimis. Sed ne hic quidem ulli, se uiuo, compositionẽ dedit. Post mortem autẽ eius Tiberio Cæsari per libellum scriptum ad eum, & bibliothecis publicis posita uenit in manus nostras, quã antea nullo modo extrahere potuimus. Quãuis omnia fecerit

mus, ut sciremus quæ esset. Ipse enim clusus componebat, nec ulli suorū committebat: plura enim quàm recipit ipse: met contundi iubebat pigmenta, fallendi suos causa. Hæc postea nos sciimus, quæ, ut sanè & libello ipse fatetur, non à se inuenta, sed usu exactiore comprobata ad quæ uitia, & cū quibus, & quæ admodum data proficeret. Etenim non ignota, ponderibus tamen antiquis aut adiecit, aut detraxit. Et res quæ in hac compositione sunt, non utique conueniunt ad antiquas. Iterdum enim earum quædã plures etiam numero accipiunt, atq; ideo non idem præstant, cum interim hæc mirifica temperatura cõposita mirificos effectus habeat. XCVIII.

Facit hoc uerò medicamentum non solum ad lateris dolorem, sed etiam ad plura uitia efficaciter. Quamobrẽ semper habeo id compositum. Percurram autem quambreuissimè, ad quæ uitia, & qualiter datum prosit, ut etiam in libello eius scriptū est, & ego magna ex parte iam expertus sum. XCIX.

Sanat

Sanat ergo morbo comitiali correptos, quos ἐπιληπτικούς Græci uocant, furiosos, quos μαινομένους dicunt. Item sanat quibus subitis tenebris obscurantur oculi cum uertigine, σκοτοματικούς hos Græci appellat. Nec minus diutino correptos capitis dolore, quem κεφαλαργίαν appellat. Prodest data p^o. x. ij. ex aquæ mulsæ cyathis quatuor, cum remissi fuerint. Et si frequenter quidem corripuntur, post binas ternasue accessiones danda erit antidotos Hyera: hoc nomen enim tribuit ei duas propter causas, ut existimo. Vnam, ne eius nomen uerū dicendo, ostenderet quæ esset. Dicitur enim à quibusdā πικρὰ, quia amara est: à quibusdam διακολοκυνθίδι. Alteram quò magis sub tanta specie nominis commendaret medicamentū. Sed si ex longo interuallo accessionibus uexabuntur, in remissione dolorum sæpius dandum erit medicamentum. Ita enim aut ex toto remedio est, aut certè minuitur quotidie impetus uitiorum & sedatur, interuallaque maiora accipit, &

hoc ipso opportuniore fiunt ad uera
 tri potionem, qua maximè hæc uitia tol
 luntur. Dare autem his oportet secun
 dum purgationem (bis anim aut ter spu
 mosa & glutinosa deijciunt) ptisanæ cre
 morem, olera lenia ex urtica & lapatho
 malua facta, torpedine interdū admixta
 & cū exiguo pane, aquamq; potui. C.

Facit bene hæc compositio ad suspi
 rium, & ad uocis abscissionem, & subia
 tas præfocationes ex qualibet causa or
 tas, & ad eos qui sæpius existimantur ab
 incubone deludi. Vsq; eò tamen uexan
 tut, ut interdum uitæ periculum adeant
 (est enim uitium non contemnendum)
 utiq; in processa ætate. Quibus dandū
 erit medicamentum, proximo die eius
 noctis qua correpti sunt, cum interual
 lum à somno fecerint, & quod satis est
 ambulauerint, ex aquæ hyssopum aut
 marrubium incoctum habentis cyathis
 quatuor uel quinque. .x. p^o.i. uel unius
 & uictoriati, prout res postulauerit.
 Deinde post horas treis quatuor ue cre
 mor ptisanæ detur, C. I.

Facit

Facit & hoc medicamētum ad eos, quorum musculi maxillares cum maximo dolore tensi sunt, adeò ut aperire os nullo modo possint, τετανον hoc uitium Græci dicunt. Item facit ad deprauatam faciem in utramlibet partē, κυνικόν ωασμόν hoc idem appellāt, genus morbi. Præcipuè uerò ad pectoris, & lateris dolores prodest ex qualibet causa factos, siue latente & occulta, siue manifesta; ut ex ictu, casu, conatu aliquo supra uires, uel ponderis supra modum portatione, uel contusione, quæ frequēter gladiatoribus accidere solet in luctationibus, & eorum maximè sauciatis. Nec minus arbore alta delapsis, uel scalis deuolutis, excussis à rheda uel curriculo, atq; ita tractis. Sed his, id est manifesta causa uexatis, cum acetī cyathis tribus quatuorue danda erit antidotos. Illis uerò qui ex occulta causa laborant, ex aqua mulsa proderit. Præterea neruorū tensionibus mirificè conuenit. Quamobrē facit & ad tremulos, & syderatione tentatos utralibet; una enim ex con-

tractione, altera cū remissione neruorū
 conspicitur, *παράλιση* hoc utrunque ui-
 tium Græci appellant. Ad quod etiam
 cum correpti sunt prodest ex aquæ mul-
 sæ cyathis tribus quatuor uel datum me-
 dicamentum. *℥. p^o. i.* uel unius & uicto-
 riati, admixto pondere uictoriati casto-
 rei. Prodest & ad articulare morbū,
 quem *ἀρθρίτην* uocant, ad spinam, & to-
 tius lumborumq; dolorē; ex aqua mul-
 sa datur ad uires cuiusque. Item ad po-
 dagram benefacit; nam & in præsentia
 detractio ipsa leuat, & in futurum o-
 mni molestia liberat. Dimidio enim ce-
 lerius sanantur qui acceperunt medica-
 mentum, quàm prius solebant. CII.

Quid dicam? duritias in māmīs mu-
 lierum cum dolore consistenteis, quas
 nullum medicamentum leuat, quemad-
 modum ex toto imperpetuum interdū
 sanat, quas plerique medicorum insa-
 nabiles adfirmant, *καρκινώματα*, & *κακοή-
 θεις* appellant. Poteram nominare ho-
 nestas fœminas, quas aut ille, aut ego
 hoc medicamento sanauimus: nisi cre-
 derem

derem fidem te habere nobis alioquin,
ipse tibi iam dixissem. CIII.

Illud uerò supra omnium opinionem
est, quod ad stomachicos euidenter con-
uenit, cum sit uerosissimum medicamen-
tum aduersus stomachum, ne ad lenia
quidem, & simplicia medicamenta aptè
dispositum. Sed uidelicet in eiusmodi re-
bus potentior usus ratione est: expertus
enim unusquisque intellegit stomacho
quoque hoc medicamentum eximie pro-
desse. CIIII.

Remediat enim eos quibus frequen-
ter inacescit cibus, & eos qui assidue in-
flationibus urgentur, uel dolore eius ue-
xantur, aut assidue nauseant, aut saliuam
abundant, uel inedia consumuntur, sto-
machumque ita solutum habent, ut ex
eo uarios liquores subinde respuant con-
sentiente capite, ut nullum genus ci-
bi continere possint. Item ad bilem as-
tram generantes, quos *μελαγχολικους*
appellant, benefacit. Oportet autem non
continentibus cibos secundum uomitum
protinus oleo perunctis, & diutius presse

fricatis dare medicamentum. * p^o.i. ex aqua cyathis tribus : deinde artus constringere, & interdum olfactarijs refrigerare, & commanducatione oliuarū contusarum, earumq; rerum quæ stomachū constringere solent, interim subrectos recubantes, deinde cum deiecerint, solutis uinculis rursus perungere, & fricare totum corpus. Atq; ita uarietate apta ciborum stomachum proritare, ut haliaca ex mulso, malorum cydoniorum succo facto, uel ex granatorum per se malorum, uel si quos magis delectat ex frigida posca: secūdū quæ, apala oua proderunt, & intubi cocti uel crudi ex acetato. Item lactuæ caules cum folijs ex posca decocti, conchula marina, purpuræ murices, pelorides, uolua pomorū, sorba mala orbiculata, scādina, pira, crustumina segnina olla reposita, item uuæ ex olla. Hæc em̄ & huiusmodi quæ sunt cōfirmāt stomachū, quibus & insequentibus diebus uti oportebit paulatim ad cōsuetudinē progredientē, donec propè om̄i molestia ægri liberentur.

C V.

Est

Est stomachi uitiū quod cum siccitate & ardore eius, & inrequiebili (ut ita dicam) & inextinguibili siti consistit: *ἄτροπος* Græci uocant, ab eo quòd exiccatur omnem stomachi humorē. Scimus quosdam urnas aquæ bibisse, neq; ideo sitim aliqua ex parte in præsentia comperuisse. Ad hoc *, p^o. i. uel uictoriae datum ex aquæ cyathis duobus frigida, ita prodest ut faciliè abstinere ab aqua proximis diebus possint. Lienosis uerò ex posca, & iocinerosis duritiam habentibus diutinā ex aqua mulsa satis conuenit. Nec minus hydropicis, quibus datur eadē ratione. Sed his per complures dies oportebit ptisanæ cremorē sine ullo liquore dari. C V I.

Prodest cōpositio hæc & colo inflato, & cæteris intestinis. Futuras quoq; uel iam factas uomicas iisdem partibus aut discutit, aut celerius aperit. Itē menstrua mouet mulieribus, quæ difficulter purgantur. Dandum autem erit his ex aqua medicamentum. In aqua decoquitur herba que artemisia dicit, aut quam

διὰ μύρον appellāt. Etiam ad papulas & sacrum ignem, uel quam zonam uocāt, benefacit ex aqua mulsa, detracto prius sanguine, si res postulauerit: ut & in alijs omnibus superius dictis faciendū est. Omnia em̄ auxilia adhibēda sunt, quæ ex usu prodesse eis comperta habemus: quia facilius adiuta antidotos adiuuabit, & effectus exhibebit. Recipit aut̄ hæc: Stœcados, marrubiij, *χαμαιδρύς*, quæ herba similia quercus folia habet, agarici, cucurbitulæ syluestris, quam *κολοκυνθίδα* appellāt, singulorum, .x. p^o. x. opopanacis, sagapeni, petroselinij, terræ mali, piperis albi, singulorum, .x. p^o. v. cinnami, nardi spicæ, myrrhæ folij, croci, singulorum, .x. p^o. iij. in unū omnia ponderata contundunt̄ & cribrantur. Præterea opopanaces & sagapenum: hæc enim mortario teruntur, adiecto melle tenui, id est, quamliquidissimo: deinde cæteris miscentur, quæ & ipsa recipere debent tantum mellis, quantū satis erit ad comprehendenda, & cōtinenda ea. Reponitur medicamētum uaso uitreo.

Datur

Datur, ut suprâ diximus, ad cuiusque uires, & est prorsus sacrum, ut autor huius nominis appellat. C V I I.

Si quando aut efficaciore eo uoluerimus uti propter difficultatē naturalem uitiorū, aut diuturnitatem, ut in furiosis aut comitiali morbo correptis, uel lumborū perpetuū dolorem habētibus, podagra correptis uastius, cucurbitæ syluestris adiicimus ad superius dicta pondera. *. p^o. xx. opopanacis atq; sagapeni, singulorum. *. p^o triū. Quamobrem utraq; parata debent esse medicamenta: ut cum opus fuerit, usus alterutrius in promptu sit. Illud utiq; credas interim uelim mihi, dum in alijs expertus persuadaē, hoc medicamentū non solū nō nocere stomacho, uerū etiam reficere & cōfirmare eum supra omnē opinionē.

Ad stomachi dolorem & inflationem, & cetera uitia interius. C V I I I.

Medicamentum quod propriè aduersus solutionem stomachi facit & fluorem eiusdem: maximè uerò cum nihil cibi retinere possunt, sed quicquid

datū est reijciunt. Mastiches chiaē candi
dæ pōdo libra, tragacāthi albi pondo li-
bra, apollīnaris herbæ radicis uncia, Cō-
tunditur tragacanthum cum radice; po-
stea mastiche adijcitur. Reponitur in ui-
treo uaso. Dantur cum opus est cochlea-
ria tria secundū uomitum per se factū
ex aquæ frigidaē cyathis tribus.

Ad stomachi dolorem et inflationem. CIX.

PAlmarum, .x. p^o. xl. anethi, .x. pond.
iiij. croci, .x. p^o. duū, git. .x. p^o. duū,
& asari, .x. p^o. duum, murti nigraē bacca-
rum, .x. pond. iiij. iuniperi grana nume-
ro uiginti. Cōtundunt seorsum omnia,
& in unum miscentur; deinde fiunt pa-
stilli, .x. p^o. i. alijs uictoriati. Dantur iea-
iuno ex aquæ cyathis quatuor, aut ex
cretico musto, qd' est passi genus. CX.

Medicamentum siccum ad stomachi
inflationem, & dolorem, & inediam,
Mouet urinam; ideoq; facit & ad hy-
dropicos, & iecur durum habentis, au-
ruginem, quam quidā regium, quidam
arquatum morbum uocant. Refertur in
Musam Antonium, Recipit autē hæc:
Aloës

Aloës p^o, assis trientem, croci, cinnami,
nardi syriacæ spicæ, asari, xylobalsami,
mastiches chiæ, singulorū. * p^o. vi. Tut
dicitur, & uitro reponit̄. Dantur cochlea
ria duo uel tria ex aquæ cyathis tribus.

Compositio. LXXII. quæ superius defuerat, hic
ex Galeno. vij. de cōpositione medicamentorū κα

τα τό πρσ, citante Scribonium Largum

sic restituta est à Io. Ruellio.

Altera Scribonij Largi, quæ qd̄
sub lingua teneatur, ὑπεργλωσσις ap
pellata, facit ad abscisionē uocis: Radicis
dulcis. * p^o. viij. myrrhæ. * p^o. xxiiij.
terebinthinæ. * p^o. xxxij. tragacanthæ
* p^o. xxxviij. singula sicca seorsum tun
dito et cernito, resinaq; in pilam cōiecta
excipito. Vbi in unitatem coierunt, in
formulas digerito, quæ ægyptiæ fabæ
magnitudinem æquēt, & in umbra sic
cato: cumq; usus poscet, unam aut alte
ram sub linguā tenendā dato, ut illique
scens deuoretur. Medicamentū opor
tet cum res exiget, celeriter effingere,
siquidem confestim exiccari solet: quæ
propter in promptu terere cōuenit me

dicamenta cum in pastillos coges.

Hæc Galenus ex Scribonij Largi sententia.

*Ad coeliacos, & torminosos, & uentris
diutinum dolorem.* C X I.

AD coeliacos, id est, qui subito & multa deſciunt. Item & ad aliam citatam, & interdum lenia tormina: Sorborum aridorum cōtuforum sextarius unus, rhus syriaci coquuntur sextarius duo, malagranata recentia decem, item mala cydonia decem. Hæc utraq; coniunguntur in sapam factam ex musti adhuc in dolio feruentis sextarijs triginta sex, ad duodecim sextarios decoctam, donec malorum coria percoquantur, ut sint madida. Deinde terunt hæc fictili mortario, ut grana comminuantur, quibus deinde cydonia admiscent, & æquè teruntur. Postea rursus & sorba arida admiscetur cribrata curiose sapæ quæ residua est, & omnibus in unum bene coactis. Reponitur medicamentum in vitro uase. Dantur autem inde ieiunis in diem ligulæ binæ uel ternæ per se. Sin autem grauior morbus insedit, hic datur. C X I I.

Pastillus

Pastillus ad coeliacos & torminosos
 optimè faciens: Balauſtj hypocyſtidos
 pridie aqua macerati, p^o. sextans, altera
 ci ſeminis, cretæ ſamiæ, ſingulorū p^o. un
 cia, uino myrtite adiecto, fiunt paſtilli
 *. p^o. unius, aut uictoriati. Dantur ieiunio
 ſine febre ex uino myrtite, aut ſigni
 no, cyatho uno cum duobus aquæ mi
 xto: febricitantibus, ex aquæ cyathis tri
 bus. Hoc etiam, incitata libidine ipſius
 morbi, paſtillus, ſiue plures diluti aqua
 calida, uino, oleo, per clyſterem immit
 titur, ſtatim ſomnus cōſequitur quoties
 deſurrexerint torminoſi, qui grauiter
 adſiſti ſunt, & utiq; prodeſt.

Alius paſtillus ad torminoſos efficacior. C X III.

A Cacia. *. p^o. quatuor, croci. *. p^o.
 duum, gallæ. *. p^o. viij. hypocyſti
 dis. *. p^o. iij. lycij. *. p^o. iij. myrrhæ. *.
 pond. iij. rus quo coqui utuntur, nar
 diſpicæ ſyriacæ, aloës, ſingulorum. *.
 pond. duum, aneſi, commis, ſingulo
 rum. *. pond. quatuor, piperis nigri.
 *. p^o. duum. Tunduntur, teruntur, cri
 brantur ex ſucco cauliculorū rubi, uel ex

uino signino collyrii tritura. Cum fuerint hæc lenia, aut ungui nulla pateat asperitudo, finguntur pastilli. *. p^o. i. alijs p^o. uictoriati. Datur unus ieiuno ante meridiem, alter in noctem ex aqua, si febres erunt: ex uino signino, si sincerè corpus erit. Hoc efficax est medicamentum, & si cætera quæ debent, sentiente eius ualitudine, rectè adhibita fuerint, utique sanant.

CXIIII.

Pastillus item qui clysterio immittitur torminosi per anum, cum sordida, & sanguinolenta eijciunt, id est, cum intestina eorum cancer occupauit, quo quasi cauterio tunc tantummodo uti oportet, alioqui nocet. Ideoque à quibusdam ignorantibus eius usus accusatur, quasi nocuus. Recipit autem hæc: Chartæ combustæ cineris. *. p^o. xxx. calcis uiuæ. *. pondo xxiiij. ἀργεννῆς, quod est auripigmentum, *. p^o. xij. sandaracæ. *. p^o. sex. Hæc trita uino consperguntur, in quo rosa & lenites prius incoquantur, ut possint fieri pastilli. *. p^o. duum aut unius. Cum opus est, teritur unus pastillus, & immittitur per aquam

aquam decoctam, rosam & lentem habentem, si febricitabūt: sin minus, ex uino eadem incocta habēte. Facit & murti fasciculus cū oleastri uel oliuæ ramulis, utrorunq; modo prout res exegerit, incoctus. CXV.

Potio autē, id est pastillus cū immisus fuerit, medicamentū sic conuenit in noctem: Myrrhæ. *. p^o. duum, lycij. *. p^o. iij. thuris. *. p^o. i. opij. *. p^o. duū, aloës. *. p^o. duum, acaciæ. *. p^o. iij. murti, baccarum nigrarū. *. p^o. xvi. ouorum ex aceto coctorū uitelli duo. Hæc trita uino Surrentino consperguntur, & fiunt pastilli *. p^o. i. Dantur febricitantibus ex aquæ cyathis quatuor, permixti Surrentini uini cyathis duobus. CXVI.

Ad εἰλεον, quod uitium est inflatio tenuium intestinorū, facit bene galbani p^o uictoriati, deuoratur in pilulas diuisum duas uel tres. Mouet & ructum, & interdum deijcit uentum deorsum, atque ita prodest. CXVII.

Ad idem uitium mirificè prodest hoc medicamentū. Facit autē ad lateris do-

lorem, & ad omnem partem corporis, dauci seminis, panacis radicis, castorei, paria pondera, rutæ syluaticæ dimidiū, tritis uel cōtusis mel decoctum adijcere oportet. Inde dare. *x. p^o. i.* aut uictoriati ex aquæ caldæ cyathis tribus. *CXVIII*

Facit & ad huiusmodi per anum immissum fœnum græcū: id aqua bene coquere oportet, atq; inde sumere heminam. Itē in oleo domestico incoquere rutam quamplurimā, & hinc caldam heminā adijcere priori aquæ, quibus utrisque admiscere aphronitri triti fescūciā, et ita per clysteria caldā immittere. Hoc ego iam stercus per os deijcientē (quod si non mortiferū est) sanauī unguentarij cuiusdam seruū. Est autē uitium *ελιου* periculosissimū, & ideo inter præcipua refertur. Quamobrem non utiq; cū magna fiducia ad hoc genus uitij aggredi debemus.

Ad coli dolorem etiam uetustum compositionū genera experta, quæ in totū persanāt. CXIX.

AD coli inflationē benefacit cumiani syluatici semen per se, ut est datum

tum, quantū cochlearia tria in aquæ cal
dæ cyathis quatuor. CXX.

Nam Cassij medici colice bona mul
tis nota propter effectus, uera hæc est,
ut ab eius seruo Atimeto accepi, legato
Tiberij Cæsaris: quia is eam solitus erat
ei componere. Apij seminis p^o. selibrā,
anesi p^o. quadrantem, castorei p^o. sextan
tem, myrrhæ p^o. quadrātem, spicæ nardi
Indicæ p^o. sextantē, opij p^o. quadrantē,
croci p^o. sescunciam, piperis longi pon.
sextantē, piperis nigri p^o. sextantem se
munciam, petroselini p^o. sextantē, schoe
ni p^o. sescunciam. Hæc omnia contusa
cribrata, melle Attico decocta miscen
tur. Datur ex hoc medicamēto quantū
nux abellana media patet, ex aquæ cya
this tribus calidæ. In ipsis doloribus sta
tim prodest. Item medicamentū cerati
ex malabathro facit ex duabus partibus
& ceræ unius mixtum, & extrā imposi
tum in uentrem totum. Præterea bene
facit & ad stomachi inflationē, & ad su
spirium, & ad iocineris dolorē, tussim,
destillationem. CXXI.

Colice mirifica Iulij Bassi, citò leuat;
 deinde tollit inflationes colí & omnis
 partis corporis. Facit et ad stomachi im-
 becillitates, & ad intestinorum alioqui
 dolorē, quē Græci σφοδρῶν appellāt, ex
 aqua hyssopū, aut rutā decoctam haben-
 te. Itē benefacit ad sanguinē, & ex inte-
 riore parte. Nō eīm patitur latè fieri nec
 intus uulnus cōverti: sed citò supprime
 sanguinē, et uulnus cogit coire. Dandū
 autem his medicamentum ex aqua, πο-
 λιῶν coctum habēte, aut rutam. Prodest
 & torminosis, & coeliacis, datū ex aqua
 centunculū herbam incoctam habente,
 quam Græci γναφλιδα dicunt, uel sor-
 ba, uel siliquam syriacam. Lienosis da-
 tur ex mulso uel passo aquæ mixtis. Eo-
 dem modo dandum est & eis qui san-
 guinem per urinam uel aluum reddunt.
 Nec minū etiam mulieribus quæ fluo-
 re sanguinolento infestantur, quod ἔστυ-
 λεισθῶν Græci dicunt, uel ex partu ab-
 ortu'ue, quæ residuos uulnæ dolores ha-
 bēt: et in totum quibus supprimēdus est
 fluor, aut ex aliqua parte corporis infla-
 tio tol-

tio tollenda. Recipit autem hæc : Spi-
 cæ nardi, costi, piperis albi, piperis ni-
 gri, piperis longi, myrrhæ, opij, apola-
 linaris radicis, & cinnami, asari, acori,
 thuris, brassicæ seminis, castorei, singu-
 lorum. *. p°. xij. opopanacis. *. p°. x.
 stœchadis, dauci, amij, singulorum, *.
 p°. xyij. seselis cretici. *. pond. xxiiij.
 mel atticum miscetur, datur non plus
 quàm. *. p°. aut uictoriati. Cæterū pro-
 ut cuiusque uires postulabunt, dummo-
 do infra hoc pondus ex aquæ caldæ cya-
 this tribus in noctem secundū coenam.
 Hæc potio etiā febricitantibus tuto
 datur : sed cœliacis in ipso dolore pro-
 dest. Vitreo uase seruat. CXXXII.

Ad colī dolorem faciunt quidem mi-
 rificè quæ superius posita sunt : sed cæte-
 ra medicamenta in alijs uitijs dolorē le-
 uant in præsentia, hoc uerò quod dictu-
 rus sum, supra hominis spem conditio-
 nemq; est. Ideo primo tēpore ne fidem
 quidē habet, postea à nullo satis dignè
 laudari potest. Nam & in præsentia
 dolorem tollit, & in futurum remediât.

ne eum unquam repetat. Rarò em̄ quis iterum, uel ad summum tertio, hoc accepto medicamēto, uexatus est. Quam obrem si quando repetierit iterum dolor, dandæ erunt per triduum & tunc potiones, eodem modo quo primæ datæ fuerint. Interdum & tertio in dolore eodem genere potiones dabuntur; quod accidit post hanc, utique in futurum quoque remediatur, ita ut ne suspicio quidem ulla relinquatur uitij. Si quando tamen frigus, aut multitudo cibi præcesserint, grauitatem quandam, & priorem eius loci sine ullo dolore sentiunt planè, ut intellegant quasi quanto malo caruerint. Hoc medicamento muliercula quædam Romæ ex Africa multos remediauit. Postea nos per magnam curam compositionē accepimus, id est, precio dato quod desiderauerat, & aliquot non ignotos sanauimus, quorum nomina superuacuum est referre. Constat autem medicamentum ex his rebus: Cerui cornua sumuntur, dum tenera sunt, quasi in taleas breueis
diui

diuisa, olla fictili componuntur, opercu-
locq; superposito, ex argilla undique cir-
cundata, fornace uruntur, donec in ci-
nerem candidissimum redigant; atq; ita
in uaso uitreo mundo reponuntur. Cum
dolorem habet aliquis, pridie quam po-
turus est medicamentum, debet absti-
nere ab omni re: atq; ita postero die su-
muntur ex cornibus cochlearia tria cumu-
lata, satis ampla: quibus miscentur pipe-
ris albi grana noue trita, & myrrhæ exi-
guum, quod odorem tantummodo præ-
stare possit. Hæc cum in unum commi-
xta sunt mortario diligenter, cochlea ue-
rò africana, id est, inde adlata sumitur q̄
potest amplissima, & uiua mortario cū
sua testa cōtundit, atq; ut est teritur, do-
nec nullū uestigium appareat testularū.
Postea uini falerni non saccati cyathus
adijicitur, & nihilominus rursus teritur.
Magis em̄ tunc apparent residendo am-
plitudines, si quæ reliquæ sunt: quibus
leuatis, iterum adijciuntur cyathi duo
eiusdē uini, atq; ita prioribus bene ad-
miscentur: transfunditur que cum his

quæ sunt in mortario, calice nouo, & supra carbones imponitur, mouente aliquo cochleario liquorem, ne quid subsidat, et perurat. At ubi bene incaluerit, iniiciuntur in eundem calicem quæ supra dixi cochlearia tria, & permouetur. Cum autem calore temperata & potio datur abducenda, statim dolorem leuat. Hoc facere oportebit per insequens biduum, capiētem cibi in prædio, aut alio tempore exiguum, quod facile conficiat, ne crudus sumat medicamentum. Post ea in consuetudine uictus sui, qui collo infestabatur, dimittatur. Oportet tamen non indifferēter remediatis in futurum uiuere: tametsi enim à colli dolore tuti sint, metuere nihilominus debēt, ne alia parte corporis æquè adficiantur ad intemperantiā colli antequā remediati erunt.

Ad tumorem, dolorem iocineris

& duritiem.

CXXIII.

AD tumorem & dolorem iocineris, item ad duritiem facit bene lupi iecur primum in aqua feruente dimissum, atq; ita arefactum. Quantū uictoriorū

riatorū pon. triū ex aquæ caldæ cyathis
tribus p aliquot dies dabis. CXXIII.

Item benefacit ad duritiā iocineris
ueterem cunillæ aridæ, quam satureiam
quidam uocant, cōtusæ. *.p°. unius, uel
uictoriati, cum mulsi cyathis duobus &
totidem aquæ. CXXV.

Proficit mirificè hæc cōpositio ad tu-
morem, & ad dolorem cum duritiā io-
cineris & lienis. Item ad renium dolorē
benefacit. Nam colorem corporis re-
stituit, qui propter uitia dictarum par-
tium corrumpitur, pallidusq; conspicit-
tur. Prodest hoc item medicamentum
etiā ad aquæ mutationes: croci. *.p°. x.
nardi. *.p°. duum, casia. *.p°. duum, co-
sti. *.p°. i. schoeni. *.p°. i. cinnami. *.p°.
i. myrrhæ factæ. *.p°. i. mellis optimi
*.p°. xxv. Datur quantū faba ægyptia,
in musti mulsi cyathis quatuor. Vitreo
uaso seruatur. CXXVI.

Ad iocineris duritiā ueterem, hydro-
picos, lienosos, arquatos, & quibus o-
pus est urina. Item ex partu residua mu-
lieri purgat, & uulvæ dolorē tollit sic:

Anesi. * .p^o. viij. dauci. * .p^o. iij. petroselli
 ni, item iuniperi, item silis, tragacanthi,
 p^o. selibra, panacis. * .p^o. viij. iris, myrrhæ,
 costi, amomi, singulorū. * .p^o. vi. cu
 mami. * .p^o. iij. cassiæ. * .p^o. iij. smyrnē, quod
 est semen olusatri. * .p^o. viij. nardi syriaci.
 * .p^o. iij. acori. * .p^o. x. balsami semina
 nis. * .p^o. vi. opij. * .p^o. y. erui moliti se
 xtarij bes, scyllæ coctæ pōdo triēs, uini
 chij aut lesbi quod satis erit. Pastilli fi
 unt. * .p^o. duum.

Ad auruginem.

CXXVII.

DD auruginem, quod uitiū arqua
 tum quidā uocant, capreæ monta
 næ stercus arefactum & tritum, adiecta
 mica myrrhæ, ex uini meri cyathis tri
 bus: si febricitabūt, ex aquæ totidē. Itē
 rumicis radices tres aquæ tribus hemia
 nis incoctæ, donec sextarius relinquať,
 inde cyathi quatuor per tridū dant.

*Ad lienosos ueteres & nouos impu
 bium puerorum.*

CXXVIII.

Lienosis benefacit tamaricum lon
 gè à mari collectū, & arefactū, &
 cōtusum. * .p^o. unius aut uictoriati, datū

ex

ex aqua, uel ex posca. Prodest & inula arida cāpana eodē modo contusa & cribrata, ex uīnī mixti cyathis quatuor. *. p^o. i. data. Mirificè facit & ammoniacæ guttæ. *. p^o. uictoriati, cū cauliculis tribus rubi ex aceto datū per dies quinq̄. Tollit em̄ ex toto duritiā. CXXIX.

Potio ad lienosos, balani qua unguentarij utuntur. *. p^o. duū, costi. *. p^o. i. capparīs radicis. *. p^o. i. hederæ nigræ baccarum. *. p^o. duum, *πικλυμένον* quam syluæ matrem uocamus. *. p^o. uictoriati, galbani. *. pon. viij. cardami nigri, id est, nasturcij seminis. *. p^o. duum, & uictoriati, piperis nigri. *. p^o. i. scyllæ coctæ. *. p^o. xij. Hæc omnia colliguntur scylla, fiunt globuli. Dantur. *. p^o. duū uel unius, ex melle & aceto mixtis cyathis quatuor aut tribus. Eadem facit ad hydropicos bene, ex aqua mulsa urinā mouet. CXXX.

Lienosos sanat extrā impositus sinapis sextarius unus detritus, adiecto sextario uno lētis aceto coctæ. Oportet aut̄ impositū esse medicamētū, donec dolorē pati

non possint: postea folio caldo dimittantur, ut plures eos contineant dum desinat dolor, alioquin exilient: maior enim fit dolor calda tactis, postea ceratū ex rosa imponere oportebit. CXXXI.

Aliud eadem ratione impositū melius facit. Sinapis sextarius, gīt cyathi duo, nasturcij cyathi quatuor, myrobasilani corticis cyathi quatuor, piperis cyathi duo, sinapi aceto acri pridie maceratū, deinde tritū, contusum ceteris miscetur: in panno inlitum medicamentū imponitur, fascia quàm longissima alligatur plurimum in unum cōmissa, quò tardius solvatur. Hoc est efficacissimum, & multorum annorum tollit duritiam. Sed post hoc si quæ reliquæ remanserint, ammoniaco tollendæ erunt & rubo. CXXXII.

Inflatibus lienosis dare oportebit aquam, in qua candēs ferrum demissum, uel lac caprinum, capta tantūmodo hædera pasta. Proderit & his sinapis sicca, contusa, cerato mixta, extrā impositum & gypsum aqua cōpersum, & acetum
in quo

in quo tamaricum decoctum fuerit, uesica abditum, & ita extrà impositum.

Ad hydropicos.

CXXXIII.

AD hydropicos, cum iam distenti sunt propter aquæ multitudinem (initiò enim alia uia prodest) benefaciunt chamæleæ, quæ herba est simillima oliuæ, folia quinque uel sex, etiam si arida fuerint, data ex aquæ mulsæ cyathis tribus, salis cocleario adiecto: largiter enim aquam ducit. Item squamæ æris, quam $\lambda\epsilon\pi\acute{\iota}\delta\alpha$ Græci uocant, pondo uictoriati, data cum apij seminis pari pondere ex aquæ mulso cyathis quatuor: plurimū autem aquæ deijcit. Datur & radicis succus ex uini cyathis tribus mixtis. Oportet uerò secundū purgationē spōgij nouis totū uentrē ex aceto & sale eiusdē mēsuræ diluto & inferuefacto imponere, & constringere extrà instita longa, cibosq; assæ carnis dare, cū pane azymo, fricātem totū corpus sale, oleo paribus mēsuris, uini meraci quod satis erit dantem.

CXXXIIII.

Benefacit ad hydropicos hæc com

h

positio, & maximè in initijs, quorum sufflatũ corpus est, ὑποσάρεκα quod Græci uocant, uitis albæ radicis pond. xx. cocci cnidij. *. pº. iij. scyllæ bulbi cocti detracta exteriori parte. *. pon. x. myrrhæ. *. pº. viij. cymini cyathis tribus, anisi cyathis tribus, uini falerni sextarijs duobus, passi sextario uno. Præter myrrham, omnia contusa, non cribrata, macerantur passo & uino, nocte & die: postridie colatur liquor, cui myrrha trita admiscetur, à quo cyathus datus à balneo alternis diebus, singulis adiectis cyathis, donec profectus intelligat. Oportet autem his diebus dare eis cibos assæ carnis agrestis, aut uolucrum, aut uinũ austerum meraculum.

Aluum mollientia.

C X X X V.

Quoniam interdum res postulat et per aluum detrahi materiam, ut diutius lippientibus, secundum sanguinis detractionem, scabiem, ignem sacrum, papulas habentibus, & alia eiusmodi circa cutem summam, non alienum iudicauimus horũ quoque genus exponere.

Sed

Sed prius exponemus quæ aluum mediocriter molliunt, simplicia quæ sunt.

Mollit ergo aluum herba mercurialis lenibus oleribus quamplurima mixta: item nitri uictoriati pondus, cum resinæ terebinthinæ auellanæ nucis magnitudine deuoratur: calices quoque eis incrustentur, additis quinque uel sex salis farrisque granis, apij seminis paribus mensuris: & is qui uinum non austerum præbiberit, quantum possit ante cibum, & inter prandium, uel coenam, bellè aluum mollit. Item ouilli lactis sextario si quis adijciat cnici purgati. **, p^o. iiij.* Mollit & uentrem quidem tribus heminis uini ut aloës uictoriati pondo, uel idē pondus duobus tribus uel sextarijs uini, & ita totū per partes aqua mixtum bibūt. Videtur autē uinū uetustius uentremque cū eo satis mollit. Facit autē aloë per se uictoriati uel. **, p^o. ex aquæ cyathis tribus frigida uel calida pductæ. CXXXVI.*

Purgat ergo bellè chamælea, quæ herba oliuæ folia similia habet: quorū quinque uel sex dare oportet, trita ex aquæ

mulſæ cyathis. iiii. frigida, ſi adſuetus erit: ſi minus, calida, adieſto cochleario. Detrahit em̄ aquam largiter. Biles purgat, & filicis radix lota & rafa, atq; in minimas particulas cōciſa, quātū placet aceto aſperſas cōdito, ut ſolet, ita cū p^o. quadrante cōſumpta. CXXXVII.

Bene purgat & hæc cōpoſitio: Aloës uictoriati pondus, colofoniæ uictoriati pondus: unà teruntur, adijcitur mellis quod ſatis eſt ad colligēda ea. Datur ex aquæ calidæ uel frigida cyathis quatuor. Hoc medicamentū ſi omachum non corrumpit.

Globuli mirifice purgantes, qui ut ſumuntur, ita integri deijciuntur, nec lædunt ſtomachum. CXXXVIII.

Colofoniæ. *. p^o viij. bdellij. *. pondum, cōmis. *. p^o. unius. Hæc tria ſucco lactucæ colliguntur, & finguntur pilulæ fabæ magnitudinis. Dantur paribus pilulis uſq; ad ſeptē, prout unius uſcuiuſq; uires patiuntur.

Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt mane deijci quod ſatis ſit. CXXXIX.
Colofo

C Olofonia. *. p^o. iij. aloës. *. p^o. iij.
 Tragacanthi. *. p^o. duum. Hoc pridie aqua maceratur, postero die cæteris admiscetur: fiunt inde globuli fabæ magnitudinis. Dantur à tribus usque ad septem, prout cuiuscq; uires patiuntur. Stomachum nullo modo uexant.

Ad tineas & lumbricos necandos. CXL.

A D tineas necandas, eijciēdas, per triduum allium plurimū edat, & ueteratū caseum mollem, secundū hoc filicis Macedonicæ cōtusæ, aridæ & cribratæ. *. p^o. viij. cum melle quantū ipse uoluerit consumat. Post horas quatuor detur ei aloës & scamoniæ, singulorum uictoriati p^o. ex aquæ mulsæ cyathis quatuor: cū cœperit desurgere, aqua calda supponatur. Licet & sine oleo pridie in cœnato dare utraq; medicamēta. CXLI.

Ad lumbricos satis cōmodè facit & sandonica herba quæ nunc uiget, & cornu ceruinū limatū lima lignaria, quantum quatuor uel quinque cochlearia ex aquæ mixtorum decoctorū cyathis tribus, pridie maceratum, deinde tritum,

& datum, aqua exigua adiecta.

Ad prolapsionem & libidinem nimiam desurgendi extremi intestini. CXLII.

Tenesmos est irritatio ultimæ partis directi intestini, in quo ultimo sæpius libet desurgere sine causa. Proderit ad hoc quoties desurrexerit, uino austerissimo & aqua calida fouere, uel uerbis & murti & oliuæ ramulis, factis ita, ut duæ partes murti sint. Quinetiã penicillũ intinctũ, & nõ nimis expressum, ex alterutro eorum ano expositum proderit habere, uel eodem modo glomus staminis albi: diutius enim uaporẽ cõtinet. Perungundus erit anus specillo lycio, patarico, uel indico. Vel hoc collyrium inijciendum, quod ad omnẽ deiectionẽ, & tormina benefacit: Acacia; mali granati corticis usti, singulorum. *. pon. iij. hypocystidis, rhois quocoriarij utuntur, opij, singulorũ pondosena, omphacij pondos quatuor & uictoriat, croci. *. p. iij. uino austero colliguntur: fiunt collyria magnitudinis nucleorum pineorum,

Ad

Ad reniū tumorē & exulcerationem, etiam
 sanguilentā urinam faciant. CXLIII.

Ad reniū tumorem, & exulce-
 rationē, etiam si sanguilentā uri-
 nam faciant, rosæ aridæ foliorum, papa-
 veris nigri seminis, nucleorum pineorū
 paria pondera, contunduntur seorsum,
 & in unum miscētur: inde datur quantū
 nucis iuglandis, ex passi cyathis duo-
 bus, et aquæ cyathis tribus. CXLIIII.

Alia ad reniū dolorē potio, quæ etiā
 quasi arenā sabulosam detrahit. Aprij se-
 minis, petroselini, anesi, singulorū. * p^o.
 xvi. dauci seminis. * p^o. iiij. schœni. *
 p^o. vi. croci. * p^o. trigintaduum, mellis
 quod satis uidebitur. Dantur quantum
 lupinus ex mellis ligula, & aquæ cya-
 this. iiij. Ad reniū tumorem & dolorem
 facit eadē, & ad iecinoris, et ad lienis tu-
 morē, ad eos qui mali coloris ppter hæc
 sunt uitia: itē aquæ mutationes. Croci.
 * p^o. x. nardi indici. * p^o. duū, cassiæ. *
 p^o. ij. costi. * p^o. i. cumami. * p^o. unius,
 myrrhæ stactes. * p^o. unius, mellis opti-
 mi. * p^o. uiginti quinque. Dantur quantū

fabæ ægyptiæ, ex mulsi cyatho, mixto
aquæ duobus, uel mulsæ aquæ cyathis
tribus. CXLV.

Si cui autem lapis in renibus innatus
fuerit, & urinam nō faciet, medicamen-
tum his rebus fieri debet: Petroselini
p^o. ̄, anesi p^o. ̄, dauci seminis p^o. z.
git p^o. ̄, cinnami p^o. z, schœni pon. z.
croci. ʒ. v. apij seminis p^o. ʒ. vi. Hæc om-
nia tusa, creta, melle attico despuma-
to p^o. ij. z. colliguntur, & medicamen-
tum uitro condunt. CXLVI.

Ad tumorem & dolorem uesicæ, &
exhulcerationē benefacit aqua, in qua
ferrum candens demissum est. Hoc ego
traxi ab aquis caldis quæ sunt in Tuscia
ferratæ, & mirificè remediunt uesicæ ui-
tia. Appellantur itaq; uesicariæ, quon-
dam Milonis Gracchi prætorij homi-
nis optimi ad quinquagesimū lapidem
reddentis. CXLVII.

Ad tumorem & dolorē uesicæ, & ad
eos qui difficulter urinam reddunt: Al-
terci seminis, apij seminis, maluxæ semi-
nis, cucumeris edulis seminis purgati,
singula

singulorum, *. p^o. vi. amygdalorum dulcium purgatorū, nucleorum pineorum purgatorum, singulorum, *. p^o. iij. opij. *. p^o. i. croci. *. p^o. unius & uictoriati, passo contusa consperguntur. Datur hoc medicamentum, *. p^o. i. ex passi cyathis duobus, & aquæ totidē. CXLVIII.

Ad uesicam exulceratam, nucleorū amygdalorum uictoriati pondus, cucumeris edulis seminis purgati cyathus unus, anisi cyathus, papaueris nigri, *. p^o. iij. croci. *. p^o. unius, palmas cariotas, p. triginta. Has macerari oportet in passi sextariū unum, atq; conterere, his adijcere cætera: ex eodem dare nucis iuglandis magnitudinem ex passi cyathis tribus. CXLIX.

Ad sanguinem cum dolore per urinam reddentes: Aluminis fissi pondus uncia, tragacanthi pondus sextans. Tragacanthum ex alumine trito cogitur in pastillos uictoriati pōdo: hinc uiciæ magnitudine detractum datur ex passi cyathus tribus.

Ad calculosos experta.

CL

AD initia uetustate comprimenda, & emēdanda benefacit ad calculosos herba σκολοπένδριον, quam nos calcifragam appellamus, benefacit contusa. *. p^o. i. ex aquæ cyathis tribus per dies triginta, eodē modo ἱεραβοτάνη, quā nos uettonicam dicimus. Item eodē genere datur tantum, licet aut aqua earum decocta uti cotidie ieiunū. *. p^o. unius, cum aquæ cyathis tribus. CL I.

Multos cum admiratiōe effectus audiui narrantes, Cai Iulii, nasci in lapidinis bestiolas adhærētes faxis quasi uerucas: has quinque ex aquæ cyathis tribus suffundere, & per urinam extrahere lapides certum est. CL II.

Ad calculosos, cucumeris seminis, dauci, anesi, apiij, petroselini, myrrhæ, singulorum. *. p^o. trium & uictoriati, cassiæ, daphnidis, cinnami, nardi, singulorum. *. p^o. unius, aqua colliguntur, fiunt pastilli lupini magnitudinis. Ex aqua dantur cyathis tribus per dies quadraginta. Hoc medicamentū cum componitur,

nitur, pilum ligneum sit, qui contunditur, anulum ferreum non habeat. Hanc enim superstitionem adiecit Ambrosius medicus Puteolanus, qui adfirmavit multos se hoc medicamento sanasse. Detrahare autem dixit post diem septimum fragmina quaedam lapidum quasi arenam.

CLIII.

Ad calculosos, lienosos, hydropicos, urinam detrahit, lapidē extenuat: Eryngij, pyrethri, salicunæ, calcifragæ, singulorum, *.p°.xxv. ebuli, aristolochiæ singulorum, *.p°. oxymyrsinæ, quæ scopa regia uocatur, succo hæc omnia cōtusa ligno, colliguntur, fiunt pastilli, *.p°.i. Datur autem ex aceti & mellis cyathis tribus. Calculosis illecebræ quantū manus capit, aut auriculæ murinæ idem, aut betonicæ tantundē: earū quælibet herba ex aquæ tribus heminis ad tertias decoquitur, inde sumuntur cyathi tres, & eōdem adijciuntur uini cyathi duo, et nicturi uictoriati pondo, atq; his dilutū medicamentum datur p°.i. per dies, xlv.

In arenam soluit lapidē, & hydropicis
ex mulsi mixti cyathis tribus dandū est.

Ad lumborum dolorem diutinum,

& paralyfin.

CLIIII.

DD lumborū dolorem, cucurbitæ
syluestris floccorum, aut seminis
*.p°.duum, brathys. *.p°.i. salis. *.p°.i.
Fiūt catapotia melle decocto adiecto.
Valentibus tota dat̄ cōpositio, imbecil
lioribus aut̄ dimidia. Sed manè p̄ clyste
rem alius ducenda, ouorum albis tem
peratum.

CLV.

Ad lumborum dolorem & paralyti
cos, cucurbitæ syluestris. *.p°.iiij. pyre
thri. *.p°.iiij. myrihæ. *.pon. duum uel
unius. Dantur ex passi cyathis tribus;
licet hinc catapotia fieri, dū idem pon
deris deuoret̄. Sed & his alius acri cly
sma manè trahenda est.

CLVI.

Ad lumborum dolorem & paralyti
cos antidotos Hiera Pacchiij Antiochi
melius omni medicamēto facit. Sed ad
paralyfin mirificè hoc acopum facit, qđ
oportet in sole diu fricare, aut loco flam
ma præcalfacto. Olei sabini, *.p°.xxv.

cucume

cucumeris syluatici recentis radicis. *.
 p^o. xv. Hæc radix magnitudine nucis iu
 glâdis concisa uaso fictili nouo ex oleo
 coquitur, donec succum omnem remit
 tat, & quasi arida sit: post hoc adiicitur
 per linteū uel colum transmissio oleo, in
 quo adiicitur dum calet, ceræ ponticæ
 in frustra redactæ pondo libra, olei lau
 rini pondo libra, olei cyprini pondo li
 bra, olei lilij pond. libra, olei ueteris p^o.
 dua, piperis albi contusi, & per cribrū
 tenuissimū transmissi. *. p^o. as. pyrethri
 contusi, & per idem cribrum transmis
 si. *. p^o. unius. Hæc in unum miscentur,
 reponuntur uaso fictili. Facit præterea
 ad lumborū, & ad omnem dolorē cor
 poris, & præcipuè neruorū. Muliebres
 locos durissimos mollit, cū diu alijs me
 dicamētis nihil profectū est. CLVII.

Ad lumborum dolorem malagma
 quod propriè facit: Picis liquidæ sextar
 ios duos, olei ueteris sextarium unum,
 resinæ terebinthinæ sextariū unū, ceræ
 p^o. libram & triētem, magmatis p^o. bes
 sem, aphronitri p^o. trientem. Coquitur.

pix cū oleo, donec spissa fiat, & post ea
adīcīt ei resina, deinde cera, & secun-
dum hāc ex interuallo magma. Vbi ha-
bet emplastri figurā medicamentū, tol-
litur ab igne cū tepere cōperit, & apha-
ronitrū aspergitur sensim, ne superfuna-
datur quod in cacabo est.

Ad podagram.

CLVIII.

AD podagrā caldam cū feruore, &
tumore rubicūdo, quam caldā uo-
cant, benefacit primis diebus herba ur-
ceolaris, item caseus mollis recēs per se,
postea herbæ salis pusillum admiscere
oportet. Item facit apiū uiride per se &
cum polenta. Nec minus solanū, portu-
laca, plantago, spongia uel rhodia, uel
africana mollis ex aqua frigida, lana suc-
cida ex rosa & uīno. Subinde autē hęc
omnia mutare oportet prius, quā ex-
calefiant. Prodest & omentū caprinū.
Item faba molita cū suis ualuulis ex ace-
to cū melle diluto cōspersa & imposita,
ducit enim sanguinem, & dolorē leuat.
Benefaciūt & mala citria quā maxime co-
cta, ex aceti sextarijs tribus, donec mad-
da fiāt.

da fiant: quibus tritis adijciuntur aluminis fissi
 p^o. uncia, myrrhæ p^o. sextās. Benefacit &
 aloë aceto diluta, & per pinnā pedibus
 inducta. Itē opium lacte muliebri dilutum.
 Mirificè uerò hoc facit cataplasma, id
 est, superpositum medicamentum. CLIX.

Tollit enim triduo dolorem lomenti he-
 mina, feniculi seminis cyathi duo, polen-
 tæ tenuis cyathi duo. Commiscentur hæc
 in unum contusa, molita, trita, deinde con-
 sparguntur aqua pluuiæ: et ita temperantur,
 ne durum sit medicamentum, aut aquatum ni-
 mis. Impositum protinus leuat, triduo tol-
 lit dolorem. Hoc constat, si quis ter in men-
 se inter decem dies usus fuerit, in nocte
 non laboraturum. CLX.

Ad frigidam podagrā, quæ sine tumore
 et rubore consistit, cataplasma: Piperis
 nigri moliti hemina, feniculi seminis con-
 tusa hemina. Coquuntur ex aqua: utraque
 ubi temperata sunt, adijciuntur axungia suilla,
 & dum calet, pano spisso inducto medica-
 mentum imponitur. Benefacit ad idem genus
 & lini seminis, & foeni græci seminis,
 farinæ ordeaceæ; singulorum bini se-
 xtarum, cribrati in unum commiscentur:

inde coquere oportet quod satis erit ex aqua & oleo; subinde calidum cataplasma etiam imponere. Ad hos benefacit & hybisci radix ex aqua mulsa cocta & imposita. Item sabucum cum axungia uetere tritum & impositum. Adiectus & brassicæ cinis cum axungia, uel semen caulium. Vbi autem impetus cessauerit & in hoc, & in priore genere podagra, calda aqua marina diu fouēdi sunt; uel, si hæc non erit, aquæ puræ feruenti salē adijcito, post epiphemate uti oportet, quod ad parotidas scriptū est. Tolerat enim citò reliquias per sudores, & in futurum confirmat neruos, nec patitur facile uitiari.

CLXI.

Scio quendam hoc quasi acopo medicum usum in noctem, nec postea tentatum podagra, cum antè diu esset uexatus. Lanam succidam pondo libra, uini ueteris sextario diu lauabat; deinde expressam reijciebat; uino autem residuo adijciebat aphronitri usti pōdo sextantem, olei ueteris p^o. libram; reponerat in oleario fictili; utebatur, ut superius dicitur.

rius dixi, in nocte. Multis profuit ad corpus in duplici calceo pellem caninam habere.

CLXII.

Ad utramlibet podagram torpedinem nigram uiuam cum accesserit dolor, subijcere pedibus oportet, statibus in littore non sicco, sed quod alluit mare, donec sentiat torpere pedem totum & tibiam usque ad genua. Hoc & in presentia tollit dolorem, & in futurum remediatur. Hoc Anthero Tiberij libertus supra hereditates remediatus est.

Genera medicamentorum, & demonstrationes

serpentum ictus, morsusque.

CLXIII.

Vtsis tutus, etiam si quando rus secesseris, ponam theriacarum compositiones, id est ad serpentum morsus, atque ictus medicamenta. Sed prius quam cognita habui remedia, ne cui serpentes nocent, dicam. Habere ergo incinctum oportet peucedanum, uel cerui cum captus est, in oculi angulo, qui est ad nares uersus, quam inueniuntur sordes uirosi odoris, has Siciliae uenatores diligenter colligunt, & habent in cincto propter an-

tedictam causam. Idem præstat & hiera
 botane, & trifolium acutum, quod ^{ῥέυα}
 τρίφυλλον Græci appellant: nascitur &
 hoc Sicilæ plurimum, nam in Italiæ re-
 gionibus nusquam eam uidi herbam, ni-
 si in Lunæ portu cum Britanniam pe-
 teremus cum deo nostro Cæsare, pluri-
 mum super circundatos montes. Est au-
 tem folijs, & specie, & numero similis
 communi trifolio, nisi quod huius ple-
 niora sunt, & quasi lanuginem quandã
 super se habent, & in extrema parte ue-
 lut aculeum eminentem. Sed huius fru-
 tex duorum pedum interdum, aut etiã
 amplior cõspicitur, & odorem grauem
 emittit, quorum nihil circa patrense tri-
 folium inuenitur. Sed utrasque superius
 dictas herbas, quas cum inueneris, pri-
 die notare oportet, & circũscribere sinis-
 tra aure fruges aliquas ponentem, atq;
 postero die ante solis ortũ sinistra manu
 uellere, ita illigatas habere. CLXIII.

In Africa, aut sicubi scorpiones sunt
 noxi, stellionem aridum incinctũ oportet
 habere.

CLXV.

Theriace

Theriace prima.

CLXV.

Theriace facit ad omniū serpētium morsus, & ictus, & adflatus. Mirificè eadem prodest & ad contusiones, & ad conuulsiones interiorum partium laterisq; ex qualibet causa, & pectoris dolores. Vitis albæ radicis pōdo octo, trifolij acuti seminis, quod & ipsum in extremo aculeū habet, uel eiusdem radicis trepōdo, panacis p^o. iij. terræ mali. *. p^o. v. rori marini radicis. *. p^o. iij. laseris. *. p^o. iij. gingiberis. *. pond. iij. rutæ syluaticæ. *. p^o. sex. cumini thebaici. *. p^o. iij. myrrhæ. *. pond. iij. cumini æthiopici. *. p^o. v. castorei. *. p^o. iij. eryngij radicis. *. p^o. iij. serpylli. *. pond. iij. erui albi seminis moliti. *. p^o. xij. Chio uino consperguntur contusa ac trita: fiunt pastilli. *. pond. unius, aut uictoriat. Dantur ex uino mero uetere, uel ex mixto, uel aqua: quæ si non fuerint, per se commanducandus erit pastillus & deuorandus.

Theriace secunda.

CLXVI.

Alter pastillus ad eadē facit: Cinna

mi. *.p^o. iij. serpylli. *.p^o. iij. staphisagria, quam herbā pediculariā quidam uocāt, quod pediculos necat, à quibus hoc nomen trahit, seminis. *.p^o. iij. & uictoriati, piperis albi. *.p^o. vi. peucedani lactis. *.p^o. viij. & uictoriati, glycyfidae nigrae seminis, quam pēoniam Græcorum quidam appellant. *.p^o. unius & uictoriati, terrae mali. *.p^o. triū, nasturcij seminis. *.p^o. iij. cachryos. *.p^o. duū & uictoriati, castorei. *.p^o. duum, saliucae *.p^o. quinque.

Hic nonnullae desunt compositiones: Theriace tertia ad aspidem, Theriace ad uiperæ morsum proprie, Antidotos Zopyri, & media pars antidoti mithriacis datij, quarum aliquae hic ex Galeno secundo antidotorum restituuntur à
Io. Ruellio.

Altera Theriace etiam ad aspidem. CLXVII.

Antidotos altera ad aspidis morsum siue praesumpta, siue post data: gentianae. *.p^o. iij. trifolij. *.p^o. iij. seminis eiusdem. *.p^o. duū, polij. *.p^o. iij. mali terrae. *.p^o. pond. duum, peucedani radicis, galbani, singulorum. *.p^o. duum, petroselinij.

petroselini. *. p^o. iij. rutæ syluaticæ. *.
 p^o. trium, pyrethri. *. p^o. unius, herbæ pe-
 diculariæ, quã uocant ^{σαφίδα ἀργία}, tan-
 tundem, maceris. *. p^o. iij. uitis albæ ra-
 dicitis. *. p^o. duũ, piperis candidi tantun-
 dem, ammoniacæ guttæ. *. p^o. unius &
 uictoriati, acori. *. p^o. iij. uarbasci, aiuge
 idææ, chamæleæ, marubij tenuis, cony-
 zæ minoris, cumini æthiopici, lachry-
 mæ papaueris, castorei, feniculi semina-
 nis, agarici, casia rufæ, schoeni, idest iun-
 ci odorati floris, radicis ponticæ, singu-
 lorum. *. p^o. ij. dauci cretici. *. p^o. i. & ui-
 ctoriati, opopanacis tantundẽ, sagape-
 ni. *. p^o. ij. & uictoriati, abrotoni. *. p^o. i.
 & uictoriati, styracis dictamni, singu-
 lorũ. *. p^o. unius & uictoriati, cinnamo-
 mi, nardi, singulorum. *. p^o. iij. myrrhæ
 *. p^o. iij. thuris. *. p^o. unius, croci. *. p^o.
 viij. anesi. *. p^o. unius, cyrenaicæ lachry-
 mæ. *. p^o. i. hinnuli coaguli. *. p^o. iij. mel-
 lis attici, qd' ad ea excipiẽda satis sit: inde
 sumit nucis abellanæ tuberculo. Sic pre-
 sumpta à morfu tuet. Hæc cõpositio ad
 Antipatrũ autorem refert, CLXVIII.

Ad uiperæ morsum propriè.

Non restituta.

CLXIX.

Antidotos Zopyri ad lethalia uenena & omnem serpentis ictum efficax, ratio componendi hæc est: Opobalsami, *.p°. trium, nardi indicæ, myrrhæ, troglitidis, iunci rotundi floris, cinnamomi, characiæ, costi recentis, piperis longi, hypocystidis, piperis nigri, scordij, meu cretici, cardamomi, singulorum *.p°. iij. thuris masculi, opobalsami, dictamni, singulorū. *.p°. vi. petroselini, casia rufæ, singulorū. *.p°. viij. croci coricij, *.pond. viij. mellis atticij quod ad ea colligenda satis sit. Datur abellanae nucis magnitudine, si febris absit, ex uino, febricitantibus ex aqua mulsa. Prodest etiam sanguinem excreantibus, coeliacis, iocinerosis, lienosis, & renum dolore uexatis, emortuos foetus & secundas hærentes trahit.

CLXX.

Antidotos mithridatis recipit hæc: Meu. *.pon. duū, lachrymæ papaueris pondo uictoriati, styracis. *.p°. viij. polij, casia nigra, seselis, bdellij, piperis albi, sin-

bi, singulorum. *.p°.v. & uictoriati, hypocyttidis succi, myrrhæ, thuris masculi, castorei, piperis lōgi, cyphis, malobathri foliorū, singulorū. *.p°.vi. scordij, costi, singulorum. *.p°.vi. & uictoriati, nardi syriaci. *.p°.vi. dauci cretici. *.p°.vi. & uictoriati, croci, cinnami, gingiberis, singulorū. *.p°.vi. succi radicis dulcis, agarici, singulorum. *. pond. viij. & uictoriati,

Hæc defuerant in compositione: sequentia in ponderibus & mēsuris & effectibus mithridatij compositioni, quæ est apud Galenum citato loco, consentiunt.

Acori. *.p°.duū, phu. *.p°.i. sagapeni. *.p°.ij. iris Illyricæ. *.p°.ij. balsami seminis. *.p°.duum, rutæ syluaticæ. *.p°.ij. gētianæ. *.p°.ij. anesi. *.p°.trium, thlaspis. *.p°.vi. & uictoriati, rosæ aridæ. *.p°.iiij. mysi. *.p°.iiij. acaciæ. *.p°.trium, commis. *.p°.duū, cardamomi. *.p°.ij. schœni floris. *.p°.vi. & uictoriati, opopanacis. *. pond. sex, opobalsami. *. pond. sex & uictoriati, galbani. *. pond. sex, & uictoriati, resinæ terebinthinæ

*.p°. sex & uictoriati, rubricæ lemnia
 *.p°. vii. melle attico & uino chio con-
 spergito, donec habeat spissitudinē mel-
 lis. Reponitur uitreo uase. Dandū au-
 tem est his qui malum medicamentum
 sumpserunt, fabæ ægyptiæ magnitudi-
 ne, ex uini meri, si poterit, cyathis sex-
 sin minus, mixti meracius cyathis qua-
 tuor cotidie. Et à serpente læsis danda
 erit. Ex mulso autem, quorum iecur du-
 rum est, aut arquati sunt, & quibus alio-
 quin urinā mouere studemus. Sed fabæ
 nostratis magnitudinis tussietibus, ocu-
 lis laborantibus, latus dolentibus: cæte-
 rum magnitudine ciceris celiacis. Pro-
 dest enim & his uiciæ magnitudo ante
 accessionem febrilium, tetanicis, opisthoto-
 nicis, spasmo correptis. Adiuuat enim
 eos lupini magnitudine, sed cum aquæ
 cyathis tribus.

Antidotus Apulei Celsi.

CLXXI.

Antidotus Apulei Celsi præce-
 ptoris, quam quotannis compo-
 nebat, & genere quodam publicè mitte-
 bat Centuripas, unde ortus erat, quia in
 Sicilia

Sicilia plurimi fiunt rabiosi canes. Facit enim ad horum morsum protinus quidam data per dies triginta, ita ut aquæ, id est, liquoris timore nunquam tentetur: qui cum accidit, summo cruciatu ad mortem eos compellit, quos ob antea dictam causam ὑδροφοβία Græci appellant. In ipsa autem correptione uti oportet ea, data cum rosæ cyathis tribus & exigua aqua. p. i. Hoc proficit, ut aquam postea sine timore sumant, & minus quidem liberati hac difficultate cruciantur. Cæterum nemo adhuc correptus hoc malo, quantum ego scio, expeditus est. Quamquam peruenit ad me opinio, esse in insula Creta barbarum quendam naufragio appulsum, maiorem natu publicè mercedem accipientem. Quinetiam cum liquore timet, & latratus edunt, spasmodicè uexantur: remedium, brachio sinistro alligato efficere, ut & potionem accipiant, & liberentur uitio: quod adhuc ante antidotum Celsi inter omnes quasi insanabile constitit.

CLXXII.

Hoc ego cum quærerem ab hospite

i 5

meo legato inde misso, nomine Zopyro, Gordiense medico, quod esset pro magno munere accepti. Dixit autem hyænae corij particulam esse panno inligatam: quod ego adhuc non sum expertus, quamuis prius magna cura hyænâ inuenerim, & pellē paratam habeā: quia non incidit ex eo quisquam, & opto quidem ne incidat: sed quia id non est in nostra potestate, si casu inciderit, remediū habere oportet ad tantæ rei experimentum. Antidotus autem Celsi hæc recipit. CLXXIII.

Nardi syriaci, croci, myrrhæ, costi, cassiæ, cinnami, schoeni, piperis albi, piperis longi, castorei, galbani, resinæ terebinthina, opij, singulorum, .x. p. .iij. alterci albi, .x. p. .ij. anesi, .x. p. .i. apij seminis, tragacanthi, singulorum, .x. p. .sex, mellis atticis sextariū unum, uini falerni unciam. In hoc maceratur tragacanthū & opiū pridie: postero die cōtulis cæteris, miscentur in melle galbanū & resina, fictili patella super carbones imposita resoluuntur: deinde arida asperguntur, & si opus est adijciunt mel: & ut cerati teneri spissitudinem habeant, & rursus patella super ignē

imponit, moueturque quæ sunt in ea, spatha fraxinea. Coquitur medicamentum, donec crocinum habeat colorē: ultima quæ sunt uino macerata adijciunt: uase uitreo antidotus reponitur. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine ex aqua. Facit aut etiã ad stomachi omne uitium, et præcipuè quod cum fluore consistit. Facit & ad oculos epiphoras, & ad tormina, & ad coli inflationē, iecinoris, pectoris dolorem, tussienteis, aduersus mala medicamenta omnia, serpentium morsus uel ictus. Oportet aut locum morsum à rabioso cane, uel à serpente diu tenere in exulcerationem: neque pati cicatricem ducere, ut uirus illa pertrahatur. CLXXIIII.

Extrã itaque ea sunt imponenda, quæ etiã sana corpora exulcerant, ut alliũ, lepidiũ, celidoniũ, batracium, sinapis, scylla, cepa cum aceto. Optime facit & per se caprifici liber per se contritus & impositus hulceri. Itẽ laser per se.

Compositio emplastri.

CLXXV.

EMplastrum antidotum, sed multo magis emplastri huius uis facit, quo Augusta propter huiusmodi casus

habuit compositum, & multis profuit.
 Accepimus à Triphone præceptore no-
 stro: Iris Illyricæ. *. p^o. v. castorei Ponti-
 ci. *. p^o. v. caprificus lactis aridi. *. p^o. v.
 canis nigri adipis. *. p^o. viij. eiusdem san-
 guinis. *. p^o. x. resinæ terebinthinæ. *. p^o.
 viij. leporis coaguli. *. p^o. iij. salis ammo-
 niaci. *. p^o. duum, laseris syrenaici. *. p^o.
 duum, aut syriaci. *. p^o. iij. ceræ ponticæ
 *. p^o. xxxvi. olei ueteris cyathi duo, ace-
 ti scillitis cyathi tres. Arida ex aceto tea-
 runtur: quæ liquefieri possunt, oleo ad
 ignem liquefacto miscentur, mortario
 tritis & temperatis in mellis spissitudi-
 nem. Vitreo reponitur.

Antidotus Cassij.

CLXXVI.

Antidotus Cassij medici facit ad-
 uersus toxicum potum. Eadem si
 quis uenenato telo percussus est. Præ-
 terea ad omnis serpētis morsus aut ictus.
 Præcipuè ad canis rabiosi morsus, bis
 die sumpta. *. p^o. unius, ex aqua mulsa.
 Facit ad pectoris & lateris dolorem, &
 tussim, & omnia interanea inflatiōe, a-
 liocq; dolore, aut quouis correpta. Nar-
 di

di spicæ syriacæ. *. p^o. iij. costi. *. p^o. iij.
 cinnami, gētianæ, casia, myrrha, singu-
 lorum. *. p^o. trium, croci. *. p^o. triū, uuæ
 passæ purgatæ. *. p^o. duum, schoeni. *. p^o.
 duum, opobalsami. *. p^o. duum, mysis,
 dauci, singulorū. *. p^o. duū, cumini æthio-
 pici. *. p^o. duum, acori. *. p^o. iij. & uicto-
 riati, asari. *. p^o. unius & uictoriati, pe-
 troselinī. *. p^o. unius & uictoriati, pipe-
 ris longi. *. p^o. i. & uictoriati, piperis al-
 bi. *. p^o. unius & uictoriati, phu pontici
 feminis. *. p^o. trium, rapæ feminis. *. p^o.
 iij. nardi folia. *. p^o. iij. scyllæ uictoriati
 *. p^o. pondus, feniculi feminis. *. p^o. iij.
 mellis atticī quod satis erit, ad uenenum
 & ad serpentes, ex uīno: ad cæteros do-
 lores interaneorum, ex aqua.

Antidotus Marciani medici. CLXXVII.

Antidotus Marciani medici, cui
 quia nihil deest, τελεια dicitur græ-
 cè, id est perfecta. Facit ad omnia hæc
 uitia, ad quæ superiores antidoti omnes.
 Hoc Augusto Cæsari componebatur.
 Cinnami *. p^o. viij. amomi. *. p^o. vi. casia
 nigra. *. p^o. xxv. croci. *. p^o. xvi. schoeni

*.p^o.v. thuris. *.p^o.v. piperis albi. *.p^o.
 duo, myrrhæ. *.p^o.x. piperis lōgi. *.p^o.x
 nardi indicæ. *.p^o.x. S. nardi celticæ. *.
 p^o.xvi. rosæ aridæ. *.p^o.vi. costi albi. *.
 p^o. duū, opobalsami. *.p^o.iij. laseris cire
 naici uictoriati pōdus, uel syriaci. *.p^o.
 i. stœcados. *.p^o.sex, gentianæ. *.p^o.v.
 trifoliij acuti radicis. *.p^o.iij. uel eiusdē
 seminis. *.p^o. triū, scordij. *.p^o.x. poliij
 *.p^o.v. asari. *.p^o.dum, acori. *.p^o.iij.
 phu. *.p^o.iij. misy. *.p^o.dum, dictamni
 *.p^o.xij. ammoniaci guttæ. *.p^o. trium,
 agarici. *.p^o.dum semis, balsami semi-
 nis grana. p̄. xx. petroselinī. *.p^o.vi. et ui
 ctoriati, rutæ syluaticæ. *.p^o. trium se-
 mis, feniculi seminis. *.pond. trium se-
 mis, dauci cretici. *.p^o.iij. anesi. *.p^o.
 dum, cumini æthiopici. *.pond. duū,
 rapæ seminis. *.p^o.v. & uictoriati, na-
 pi syluatici seminis. *.pond. trium, ana-
 tis foeminæ recentis. *.p^o.ij. anatis ma-
 sculi sanguinis aridi. *.pond. iij. hœdi
 masculi sanguinis aridi. *.p^o.iij. testua-
 dinis marinæ sanguinis aridi. *.p^o.vi. S.
 anseris masculi sanguinis aridi. *.p^o.iij.
 mellis

mellis attici qđ satis erit. Facit ad omnia:
hæc ego cōposita habeo. CLXXVIII.

Quoniam antidotos, quas optimas
sciūimus, posui in facientibus ad omne
malum uitium: aliud medicamentum
etiam ex multis rebus, simplicia quo-
que medicamenta, & propria remedia
monstrauī. Interdum enim hæc melius
aduersus quædam, quàm antidotos fa-
ciunt. Trademus autem singulorum ma-
lorum medicamentorum epotorum si-
gna, quò facilius intelligatur, qđ quis-
que sumpserit, & qua ratione adiuuari
debeat.

Ad cicutam.

CLXXIX.

Cicutam ergo potā caligo, mētiscq;
alienatio, et artuū gelatio insequi-
tur, ultimoq; præfocātur qui eam sum-
pserunt, nihilq; sentiunt. Adiuuari au-
tem debēt in initijs uino mero subinde
quamplurimo caldo, & per se, & cum
pipere, & cum styrace poto. Atqui ma-
ximè prodest lac asininum datum: si mi-
nus, uaccinum, aut quodlibet. Opor-
tet autem & aluum acri clustere ducere

eorum, & extrà super uētre[m] imponere
farinam ordeaceam, uel triticeam coctā
ex uino caldam.

Ad opium.

CLXXX.

O Pium potum, quod quidam me-
conium uocant, ab odoris graui-
tate intelligitur; papaueris enim uiridis,
cuius succus est, qualitatem repræsentat.
Facit autem capitis grauitatem, gelati-
onem & liuorem artuum, sudoresq[ue] fri-
gidos manare. Præterea spirationem im-
pedit, mentem soporat, sensus que ab-
alienat. Adiuuari porrò debent qui bibe-
runt, aqua cum oleo in uinū admixtis,
sæpius datis, & frequenter reiectis per
pinnam aut lorum uomitoriū. Prodest
& uini cyathus, & passi & olei cyathus
eadem ratione datus. Item uinū & ace-
tum pari mensura datum ex aqua mulsa
cum rosa eius mensuræ, ita ut ista subin-
de cogatur reijcere. Præterea caput ro-
sa & aceto sine intermissione curet, eo-
rumq[ue] pedes adsiduè fricentur manibus
siccis, aut linteo aspro inuolutis. Pro-
dest & sinapi ex aceto tritū, circumdatū
pedibus

pedibus cruribusq̄, & à somni tempore prohibere ne obsopiantur.

Ad altercum.

CLXXXI.

Altercum, quod Græci *ὑοσκύα* *μορ* uocant, qui biberūt, caput graue uenisq̄ distentum habent, mente alienabuntur cum quadam uerborū alteratione, inde enim hoc nomen herba trahit altercum: postea sopiuntur, & omni sensu carent, liuiscētibus membris eorum. Adiuuantur autē lacte potō asinino quā plurimo, uel quolibet alio recenti per se, uel decocto. Sed n̄ prius aqua mulsa sæpius pota cogātur per pinā reijcere. Opio læsi similiter curent.

Ad gypsum.

CLXXXII.

Gypso potō stomachus, ueterēq̄ dolore uasto urgetur, frigidus sudor subsequitur, oculi sanguilentī conspiciuntur, urina alba redditur, concrescit in aliqua parte uentris quod potum est, & tactu quasi saxum percipitur. Adiuuari autem debent qui his malis uexantur, lixiuio è sarmentorum cinere factō quamplurimo potō. Item aqua thymū,

k

aut origanum decoctum habente.

Ad spumam argenti. CLXXXIII.

S Puma argentea pota, quam Græci *λιθάργυρον* dicunt, uentris infert gra-
uitatem, inflammationem, postea dolo-
rem cum urinæ difficili exitu proceden-
te tempore: coloris quidem quasi plum-
bei sunt: præcipuè hæc deformitas cir-
ca faciem deprehenditur. Suppurât au-
tem plurimæ partes eorum. Adiuuântur
secundum reiectionē aqua mulsa, acricq;
curatione, pipere, myrrha, apij semine,
pōdere pari in unū mixtis, ex eoq; me-
dicamēto, .x. p°. unius dare cum uini cya-
this tribus quatuor' ue cotidie potis.

Ad cerussam. CLXXXIIII.

C Erussa, quam Græci *ψιμύθιον* uo-
cant, qui biberunt, facile depre-
henduntur, linguam enim albam ha-
bent, commissuras'que dentiū albican-
tes. Præterea nauseant, reiiciunt potu
medicamento, caligant, magis magisq;
uertigine quadam urgentur. Postea spi-
ritus uia intercluditur, & præfocantur.
Adiuuantur autem post uomitum ab o-
leo,

leo, uel ab aqua mulsa, cremore ptisanæ caldo largiore accepto, sed bene uncto. Item lacte cū melle potō. Facit & malua discocta, concisa, sale & oleo piperecū condita, & pro sorbitione data perse, uel cum urtica, herbaq; mercuriali. Profunt & nucleorum persicorum interiora ex uino trita atq; pota quamplurima. Item lixiuia calda ex cinere samentorum facta.

Ad coriandrum. CLXXXV.

Coriandrum datum apparet quidem ab odore spirationis totiusq; corporis. Redolet enim & hoc herbam ut infectum. Intelligitur autem ex gustu. Facit porrò raucitatem, & mentem mouet. Adiuuari autem debent qui biberunt, ex uino mero atq; plurimo, uel aqua marina, uel muria dura pota. Item ouis anserinis sorbilibus plurimum salis habētibus, uel iure gallinaceo, agnino uel quampinguissimo, & falsissimo perse potō.

Ad leporem marinum. CLXXXVI.

Leporis marini gustus nō absimilis

illotis piscibus, aut etiã putentibus : qui
sumpserunt autem, stomacho uesicãq;
adficiuntur, ita ut urinam quidem diffi-
culter, & cum dolore, purpureicq; colo-
ris reddant. Stomacho item tento & do-
lenti sunt, auersoq; ab omni esca, præci-
puè pisce. Nauseant præterea & subin-
de reñciunt spumosa, interdum biliosa
aut sanguilenta, & maximè cum simula-
uit, aut nominauit aliquis piscem. In so-
mnis littoris pulsus fluctus uidentur sub-
inde audire. Oculi eorum exhulceran-
tur, genæ inflantur. Coloris mali, & ue-
luti plumbei fiunt, minutatimq; per ta-
bem quasi phthistici consumuntur. Adiu-
uari autem debent hoc malo circũuen-
ti, lacte muliebri, uel equino, uel uaccia-
no, aut asinino quã plurimo cotidie per
se, aut cū melle sumpto. Prodest & mal-
uæ sorbitio benè unctã & salsa. Itẽ pro-
sunt malorum punicorũ grana adsiduè
data. Benefacit & pix cedria, si quis in-
de bina, ternãue cochlearia eius sumpse-
rit per se, uel ex passi cyathis duobus tri-
bus'ue. Item benefaciunt iuniperi tritæ
quamã

quāplurimo cū passo, aut per se datae.

Ad salamandram. CLXXXVII.

Salamandra quibus data est, lingua
exasperatur, corpus inualidum fit:
præter hoc torpet rigoribus quibusdam
& liuoribus quasi maculis uariat. Adiu-
uari autem debent quibus impacta est,
melle quamplurimo per se, uel cum resi-
na ex pinu, cuius etiam tenera folia cū
herba quam Græci χαμαιπύθουρ appel-
lant, decocta ex aqua mulsa profunt.
Item lini seminis farina ex aqua mulsa
sumpta quamplurimum bene adiuuat.

Ad aconitum. CLXXXVIII.

Aconiti gustus est auster atq; sub-
amarus. Potum autem protinus fa-
cit corpus graue & displicens. Mordet
autem stomachum & cor adficit: itaque
sudor euestigio insequit, multus & fri-
gidus, maximè circa oculos & frontem
apparet. Inflantur intestina, & uēti plu-
rimum emittunt, qui biberunt, capitisq;
dolorem habent cum uertigine quadam
adsiduè quidem, sed præcipuè cum se è
lectulo leuare conantur. Proprium est

autem huius mali medicamēti protinus
 liuidos articulos & artus facere. Sed ad-
 iuuantur facilè qui id sumpserunt, ruta
 quamplurima pota cum uino; item iure
 gallinæ pinguis uel bubulæ. Prodest &
 his uinum chamæpythyn decoctam in
 se habens, item acetum melle mixtum,
 in quo ferri stercus, quod *σκαρῖον* Græ-
 ci uocant, ustum, prius inferuescat sæ-
 pius, & ita detur. Item proficit abroto-
 ni pondo sextans ex uino datum, & ori-
 gani pondo sextans eodem modo datū.
 Præcipuè autem adiuuabit, si quis coa-
 gulum leporis, hinuli, & porci in unum
 miscuerit, & dederit ex uini hemina aut
 cyathis tribus. *. pond. i. uel uictoriati
 pondus.

Ad cantharidas.

CLXXXIX.

C Antharides gustum & odorē si-
 milem pici è cedro factæ habent.
 Potæ stomachi dolorem, morsusq; ex-
 citant, præcipuè uesicæ. Quamobrè qui
 biberūt eas, difficulter urinā & cum san-
 guine reddunt, exulcerata scilicet uesi-
 ca: præterea animo subinde linquuntur
 deficiunt

deficiuntq̄. Adiuuantur autem cum sæpius reiecerūt, passo cum oleo poto uel omni lacte, sed debent plurimū eius sumere. Itē profunt eis nuclei pini per se sumpti, uel ex aqua mulsa, aut ex passo triti & dati. Item cucumeris semen purgatum, & lini semen ex passo datum. Adiuuat bene & ius pingue agninum, uel ex bubula factum, & farina triticea pultis more cocta, plurimū anserini adipis habente. Prodest & samia cretæ. *
 p̄. iiii. cū passi cyathis quatuor mixtisq̄ aqua datum. Item oleum irinum ex ruta tritum & potum.

Ad buprestim.

CXC.

BVprestis gustus est nitri similis. Facit autem tumorem stomachiq̄ infinitum dolorem, & inflat totū corpus in speciem hydropici. Adiuuatur aqua ficus aridæ decoctæ, & ipsa ficu plurimum sumpta. Item passo plurimum & lacte muliebri, & iure suillo pingui accepto, & nitri. * p̄. iiii. cum aquæ hemina dato, & cæteris quæ supra ad cantharidas scripta sunt.

Ad dorycnion.

CXCII.

DOrycnion gustum quidem habet lactis, potum uerò singultus crebro facit, & uomitus frequenter concitat. Reijciunt autē ab stomacho ramenta, quæ etiam simillima torminosis, subindeq; animo deficiuntur. Adiuuari autem debent læsi eo, lacte asinino, equiano, bubulo, conchilijs omnibus crudis atq; decoctis.

Ad Ixiam.

CXCIII.

IXia, quam quidam chamæleonta uocant, odorem habet, cū sumitur, oculi: pota autem linguæ tumorem facit. Mentem abalienat, uentremq; & omnes naturales exitus supprimit. Adiuuatur autē læsi ab ea, absinthio potu cū uino. Item castorei, *. p^o. ij. dato ex uino cyathis quatuor, & rutæ fruticibus quinque uel sex. Facit bene & chamælea. *. p^o. triū, ex uini cyathis tribus aqua mixtis, nec minus radix laseris ex uino data. Tragoriganum eodem modo datum.

Ad ephemeron.

CXCIII.

Ephemeron potū protinus quidem totum

totū os prurire facit uelut scylla tactū,
 postea etiam adurit quasi pipere mandu-
 cato, secundum hæc quoq; stomachum
 mordendo exulcerat: atq; qui id bibe-
 rint, primum ab ore sanguinem expu-
 unt, deinde ex stomacho cruorem rei-
 ciunt, postea per fellas, & iam abundan-
 tius eundem deiciunt. Adiuuabuntur
 autē læsi ab eo, polygoni succo quam-
 plurimo per se potō, uel arido trito pon-
 do libræ, dato cum aqua. Præmaceran-
 tur autē mala cydonia, aut uitis capreo-
 li, aut myrti baccæ, aut eiusdem folia.

Ad toxicum.

CXCIII.

TOxicum cuius sit gustus haud faci-
 le quiuis dixerit. Verum cum potū
 est, euestigio ciet dolorem omnium in-
 teraneorum infinitum, & uelut telo tra-
 iectorum, concitatq; mentis furorem,
 cogitq; exululare, & palpitare lingua si-
 militer decollatorū capitibus: nihil em̄
 potest intelligi ex uoce eorum. Adiu-
 uantur autem qui id biberūt, rosa pota,
 aut oleo irino, coactiq; frequentius rei-
 cere. Item aluo acri clysmo sæpius du-

cta, postea passo, lacte, & antidoto mi-
thridatio.

Ad pharicum.

CXC V.

Pharicum & ipsum dicitur ex com-
pluribus componi, gustumq; habe-
re nardi. Potū autem facit spasmon, ci-
tò exanimat. Adiuuant uerò læsi ab eo
saliunca, id est, nardo syluestri quam plu-
rima ex uino sæpius data. Item olusa-
tri radice aut semine ex uino dato. Be-
nefacit & hoc medicamentum: galbani
puri. *. p°. duum, myrrhæ. *. p°. unius cū
passi cyathis quatuor datū. *. p°. i. et hoc
etiam ad omne medicamentum facit.

Ad tauri sanguinem.

CXC VI.

TAuri sanguinis potum quamuis
quis difficilè cælauerit, hūc tamen
uestigia cruoris relicta inter dentium
commissuras produnt. Nauseant autem
& præfocantur qui biberunt, cum gela-
tur. Sed adiuuatur aceto calido sæpius
poto & iniecto per se, uel cum nitro la-
seris uel radice.

Ad lac potum.

CXC VII.

LAc potum & gelatum odore spira-
tionis

tionis (si non confitebitur qui laborat) cognoscetur: præfocant autem & hoc homines. Adiuuari autem debent qui ab ea laborant, menta quâ plurima sæpius sumpta. Item coagulo agnino, leporino, porcino, uictoriati pondere ex aqua bis ter ue dato. Prodest & laseris radix cum posca, & aluus acri clysmo ducta.

Ad fungos.

C X C V I I I.

F Ungis uenenatis cum quis laborat, primum nauseat, nec quicquam magnopere reijcit: postea stomachum uentrisque & præcordiorum infinitos habet dolores, manant sudores frigidi per artus, qui & ipsi gelantur celerrimè, nisi citè succurratur. Adiuuantur autem radice ea quam nos edimus, acri quam plurima per se, uel cum sale manducata, eiusque semine, si ipsa non fuerit, potio ex uino. Item ruta ex aceto trita & pota proficit. Nec minus lixiuia cineris ex sarmentis pota. Adiuuat & nitrum aceto dilutum & datum: eodemque modo aris flos datus, & mel cum aceto dilutum quamplurimum deuoratum.

Oportet autem & oleo antè multo pos-
to cogere eos reijcere quātumcunq; po-
tuerint, & eodem caldo subinde artus
perunctos expressius fricare.

Ad Irudinem.

CXCIX.

IRudinem, quā quidam sanguisugam
uocant, deuoratam, & adhærentem
faucibus, eoq; ipso molestiam, titillatio-
nemq; quandam præstantem, excutere
oportebit aceto quā plurimo epoto per-
se, uel cū sale, aut nitro, aut lasere. Idem
faciunt & niuis glebulæ quam plurimū
deuoratae.

Medicamentorum malorum non no-
cet nominum, aut figurarū notitia, sed
ponderis scientia; hanc porrò medicus
nec quærere, nec nosse debet, nisi dijs,
hominibusq; inuisus meritò esse uult,
& contra ius, fasq; professionis egredi.
Illas autē figuras, dico, & nomina ne-
cesse est ei scire, ut & ipse deuitet, ne per
ignorantiā aliquam sumat, & alijs idem
præcipere possit; hoc enim propriū est
Medicinæ, & illud execratissimi phar-
macopolæ contrario oppositi uirtuti
eius,

eiua, ut & in cæteris artibus animaduer-
titur: nulla enim est, quæ nõ habeat ad-
uersantẽ sibi sua specie similitudinis ma-
lignam professionem.

Ad suspicionem mali medicamenti. C C.

Quoties autem suspicio mali medi-
camenti accepta fuerit, primum
assumere oportet quæ nauseam faciunt,
uel oleũ per se, uel cum aqua, & reijce-
re: deinde ea quæ uentrem molliunt, tan-
quàm lac, album ius pingue & salsum,
chamæleam non cessantem iniicere cly-
stere. Postea remedia propria ad singu-
la quoq; & antidotos sumere.

Implicitas Medicinæ partes inter se
& ita connexas esse constat, ut nullo
modo diduci sine totius professionis de-
trimẽto possint. Ex eo intelligit, quod
neque chirurgia sine diætetica, neque
hæc sine chirurgia, id est, sine ea parte
quæ medicamẽtorum utilium usum ha-
bent, perfici possunt: sed aliæ ab alijs ad-
iuuantur, & quasi consumantur. Itaque
quamuis ex magna parte ad diæteticos
pertinẽtes compositiones iam exhibue-

rimus, tamen quasi claudicat & uacillat
hic liber, nisi eas quoque compositiones,
quæ ad chirurgos pertinet, posuerimus
quarum initium ex emplastris faciemus.

Emplastrum Triphonis.

CC I.

EMplastrum chirurgi Triphonis sub
uiride quod facit cum uulnus ita
actum est, ut os lædatur, uel frangatur,
præcipue caluariæ, κεφαλικὴ ideo à Græ
cis dicitur. Idem si os scabrum, aut pu
tre uetustate uitij factum est, expurgat
& educit, quantum eius alienum est. Fa
cit præterea ad canis morsum, & ad hul
cus recens molle. Squama æris cyprii
*.p°. xij. thuris. *.p°. vi. ammoniacæ
guttæ. *.p°. sex, resinæ pituinæ, id est,
ex picea arbore. *.p°. x. S. resinæ tea
rebinthinæ. *.p°. vi. adipis uituli pon.
quadrans, ceræ pond. triens, olei p°. se
mūcia, aceti cyathus unus & dimidius:
acetum intritum consumatur ad omnia
quæ teri debeant, dum leuia habuerint
mellis spissitudinem: cera, & utraque
resina cum adipe purgato & oleo lique
scant, & incoquant, donec habeant spiss
si ceras

si cerati temperaturam, feruentia superafundent rebus quæ sunt in mortario minutatim, & pistillo subinde dū calet, & permiscebunt. Atq; ita dum desinit feruere, emplastrum manibus subigetur, et redactum in rotundas ampliores, quas magdalidas dicunt, reponetur.

Emplastrum Megetis chirurgi. C C II.

EMplastrum Megetis chirurgi subuiride ad eadem facit, componitur similiter, accipit hæc: Squamæ æris cyprij. * p^o. xxv. ammoniaci guttæ. * p^o. xxv. terræ mali, quod ἀγισολοχίαρ Græci dicunt, * p^o. xx. iris. * p^o. xx. aluminis fissi. * p^o. xx. myrrhæ. * pond. xxij. resinæ terebinthinæ. * p^o. iiij. pituinæ resinæ. * p^o. iiij. adipis taurini. * p^o. iiij. ceræ. * pond. iiij. olei ueteris sextarium unum, aceti acris sextarios. iiij. Componitur hoc medicamentum cum Caniculæ sydus oritur, teritur in sole donec acetum omne consumatur. In quibusdam hoc emplastrum efficacius, in quibusdā superius positum inuenitur.

liquefacta super ea adijciuntur, & rursus mortario subiguntur. Refrigeratumq; manibus subigitur ac reponitur.

Emplastrum Triphonis chirurgi uiride. CCV.

EMplastrū uiride Triphōis facit ad recentia uulnera, morsus hominū, sed præcipuè ad uetera hulcera, quæ nullo modo cicatricē ducunt, & callos eminentes circa se habent. Oportet autem tunc nō linteolo, ut cætera, inlinere, sed dilatatum magis manibus in magnitudinem uulneris satis crassum imponere, superque linteola carpta plurima, deinde spōgiam nouam, ex uerbenis murto oleacq; factis. Constat ex his: æruginis. * p^o. iiij. squamæ æris. * p^o. sex, thuris polinis. * pond. vi. galbani. * p^o. iiij. alumini rotundi. * p^o. iiij. resinæ pituinæ. * p^o. xxv. ceræ. * p^o. xxv. olei pon. sextante, terebinthinæ p^o. selibra, aceti quod satis est. Cōponitur eodem modo quo & superius scripta uiridia emplastra sunt.

Emplastrum uiride Gliconis chirurgi. CCVI.

EMplastrum uiride quod sui generis, meo iudicio, superat omnia, uo

catur Isis. Accipit hæc: æris usti, æris cy
 prii, æruginis rasæ, salis fossiti, guttæ
 ammoniaci, thuris masculi, mali terræ
 rotundi, quæ ἀριστολοχία σρογγύλη Græcè
 dicitur, mali terræ farmetorum, quibus
 unguentarij utuntur, dicitur autem ari-
 stolochia clematidis, aluminis rotundi,
 singulorum pond. unciam, myrrhæ, gal-
 bani, aloës, singulorum p^o. sextantē, ce-
 ræ p^o. trientem, resinæ colophonix p^o.
 iij. uel dua & bessem, olei sextariū unū.
 Hæc em galbano, resina, cera, et oleo su-
 per ignē liquefacta, miscetur mortario,
 præterea cæteris ex acetī sextario uno.
 Facit hoc emplastrū ad detectam mem-
 branam tegentem cerebrū: de industria
 à medicis cū terebratu exciditur, quod
 lædit eam os, uel alioquin detectam, ro-
 sa dilutum & impositum. Item facit
 ad capitis diutinum dolorem, quem κε-
 φαλαλγία Græci appellant, dolenti lo-
 co raso superpositum, nec minus dies uī-
 ginti. Item facit ad oculorum imminen-
 tes epiphoras, superpositum frontibus.
 Cæteras eodē modo sanguinis eruptio-
 nes e

nes è naribus adiuuat. Et hulceribus factis eiusdem partis rosa dilutū prodest. Nec minus angina correptis faucibus, extrā superpositum, & toto collo. Parotidas initia habentes discutit, suppurationes iungit, si quis emissarium collectionis apto loco, id est, infra sinum ubi collectio est, fecerit, quod ὑπόχυσιν Græci dicunt. Eadē ratione suppurationibus in mammis mulierum futuris, aut factis prodest, iūgit omnem partem diuisam, & fibulis arctatam. Præcipuè cum intestina prolapsa & reposita sunt, atq; sartū uulnus, quod à Græcis dicitur γαστροσφία. Lateris, stomachi, uētris, iecinoris, lienis dolorē sedat. Adiuuat coeliacos, torminosos uētri toto circumdatū. Item uesicæ tumētī prodest. Eodē modo lumborū dolorem leuat. Ad luxatum omne & eiectū, & repositum articulamentū benefacit. Et ad podagrā præter quoduis aliud medicamentū satis cōuenit, & huic mirificè prodest. Fistulas rosa dilutū sanat. Ad carbūculos & cancer imponendū est: purgat em̄, nec patitur latius

serpere: uetera hulcera cicatricē ducere cogit. Punctus neruorū musculorū, qui periculosissimi sunt, quos *νύγματα* Græci dicūt, sine incisiōe aut diuisione sanat cyprio oleo dilutum. Ad neruorum uitia omnia acopo melius facit.

Eiusdem nigrum.

CCVII.

EMplastrum nigrum eius Barbara dicitur, facit ad omne recēs uulnus & contusum, hoc pleriq; in gladiatoribus utuntur. Picis brutiæ. * p^o. centum, resinæ frictæ. * p^o. centum, bituminis iudaici. * pon. centum, ceræ. * p^o. centū. Hæc cōcisa in minima frusta, coquantur cum olei sextario uno donec spissentur: quibus depositis ab igne, & desinentibus nimis feruere, adijcitur spuma argentæ. * p^o. x. cerussæ. * pond. x. æruginis. * p^o. v. Et hæc autem cum aceti hemina terere oportet, & minutatim aspergere, ne efferuescat medicamentū. Vbi his adiectis & intermixtis intepuerit medicamentum, opopanax oleo dilutus exiguo. * p^o. duum adijcietur: deinde refrigeratū manibus, & subactum

actum medicamentum, & in partes diuisum, reponit. Huic ergo emplastro, cum ita compositum est, dum adhuc modicè calet, adijcitur thuris pollinis pond. trientē: & mirum, quantum efficacius est, sine dolore atque tumore conseruat uulnera, & celerius sanat.

Emplastrum nigrum Traseæ chirurgi. CCVIII.
EMplastrum Traseæ chirurgi facit ad omnia recētia uulnera. Propriè autem ad neruorum musculorum punctus, contusiones, luxa: & in totum, tumorem non patitur fieri, articulos incisos iungit. Idem & gladiatorum, & omnium hominum ad periculosa uulnera mirificè facit: sinus ueteres, & fistulas iungit: interius iniectum primū, & postea extrà positum. Cerae p^o. iij. picis brutiæ p^o. iij. resinæ frictæ p^o. iij. bituminis saguntini, quod est natura liquidum, p^o. iij. cerussæ, æruginis, chalcitidis, misis, aluminis fissi, aluminis rotundi, melanterias, quæ creta sutoria dicuntur, qua ligulæ calceolorum denigrantur, gal læ syriacæ, singulorū pondō libra. Hac

aceto teruntur donec leuia fiant : quibus mellis habentibus spissitudinē , cera, atq; alia quæ igne liquefiunt, bitumenq; super ignem solutum, superfunduntur his quæ sunt in mortario, postea medicamentum manibus subigitur, & reponitur uase fictili acetum habente.

Emplastrum nigrum Aristi. CCIX.

EMplastrum nigrū Aristi chirurgi facit ad omne recens uulnus mirifice, ad punctus neruorū & ad musculorum. Item ad contusum, luxum, præcipue ad ossa fracta. Sine alligatura enim interdū dimidio celerius sanat ea, & sine dolore seruat: iungit sinū. Habet autem hæc: Spumæ argenteæ, .*. p^o. ducentorum, aluminis fissi, .*. pond. xxx. picis hispanæ, .*. p^o. centum, bituminis iudæici, .*. pond. centum, propolis, .*. p^o. xxx. æruginis, .*. p^o. x. ceræ, .*. p^o. centum, ammoniaci guttæ, .*. p^o. xxv. terebinthinæ .*. p^o. l. olei ueteris sextarios quatuor. Olei inferuescit spuma argentea trita curiose: deinde adijcit bitumen, & ipsum contusum & tritū, Vbi hæc cerati molis hæc

lis habent temperamentū, pix adijcienda est: deince cera & propolis, postea ammoniacum, à quo ærugo, ultimū alumen aspergitur. Oportet autē ubi tumor suspectus est, lanam succidā ex uīno sine oleo superponere.

Emplastrum Triphonis. CCX.

EMplastrum nigrū Triphonis, Basilicon appellatur, facit ad cōtusa, & canis morsum, & furunculos. Idem rosa dilutum explet concaua uulnera.

Picis brutiæ. *. p°. xl. resinæ. *. p°. xl. galbani. *. p°. ij. olei cyprei. *. p°. fescūcia, cū oleo cōmuni. *. p°. ix. liquefiet, & coquitur donec coëat, post hoc resina adijcitur: deinde emplastri habens temperamentū, deponitur cacabus, & tepente medicamento galbanum dilatatum, ne uno loco subsidat, adijcitur.

Emplastrum Aristi chirurgi. CCXI.

EMplastrum nigrū, quod τετραφάρεμακρον dicit, facit ad eadē. Recipit hæc: Cerae, picis, resinæ frictæ paria pōdera, adipis taurini dimidiū: unā omnia coquuntur, donec emplastrum fiat.

Emplastrum nigrum Dionysi chirurgi. CCXII.
EMplastrum Dionysi chirurgi facit
 ad mediocria uulnera, & in teneris
 corporibus puerorum. Idem iungit bel
 le uulnera, & sine tumore seruat. Spu
 mæ argenteæ. *, pon. cxx. olei sextarios
 duos. Hæc super ignem mouentur, do
 nec cerati habeant temperaturam; post
 hoc adiicitur aluminis. *, p^o. xlv. & deco
 quitur usquedum rufum medicamētum
 fiat; post hæc adiicitur resinæ colopho
 niæ. *, pond. xlv. ceræ. *, p^o. xlv. ubi em
 plastrī omnia habuerint spissitudinem,
 deponitur cacabus, & tepente medica
 mento, & cum desierit feruere, adiici
 tur galbanum minutatim dilatatū, quō
 facilius soluatur. *, p^o. iij.

Rursum eiusdem.

CCXIII.

Alterum rubrum medicamētum,
 quo uenatores utūtur, facit ad ca
 nis morsum & omnium quadrupedum.
 Item & ad offensionē in stirpe, & cate
 ra uulnera mediocria. Spumæ argenteæ
 p^o. quinque semis, olei ueteris p^o. dua.
 Hæc coquantur donec coëant; deinde
 adiicia

adhibetur æris squamæ p^o.uncia, & coquitur donec colorem rufum sumat; postea adhibetur ceræ p^o.triens, resinæ fractæ p^o.duo, ammoniaci guttæ, deposito paulisper cacabo, pond. quadrans, galbani item diuisi in minimas partes, & rursus reposito ad breue tempus, atque iterum reposito & non feruenti, galbani pondo sextans.

Coloris incerti.

CCXIII.

EMplastrum coloris incerti facit ad omnia mediocria uulnera, quadrupedum morsus, contusa uel incisa articula (ut fit) cum ad dētem peruenit pugnus. Idem ad furunculos mirè facit, & strumas omnemq; duritiem discutit, si id quis perseueranter imponat. Item cicatricem ducit diutini hulceris, & in totum ad omnia leuia in quotidianos usus mirificum est: tumorem non patitur fieri neq; pus. Hæret, ut fascia nō sit opus. In balineo non excidet. Hoc ipsum est quod tu desiderasti. Olei ueteris pondo quinque, spumæ argenteæ p^o.quinque. Hæc coquuntur donec coeant,

postea adijcitur his resinæ pituinæ p^o. quinque. Vbi emplastri habet temperamentum, adijcitur propolis inalienatæ synceræ & bonæ, qualis est attica, p^o. se libra, deinde in cacabo deposito uisci de quercu lecti p^o. quadrās; hoc semper habeo compositum.

Emplastrum Euelpisti chirurgi. CCXV.

EMplastrum luteum Euelpisti chirurgi facit ad tenera corpora mediocriter læsa et abraſa, quæ ἀποσύματα Græci dicunt. Spumæ argenteæ p^o. selibra, olei hemina, coquunt dum coeant deinde adijciuntur ceræ p^o. duo, resinæ pituinæ p^o. duo.

Emplastrum Epispasticum. CCXVI.

EMplastrum quod aperit & educit pus, uel si quid aliud subest, ἐπιωστικὸν si κὸρ dicitur, ceræ p^o. libra, resinæ terebinthinæ p^o. libra, nitri rubri pondo libra; hoc teritur ex cinere lixiua, donec leue factum habeat mellis spissitudinē, postea supradicta cum olei cyathis sex liquefiūt ad ignem, quibus adijcitur thuris pollinis selibra, & ita quæ in cacabo sunt,

sunt, mortario superfunduntur & commiscuntur. CCXVII.

Emplastrū albū ex sale, *διαλῶρ* Græci dicunt, facit ad omnem duritiē & diutinum dolorem, et ducit sudores, idem hulcera uetera & callosa renouat, & facilius alijs medicamentis quæ hoc pollicentur, cogit cicatricē ducere. Salis marini, cerussæ, olei ueteris paria pondera. Coquitur cū oleo cerussa donec coëat, & postea sal admiscetur. CCXVIII.

Emplastrum aliud ex sale nigrū efficacius, idem ad omnia facit, sed recipit singulorū p^o. libram similiter, olei autē ueteris triplex adijcitur. CCXIX.

Emplastrum album ad combusta & perniones: cerussæ p^o. libram, olei myrteii p^o. librā, spumæ argenteæ. * p^o. xxiiij. ceræ ponticæ p^o. libram. Cerussa & spuma argentea coquuntur cum oleo donec coëant: postea adijcitur cera.

Emplastrū album Pacchij Antiochi. CCXX.

Emplastrum album Pacchij Antiochi, quo uti oportet cum in mammis mulierū, alio' ue quouis loco duritia

fuerit, quæ ad omne medicamentū exasperatur, quam Græci καρκίνωμα aut κακοήθεις uocant. Facit autem ad combusta & uetera omnia; quæ non facile cicatricem ducunt. Item ad hulcera ex frigore, uel per se facta. Præcipuè uerò ad ani uitia difficilia & uetera, rosa dilutū, Cادمiæ botryitis, *. p^o. viij. pompholygos cypriæ, *. p^o. viij. molybdenæ lotæ *. p^o. v. thuris masculi, *. p^o. iij. ceruffe *. pon. lxx. spumæ argenteæ. l. ceræ ponticæ, *. p^o. viij. resinæ terebinthinæ, *. p^o. yij. olei murtei, *. p^o. centum. Quæ sunt dura, teruntur ex uini ueteris sextario uno in quo die & nocte macerentur. Alterci albi, iridis, fertulæ campanæ, terræ mali, papaueris syluatici capitum corticis, singulorum, *. pond. vi. Cū leuia facta fuerint, & mellis spissitudinem habuerint, tunc murteū oleum minutatim in mortario adiiciatur: & cum fuerint temperaturæ liparæ, medicamentum coniicitur in nouo fictili cacabo, & coquatur pruna non nimis acri, moueaturq; sine requie ne aduratur; cum emplastri temperaturam

peraturam habuerit, resinæ cera adijciatur. C C X X I.

Emplastrum ad combustum mirificè facit: cum multis usus sim, nullū magis probo, protinus enim impositū mitigat: postea tollit dolorem, statimq; infinita celeritate perfanat. Spumæ argenteæ p^o. selibram, adipis suilli purgati p^o. selibram, ceræ ponticæ p^o. selibrā, ouorum assorum uitellos sex, quos terere oportet, & miscere spumæ argenteæ & tritæ, ceram cum adipe liquefacere, deinde pati coire, postea in unū miscere.

Lipara ad intertrigines & exasperationem.

C C X X I I.

Lipara ad intertrigines & exasperationem, tumorē ani mirifica. Spumæ argenteæ p^o. triens, cerussæ p^o triēs, thuris pollinis p^o. triens, aluminis fissi p^o. quadrans, adipis suilli curati p^o. quadrans, uini austeri ueteris hemina tres, rosæ sesquilibra, olei acerbi selibra. Teeruntur spuma, cerussa, alumen ex uino, deinde adijcitur thus minutum & cretum; & cum primum hæc læuia parue

rint, cum oleamentis ex uino adipem liquefactum cum rosæ p^o, quadrante miscere in unum oportet.

Lipara rufa.

CCXXIII.

Lipara rufa facit ad fissuras ani diutinas, quas *ῥόγασαε* dicunt; eadem & eiusdem partis exulcerationes, & uisitia diutina benefacit. Spumæ argenteæ * p^o. xxxvi. cerussæ, * p^o. vi. chalcitidis uisæ, * p^o. vi. mysios, * p^o. vi. resinæ terebinthinæ, * p^o. xij. ceræ, * pond. vi. olei murtei sextarios. S. ij. aquæ p^o. sextans.

Cum aqua teruntur quæ prima posita sunt & olei pōdo dimidio, cū reliquo oleo cera & terebinthina liquefacto mortario superfunduntur.

Ad condylomata.

CCXXIII.

AD condylomata facit bene elateariū siue cera: qd̄ est succus cucumeris syluatici, cōpositus, ratione q̄ in pastillos redactus, ex aceto dilutum & perunctum. Itē propolis per se subacta & more emplastrī imposita. CCXXV.

Facit bene & resinæ terebinthinæ, * pond. vi. ceræ idem in uinum cocta igni,

igni, quātum possunt gagatis lapidis tri
ti recipere. Multis & iris contusa & ex
uino mixta, cocta & posita uelut farina
ordeacea profuit. Facit & androniū me
dicamētum, qd' in itio posuimus, ad con
dylomata uino dilutū bene. CCXXVI.

Hoc medicamentum mirificè pro
dest. Aluminis melini. *. p°. centū, chal
citudis. *. pond. l. faculæ. *. pond. l. Te
ritur aceto, cum opus est uino aut aceto
diluatur.

Ad hæmorrhoidas. CCXXVII.

Hæmorrhoidas sic curare oportet
medicamento. Perungatur cen
taurij succo p°. duum. Hæc herba latinè
fel terræ dicitur, & ubiq; in agris nasci
tur. Est autem tenuis multorum ramo
rum in rectum surgentium, florem ha
bet exiguum purpureum. Absinthij suc
ci. *. pondo duum, aluminis liquidii. *.
pondo. ij. herbæ pedicularis. *. pondo
duum, misyis. *. pondo unius, mellis
quātum ad comprehendenda ea satis erit.

Hoc peruncto interius ano, aut lana
tincta & interius trusa, cum defecerint

ad sellam, & apparuerint totæ, medicamēto rursus bene tangendæ sunt undique, & præcipuè radices earum carbassis ducūt, specilli latitudine, subinde hauriente, medico cumulante medicamentum, & adstruente, imprimētēq; donec combibant: totum enim in ea est, ut ab omni parte saturentur. Est autem hoc medicamentum: Chalcitidis ustæ. *. p^o. iiij. æris floris usti. *. pond. iiij. misyis usti. *. pond. trium, æris squamæ. *. p^o. duum, disphrygis. *. p^o. duū, foreos usti *. p^o. duum, auripigmenti. *. pond. duū. Hæc omnia teruntur, & sicca (ut dixi) hæmorrhoidibus imprimūtur undique: post hoc tenue, simplex, rarum linteolum imponere oportet, & super hoc panem autopyron ex aqua maceratum & tritum, rosaceo oleo adiecto. Hoc medicamētum sine magno labore circa septimum diem cadere cogit hæmorrhoidas. Oportet autem bis die panem imponere, nōnunq; in nocte si circumtensionem senserint aquario, die auriscalpio auerso, quam partem *κναθίσκος* Græci uocant

ci uocant, sensim tentare, mouere ab alie
 natam oportet, quò celerius excidant hæ
 morrhoides. Hoc medicamētum omnē
 carnē, & omni parte corporis exhulce
 ratam, & excrescentem, & eminentem,
 sine magno morfu tollit. CCXXVIII.

Si quando non exhulceratas eminen
 tias tollere sine ferro uoluerimus, ut uer
 tucas, neuos, aliāue eius generis, hoc me
 dicamento utimur. Calcis uiuæ. p^o. sex,
 fæculæ. *. p^o. triū, uitri usti. *. p^o. triū.
 Hæc terere oportet ex cinere lixiua, ex
 caprifico uel sarmētis, donec leuia passi
 habeant temperamentum, deinde adij
 cere rubricæ aut atramenti quod possit
 colorare ea; deinde patella fictili coque
 re ad mellis spissitudinem, atq; puxide
 nigri plumbi reponere. Melius autē res
 cens facit, cuius usus est talis, quod de
 stinatū erit tollere, id ipsum specillo ob
 linetur crassius, ex interuallo penicillo
 absterget; & cum satis nigrū quasi per
 unctum uisum fuerit, desinere oportet
 bit imponere res, & abstergere, & panē
 ex aqua imponere & rosa. Hoc & strus

mas sanat antequàm suppurent. Oportet autem, cum hoc medicamentum causam fecerit in strumis, nullum aliud medicamentum adhibere, sanæ enim ita fiunt.

CCXXIX.

Cum uerò aliqua pars suppurauerit, & timidus fuerit ad sectionē cui id acciderit, uiscum quamplurimum colligere oportebit: eumq; cum cinere lixiui diutius terere, & aluta inductum imponere, ita formata, & in tantum spaciū circumsecta, quantū et quale uolumus huius, id est, emissariū uomicæ fieri, & ea parte scilicet imponemus, quantum necesse erit aperire. Hoc eodem medicamento sæpe dolores diutinos pectoris, lateris, lumborum sustuli, cum ad nullum malagma aut auxilium cedebant: exulcerata em̄ minima parte cuiuscq; dolentis loci, humoribus postea uitium ueluti eijciebatur.

Ad eadem uitia.

CCXXX.

MElior triphera, hoc enim nomen superius positū, medicamentum appellatur: facit ad omnia quæ ferro debent

bent tolli sine magno dolore. Idem hæc
 morrhoidas productas medicamento,
 quod supra positū est, tollit. Vñ nimis
 iacētem sine periculo per auriscalpium
 lana inuolutū perunctam, ex parte qua
 tollenda est, amputat. Oportebit aut po
 stea aqua mulsea gargarizare, & lentis
 atq; rosæ aridæ aqua decoctæ. Eadē res
 & palpebram pilosam remediāt, si quis
 radices aduersus naturā pilorum natas
 oblinierit, donec locus earū niger fiat.
 Recipit hæc: æris floris. *.p°. triū, calcis
 uiuæ. *.p°. sex, tapsiæ radicis. *.p°. sex, fe
 culæ. *.p°. triū, nitri. *.p°. duum, auripig
 menti. *.p°. duū, fellis taurini. *.p°. sex.
 Teruntur ex cinere lixiua qua culinarij
 utuntē, donec habeat mellis liquidī tem
 peramentum. Reponitur puxide nigri
 plumbi. Hæc puxis in ampliorem sta
 gneam mittitur, habentē cinerem lixiuā
 usq; ad operculū minoris. Oportet autē
 & hoc medicamētum colorare rubrica
 uel atramēto. Huic medicamento si ana
 ris sanguinis quasi duæ ligulæ adiunctæ
 fuerint, minus mordebit. C C X X X I.

Quatenus acrium & exhulcerantiū
 medicamentorū habita est mentio, pos-
 nemus qua stygmata tollūtur in dignis,
 & in multis. Hæc calamitas ex transuer-
 so accidit, ut dispensatori Sabini Calui
 naufragio in ergastulo deprehenso, quē
 Triphon multis delusum, & ne casu qui-
 dem literas confusas ullo medicamento
 habētem, liberauit. Allij candidi spicæ
 capitis tritæ, cū cātharidibus uiginti ale-
 xandrinis (sunt autē uariæ & oblongæ)
 sulphuris uiui, .x. p^o. i. & uictoriati, chal-
 citis, .x. p^o. as semis, ceræ pondo triens,
 olei pondo triens, ceram cum tritis cæ-
 teris admiscuit & imposuit.

Intestini extremi prolapsio. CCXXXII.

INtestinum extremum quibus prola-
 bitur & excidit, quoties prodierit, to-
 ties uino calido, uel uerbenis, uel cinere
 lixiua lauari oportet & reponere. Pro-
 dest & pice liquida perūgere & cedria.
 Interdum uel Andronio perungere, &
 sicca reponere. Facit & cinis ex sarmen-
 tis cribrata aspersa, alumen fissum tri-
 tum bene, & eodem modo aspersum,
 atq;

atq; intestino reposito. CCXXXIII.

Ad testiculi tumorem cupressus bac
cæ ex uino coctæ conueniunt, ex faba
quasi cõcha multo cum cumino cocta.
Item uua passa cū cumino cõtusa in mo
dum malagmatis, melle quantũ satis est
admixto. Idẽ uua passa, nucleata, contu
sa ac mixta eiusdẽ mēsuræ uel pōderis.

Ad ueretri tumore & dolorem. CCXXXIII.

AD ueretri tumorem lens ex aqua
cocta, & trita, rosaceo oleo mi
xta prodest. Si maior tumor erit, mali
granati corium ex aqua coctum & tri
tum, lenticulæ pari pondere admiscere
oportet. CCXXXV.

Si hulus sordidũ erit, aut cancer ten
tauit, aut iam occupauit, Andronios ex
uino benefacit. CCXXXVI.

Si cicatrix ducenda.

Desideratur. CCXXXVII.

Omne hulus in omni parte corpo
ris sordidũ (id aut est cum candicat, &
quasi crustam perductam albam habet)
purgat mel per se, iris arida contusa, uel
cum melle. Eadẽ ratione & terræ mali,

& panacis radix purgat sordida hulcera. Mirificè & hoc medicamentū purgat, etiam si cancer tentat, est autem leue: auripigmētī quod Græci ἀσσερινὸν dicunt. .x. p^o. sex, æris squamæ. .x. p^o. trium, elaterij. .x. p^o. i. chartæ combustæ cinis. .x. pond. iij. cū opus est, cochlearia tria rosæ cyatho permiscentur, inde linteolæ carpta continguntur, atq; ita hulceri superponuntur. Hoc medicamentū citò, & sine ullo morfu expurgat sordidissima hulcera. C C X X X V I I I.

Omne purū hulus & concauum replet Basilice rosa diluta, ut superius dixi, propè aūt hoc medicamentū: Medullæ uitulinae. .x. p^o. iij. adipis anserini. .x. p^o. duū, butyri. .x. p^o. duum, medullæ ceruinae. .x. p^o. duū, ceræ. .x. p^o. iij. terebinthinae. .x. p^o. ij. mellis. .x. p^o. fescūcia, rosæ. .x. p^o. fescūcia, resina cū rosa liquefcit, cui miscent̄ calenti mel & cera, cū cera præcalfacta in feruētī aqua cōtundunt̄, atq; ita superioribus miscent̄. C C X X X I X.

Omne hulus luxurians & crescens carne cōpescit chalcitis per se trita, uel
æris

æris flos ustus. Bene aut & propriè hoc
medicamentum facit, quo Meges ute-
batur: Calcis uiuæ. *. p°. duū, thuris. *.
pond. unius, æris squamæ. *. p°. unius.

Triphonis medicamentum. CCXL.

TRiphon chirurgus carnē eminen-
tem hoc medicamento compesce-
bat: æris floris usti. *. pond. vi. chalcitis
ustæ. *. p°. iiii. mysis usti. *. pon. iiii. æris
usti. *. p°. iiii. Hoc acre est, & quasi cau-
terium crustam altam facit: quāobrem
cancer non patitur impositū serpere, o-
mnem eruptionem sanguinis ueluti cau-
terium sistit. Et hoc autem, & quæ di-
ximus imminuit. Cicatricem quoq; du-
cit, si quis tincto, extractoq; specillo, qd
ei quasi puluis adhaerit; exiguo oras
hulceris tetigerit. Sed propriè cicatri-
cem medicamenta hæc ducunt:

Triphonis ad cicatricem. CCXLI.

EMplastrum efficax ad cicatricē du-
cendam: Spumæ argenteæ. *. p°.
quinquaginta, mysi usti: chalcitis uste,
aluminis fissi, cerussæ, singulorum. *.
pond. iiii, resinæ terebinthinæ. *. p°. xii.

cerae, .v. p^o. Cera & resina liquefiunt, deinde cum refrixerunt, raduntur, sicca & bene trita adijciuntur et cōmiscentur.

Emplastrum diacadmias. CCXLII.

Emplastrum *διὰ καδμίας* Græci dicunt, quod cicatricem ducit, cadmiæ p^o. libra, chalcitidis ustæ pondoli bra. Hæc teruntur ex uini falerni heminis tribus, donec liquefacta mellis habeant spissitudinem; postea fit ceratum ex ceræ p^o. iiij, resinæ frictæ p^o. iiij, olei murtei p^o. iiij. Cum refrigeratum est, raditur et misceat his quæ in mortario sunt. Sunt qui liquefacta hæc ipsa dum calêt, mortario superfundunt, et ita subigunt.

Ad papulas & porriginem. CCXLIII.

Ad papulas in capite efferuescentes, uel qualibet parte corporis totius porriginē, staphisagría trita, et nitrū decoctum tritum pari mēsurā, in mixto oleo & uino austero, ante desudationē corporis ac postea. Item alumen liquidum ex aceto staphide agría adiecta. Ad epiphoram uerò toto corpore efferuescentem medicamentum prodest.

Ad

Ad ignem sacrum. CCXLIIII

A Dignem sacrum benefacit medicas
mētū: rutæ uiridis p^o. triēs, spumæ
argenti p^o. bes, aceti sextarius unus, olei
uiridis sextarius. Cum aceti parte in spu
ma & ruta teruntur donec leuia fiant, po
stea quod superest aceti, uicibus cum o
leo adijcitur.

CCXLV.

Ad ignem sacrum coriandrum per
se tritum benefacit, est enim res uirosa:
uel cum pane eodem modo & menta
prodest, & cinis de filice facta, aqua cō
sperfa, oblinita. Item cimolia creta suc
co solani diluta. Et per se solanum, uel
cum pane prodest.

CCXLVI.

Facit & ad hoc medicamentum be
ne: sulphuris uiui, opij, singulorum p^o.
semuncia, spumæ argenteæ pond. un
cia, passo miscentur. Item hoc satis pro
dest, cerussæ. * p^o. viij. aluminis fissi. *.
p^o. trium, thuris. * p^o. trium, croci. * p^o.
duum, sulphuris uiui. * p^o. duū. Terun
tur hæc solani succo, cum opus est uino
diluuntur.

Ad zonam.

CCXLVII

AD zonam, quam Græci ^{ἐπιετα} dicunt, faciūt quidem ut supradicta omnia, præcipuè cicuta uiridis bene trita & imposita. Item hoc medicamentū: cerussæ. *. p^o. xxxviij. aluminis fissi. *. p^o. xij. croci. *. p^o. i. thuris. *. pond. duū, acaciæ. *. p^o. viij. dyphrygis. *. p^o. duū, opij. *. pond. duum. Ex aqua teritur, & cum opus est, ex eadem dilutum perungetur.

CCXLVIII.

Ad idem melius facit, gallæ, aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, singulorū. *. p^o. duum, mysus, corticis malorum, acaciæ, singulorum. *. pon. iij. calcis uiuæ. *. pond. xvi. Mali cortex in aceti sextario uno decoquitur donec madda fiat; deinde teritur acacia aceto eodem, macerata nocte & die admiscetur & unà teritur. Postea cætera adijciuntur, & fiunt pastilli; cum opus est diluuntur aqua.

Ad utrunq; autem genus uitij, mirificè medicamentū Andronicum facit.

Ad

Ad impetigines.

CCXLIX.

AD impetigines uua aminea, quæ sic dicitur, bene facit. Est autē ruberrima, & in uepribus nascitur, qua fricari oportet impetiginem, quoad curetur & non appareat; hoc autem diebus fit paucis.

Ad suggillationes.

CCL.

Benefacit huius radicis recentis succus, ad suggillationes & liuores perunctus. Scabiem tollit sulphur nigrum oleo mixtum communi, atq; in cerati spissitudinem redactum. Hoc etiam lepram, & quam Elephantiam dicunt, sanat; & omnia quæ efferuescunt per se cum inueterauerint.

Ad scabiem.

CCLII.

AD scabiem halica ex aceto macerata, & trita benefacit, exiguo thure adiecto. Item picis liquidæ libra, ceræ. *. p°. semis, sulphuris uiui p°. sextās, aluminis fissi, *. p°. unius. CCLII.

Benefacit oliuæ æthiopicæ commi, quod græcè ἐλαίας αἰθιοπικῆς δάκρυον uocant, aceto dilutum. Item salicis libri

ex aceto cocti, atq; ita triti & impositi tollunt scabiem. Facit & eiusdem cinis ex aceto ad scabiē. Prodest & farina ordeacea cocta ex posca, si tenerū corpus erit: uel ex aceto, si durū, per dies quatuor aut quinque; deinde ceratum ex rosa adiecta cerussa, imponere oportet, donec cicatrix ducatur. CCLIII.

Facit bene & hæc compositio: Thuris masculi p^o. triens, sulphuris p^o. uncia, caparum p^o. sextās, rumicis erraticæ radices aceto quoq; tritæ p^o. .iij. Omnia teruntur; miscetur aceto quod satis erit, id est, dū mellis crassi habeat spissitudinē. Cum opus est, scabiei nitro ex aceto locus fricat̄ diutius & pressius, deinde hoc medicamentū superliniē. CCLIIII.

Alia cōpositio ad idem: Scammonia * p^o. trium, myrrhæ. * p^o. unius, æris floris. * p^o. unius, astulæ regiæ, quā ἀσφοδελος Græci dicunt, radicis. * p^o. duū, glutinis taurini. * p^o. duū, nitri. * p^o. unius, & uictoriati. Terūtur omnia aceto præter gluten, hoc enim pridie maceratum cæteris iam tritis miscetur. Cum opus autē

aũt est, antè nitro & aceto locus exasperatur, deinde hoc oblinitur.

Vt consummetur liber, malagmata, & acopa adijciemus.

GENERA MALAGMATO RVM
ad omnẽ corporis ualetudinẽ. C C L V

Malagma ad ὀπιθότονον, id est cū ceruix reflexa est in posteriorem partẽ, aut rigida cū intensione oculorũ & maxillarum. Facit & ad κυνικὸν πασμόν, cum in utramlibet partem deprauata est facies. Idem ad omnem tensionem, & contractionem neruorũ, & ligationẽ, ἀγκύλην quod Græci uocant. Item ad dolorem omnis partis, quãuis ueterem. Bdelli. * p^o. xvi. opopanacis. * p^o. viij. galbani. * p^o. viij. adipis uitulini. * p^o. xvi. piperis grana numero. clx. ammoniaci guttæ. * p^o. octo, cachryos. * p^o. octo, iris. * p^o. xvi. ceræ. * p^o. lv. terebinthinæ. * p^o. l. Arida quæ sunt, contunduntur, cribrantur: succum habentia, cum resina subinde admixta cõtunduntur, cera in frusta

conciſa aqua feruētī demittitur, & ſub
acta manibus miſcetur cæteris in pilam.
Oportet autem pilum ligneū frequen-
ter cypreo oleo perungere. Hoc mala-
gma cypreo oleo liquefactum acopi u-
ſum præſtat.

CCLVI.

Malagma alterum, ſtomachū, aluum,
intestina ſoluta habentibus & cholericis
prodeſt. Cōfirmat omnē partem &
adstringit, quæ hæc deſiderat. Aluminis
fiſſi. *. p^o. ſex, ruſ ſyriaci. *. p^o. ſex, gallæ
*. pond. ſex, acaciæ. *. p^o. ſex, ceræ. *. p^o.
xl. picis ſpanæ. *. p^o. xl. olei melini aut
roſæ. *. p^o. triētem. Acaciā uino exiguo
macerata terit: cætera et pix oleo alteru-
tro mixta inferueſcunt, quibus tempe-
ratis adijciuntur cribrata ſicca: ijs aca-
ciā miſcetur, atq; in unum omnia ſubi-
guntur.

CCLVII.

Malagma pectoris & lateris dolorē,
& quicquid ex perfrictiōe eſt, benè cal-
facit. Idem ad omnem dolorē prodeſt.
Sanſuci contuſi ſextarius unus, iris con-
tuſæ ſextarij. xv. cyperi cōtuſi ſextarius
unus, reſinæ terebinthinæ pōdo bes, ce-
ræ pon

ra pondo quadrans, olei cyperi pondo
 selibra, uini aminiaei sextarius unus.

In uino arida contusa macerantur una
 nocte & die: oleo, cera, & resina lique-
 fiunt: deinde superfunduntur uino, mi-
 scentur manibus. Hoc medicamentum
 efficacius est secundo, post dies trigin-
 ta efficacius prodest: initio enim hu-
 midum ualde est, & uix inlitum re-
 manet.

CCLVIII.

Malagma ad omnem dolorem, praes-
 cipue iocineris. Spicae nardi. *. p^o. y. cel-
 ticae, id est, saluinae. *. p^o. x. iris. *. pon-
 yij. melliloti, quod a nobis fertula cam-
 pana dicitur. *. p^o. xxv. cyperi. *. p^o. viij.
 ammoniaci thymiamatis. *. p^o. viij. car-
 damomi. *. p^o. vij. croci. *. p^o. duum, uini
 falerni sextarius unus. In hoc omnia su-
 pra scripta contusa uno die & nocte ma-
 cerantur, praeter ammoniacum: hoc em
 aceto diluere oportet, & quasi ceratum
 facere: postea cerae p^o. dua bes, & resi-
 nae frictae p^o. iij. rosae p^o. libra, leuia sunt
 & refrigerata, quae rosae & caeteris mi-
 scent. Hoc & ad praecordiorum tensionem

benefacit, & uesicæ dolorem. CCLIX.

Malagma ad lienosos & ad iocineris dolorem. Ammoniacy guttæ p^o. i. ceræ pond. i. & sextans. Ammoniacū ex aceto terit, admixto crocomagmate quantum colorare possit, ammoniacū quod teritur usq̄dum leuefactū mellis crassi habeat spissitudinem: postea cera liquefacta, rosa adijcit mortario, & bene pestillo mixta, manibus utraq̄ subiguntur. Facit hoc malagma ad luxum, & ad capitis dolorē fronti superpositū. CCLX.

Malagma ad præcordiorum tensionem, uentris, stomachi duritiem cū dolore. Item ad iecur & lienem prodest. Ceræ. *. p^o. quinquaginta, ammoniacy guttæ. *. pond. l. iris. *. p^o. xxv. panacis *. p^o. xx. anesi. *. p^o. xxv. nitri. *. p^o. xxv. adipis taurini. *. p^o. xxv. foeni græci seminis. *. p^o. xxv. resinæ terebinthinæ. *. p^o. l. aceti acris sextarius unus, mellis p^o. triens. Mel aceto diluendum est, atque arida omnia his maceranda die ac nocte, ceram, terebinthinam, adipem liquefactam in unum cæteris miscere oportet, &

& manibus subigere.

Malagma ad lienosos.

CCLXI.

Myrobalani. *. p^o. l. aphronitri. *.
p^o. xxx. capparidis radicis. *. p^o. xx.
cardamomi. *. p^o. xxy. ammoniaci gut-
ta. *. pon. xxx. ceræ p^o. selibra, irini olei
p^o. selibra. Cera irino soluitur, quibus am-
moniacum aceto dilutum miscetur, & postea
arida quæ sunt commiscentur. CCLXII.

Malagma ad omnem dolorem uete-
rem, & qualibet causa factum, præcipue
ad lumborum dolorem, qui antè leniter
scarifiant. Recipit hæc: bdellij p^o. trien-
tem, styracis p^o. trientem, hyssopi p^o. tri-
entem, ammoniaci p^o. trientem, piperis
albi p^o. trientem, thuris p^o. trientem, bac-
cæ lauri aridæ p^o. dua, terebinthinæ p^o.
trientem, opopanacis p^o. trientem, ad-
pis taurini p^o. trientem, medullæ ceruinæ
p^o. trientem, propolis p^o. selibrâ, olei ue-
teris p^o. libram, ceræ p^o. duo, thuris pol-
linis p^o. libram. Oleum, cera, resina, propo-
lis liquefiunt: deinde thuris pollinis p^o.
superius dictum adijcitur, & cætera mi-
nutatim, uel in unum contusa: opopana

cem oleo diluere oportet. CCLXIII.

Malagma quod discutit strumas, parotidas, panū, quod Græci φύγεθλον uocant, Idem omnem futuram suppurationem dissipat, factam aperit, Facit & ad dolorem articulamentorū, uel cuiuslibet partis: præcipuè ad lumborū dolorē, atq; inflationem stomachi uel coli. Picis hispanæ, aphronitri, resinæ pituinæ, ceræ, laurus baccharum, singulorum. *. p^o. xxxv. adipis taurini. *. p^o. xv. ammoniaci guttæ. *. p^o. iris Illyricæ. *. p^o. xv. galbani. *. p^o. xij. piperis albi. *. p^o. xv. Quæ debēt liquefieri, soluuntur igne et oleo, cætera cōtusa temperatis asperguntur: ultimo loco repente medicamento laurus baccae miscentur. CCLXIII.

Malagma ad omnem dolorē corporis articulorum. Facit & ad podagram. Idem discutit uomicas, aut aperit, præcipuè in pectore & interaneis. Prodest & lumborū doloribus. Ceræ. *. p^o. viij. ammoniaci. *. p^o. x. bdellij. *. p^o. x. iris. *. p^o. vi. galbani. *. p^o. iij. terebinthinæ. *. p^o. v. Contunduntur ordine quo scripta sunt, pilo ligneo, cyprino oleo qd' in uino sub
fidit,

fidit, peruncto: cera in aquam feruētem in minimas partes cōcisa dimittit, & sub acta manibus in pilam conijcit. CCLXV.

Malagma item ad contusionē lateris. Idē facit ad suspectas uomicas aut iam factas. Præterea ad iecinoris, præcordiorū duritiā uel dolorē benefacit. Proderit & in omni loco dolenti impositū. Cyperi, ammoniaci guttæ, cardamomi, bdelli, thuris, resinæ terebinthinæ, singulorū p^o. bes; thus & bdelliū macerantē pridie uini hemina una: cætera contundunt, cera p^o. libra & triēs, & olei cyprini sextarius unus cū terebinthina liquefiūt, cæterisq; cōmiscēt. Quidā adijciunt myrrhæ partē, croci partē sextantē, cinnamomi partē sextantē. CCLXVI.

Malagma ad luxum, cōtusum, canis morsum, parotidas, strumas, podagrā. Cera p^o. dua, resinæ frictæ p^o. dua, picis hispanæ p^o. tria, ammoniaci p^o. libram, thuris pollinis p^o. semis, galbani p^o. semis, aceti sextarios duos. Ammoniacū tritū cum aceto soluit igne: deinde resina, cera p^o. ix. adijcit, & coquitur usque dum spissetur: postea thus admiscetur.

Vbi emplastri habuerit temperamentum, medicamentum tepentis galbano adijcitur. CCLXVII.

Malagma ad podagrā, & omnem do-
dolorē & tensionē neruorū, recipit hęc:
ammoniaci guttæ p^o. i. ceræ p^o. i. axun-
giæ ueteris selibrā, olei ueteris p^o. trien-
tem, olei cedrini p^o. unciā, rosæ pond.
sextantem, cyprini p^o. sextantem, croci
p^o. sextantem, asij lapidis pondo unciā,
myrrhæ p^o. unciā, aphronitri p^o. sem-
unciā. Patella noua liquefit axungia,
cera cū oleo uetere: quibus adijcitur am-
moniacum tritū, & mouetur usq̄ dum
soluatur: postea oleum cyprinum, rosa,
& cedria in unum miscent: & tunc sub-
ducitur flāma, ne feruescat medicamen-
tum: secundum quæ adijcitur crocū tri-
tum ex aceto, deinde myrrha trita per se
aspergitur, ultimū nitrum, & asius lapis
fœnicio inducitur.

Acopi genera & compositiones. CCLXVIII.

A Copum ad perfrictionem, lassitu-
dinem, tensionem neruorū. Idem
hyeme non patitur perfrigescere artus:
hoc

hoc Augusta utebat̄. Sansuci floris sextariū unum, foenigræci sextarium unū, rosmarini foliorum sextarium unum, uini falerni congiū, olei uerīafri sextarios quinq;. Præter oleū om̄ia in unum triduo macerare oportebit, quarto die oleum adiicere, & coquere in pruna nō acri medicamentū, donec uinum cōsumatur: postea recolare per linteum duplex oleum, cui adhuc calenti ceræ ponticæ bessem miscere. Reponitur medicamentū fictili uel stagneo uase. CCLXIX.

A Copum quod per uindemiā componitur, antequam mustū deferescitur: musti recentis congiū quinq;, in hoc & olei uerīafri p^o.l. macerantur: res quæ infra scriptæ sunt cōtusæ, & percribratæ grandioribus foraminibus cribri. Iris illyricæ. *. p^o. xl. cyperi. *. p^o. xl. foenigræci. *. p^o. xl. piperis nigri p^o. xl. xylobalsami. *. pond. xl. calami odorati quounguentarij utuntur. *. p^o. lxxx. spathæ qua unguentarij utunt̄. *. p^o. lxxx. schoeni. *. p^o. lxxx. saluincæ. *. p^o. lxxx. casia nigra. *. p^o. xxiiij. cardamomi. *. pond.

xxviij. styracis. *. p°. xxviij. costi. *. p°. xxviij. myrrhæ ammineæ. *. p°. xxij. cassiæ daphnitidis. *. p°. xxiiij. fertulæ campanæ. *. p°. xij. aspalathi. *. p°. xl. Hæc cum musto & oleo macerantur uase stagnæo aut fictili per dies triginta. Oportet autē uas bene clausum & alligatum diebus his soluere, inuisere omnia; deinde rursus operire & signare ne uires euanescant; post dies triginta conijciuntur macerata; deinde oleū purum excipiet, quod reponitur fictili uaso; cuius oleaminis uires ad omnem contractionem neruorum tantæ sunt, ut sit uix credibile.

CCLXX.

Acopum ad perfrictionem, lassitudinem, neruorū dolorem, grauioris odoris (superiores enim boni sunt odoris) Ammoniæ guttæ. *. p°. xv. galbani. *. p°. iij. resinæ terebinthinæ. *. p°. lvi. cera. *. p°. xxviij. mellis. *. p°. triens, olei ueteris sextarius unus, hyssopi p°. uncia, medullæ ceruinæ p°. uncia, opopanacis *. p°. vi. Sunt qui hunc nō adijciunt. Ceram, oleum, terebinthinam liquefacere oportet,

oportet, deinde cætera adijcere, nouissimum ammoniacū tritum curiose. Hoc qui perunctus erit, etiam à serpente tutus erit.

CCLXXI.

Acopum, quo ferè Augusta & Antonia usæ sunt, facit ad perfrictiones & neruorū dolorem. Idem perunctū non patitur p̄frigescere artus, & refrigeratos calfacit. Cōponitur hyeme hoc modo: Sumere oportet adipis porcinae sterilis trepondo, uel anseris adipis idem pondus: deinde aqua frigida bene lauare, atque in nouo uase adijcere uini ueteris congiū unum, aut sextarios tres, nō nimis contusa ponderis huius. Xylocinnami p̄, quadrantem, cardamomi p̄, quadrantem, cyperi p̄, quadrantem, schœni p̄, quadrantem, rosæ aridæ foliorum pond. unciam, fertulæ campanæ coronas decem. Hæc omnia inferuescunt super carbones, deinde perfrigerata eodem cacabo reponuntur: posteróque & tertio die cum inferuesiunt, reconduuntur, quæ eodem modo die rursus recalfiunt, & colantur per linteum,

uel ex iunco factū de industria columz
 uinum atq; adeps quæ superest in nouo
 uaso coniicitur; deinde cū gelauerit se
 adeps, oportebit fundum cacabi perfo-
 rare, & uinū omne emittere, atq; in prio-
 rem cacabum adipem eandem coniice-
 re, & uini eiusdem recentis eandē men-
 suram adiicere, res que nō nimis contu-
 sas nec cribratas. Nardi syriaci spicæ p^o.
 sextantem, saliuicæ p^o. sextantē, amomi
 pond. quadrantem, casia p^o. quadran-
 tem, myrrha p^o. trientem, cumami pon-
 trientem, rosæ aridæ foliorum p^o. sextan-
 tem. Deinde semel manè, & in nocte
 semel inferuefacere oportet; idem in po-
 stero die cum inferuefacta fuerint, per-
 colanda erunt, in cacabum priorē perfu-
 sum; sed antè diligenter & spisse obtura-
 tum: atque ubi se congelauerit adeps,
 extrahendum erit spissamentum, quod
 cum uinum omne fluxerit, quod super-
 est adiice. Vase stagnæ uno, uel pluri-
 bus, diligenter operto & adplumbato
 reponitur.

PERORA

Arum compositionum (si qua fides est) ipse composui plurimas, & ad ea quæ scripta sunt facienti scio paucas: sed ualde paucas ab amicis, quibus æquè ac mihi credo, acceptas adieci: quas cum iureiurando adfirmauerunt sese ipsos expertos esse, ut beneficientes scire ad uitia quæ scripta sunt. Illud autem te meminisse oportet, mi Calliste, quod in initio dixi, eadem medicamenta in ñisdem uitis interim melius, deterius uel respondere: propter corporum uarietatem, differetiamque ætatum, temporum, aut locorum. Eadem enim res non dissimiliter dispositis corporibus, non possunt eosdem effectus exhibere. Sed adfirmo ex magna parte prosperos euentus (si quando opus fuerit) has compositiones habituras.

SCRIBONII LARGI DE

Compositione medicamentorum libri finis.

186 QVONIAM HOC IN SCRIS
bonij libro frequens est pon-
derum mētio, nō ab re
fuerit pauca hęc
subijcere.

P O N D E R A .

Duodecima pars assis	Vncia.
Sextans	Vnciæ duæ.
Quadrans	Vnciæ tres.
Triens	Vnciæ quatuor.
Quicunx	Vnciæ quinque.
Semis, quæ et libra dicitur,	Vnciæ sex.
Septunx	Vnciæ septem.
Bes	Vnciæ octo.
Dodrans	Vnciæ nouem.
Dextans	Vnciæ decem.
Deunx	Vnciæ undecim.
As	Libra, vnciæ duodecim.
Pondo dua	Libræ duæ.
Trepondo	Libræ tres.
Sicilicum faciunt drachmæ duæ.	
Sextulas senas habet uncia.	
Duella sextulæ duæ uocantur.	
Sescuncia	Vncia una et semis.
Semuncia	Vncia semis.

HORVM PONDERVM QVAE 187
dam apud ueteres inueni-
untur notæ.

S I I VV Q Z *	} } } } } } }	significatur	} } } } } } }	Semis uel selibra.	3vj
				quarta pars semissis.	3jr
				octaua pars semissis.	3vj
				duella.	3iv
				scilicicus.	3ij
				pars uncie octaua.	3j
		Denarius.			

Victoriatus argenteus erat nummus uictoriae nota signatus: pro quo in cōpositionibus à Scribonio relatis, Galenus duos obolos ponit, hoc est, scrupulum.

Sestertius & ipse argenteus nummus erat, duos asses & semissem ualens.

MENSURAE.

Ligula cochlearis est mensura. Cyathus, Plinio auctore, pendet per se drachmas decem. Sesquicyathus acetabulum implet. Acetabulum eidem Plinio heminae quarta pars est. Hemina sex impletur cyathis. Dimidium sextarij hemina est. Congius senos capit sextarios, ut Amphora octo Congios. Duplex Amphora Modius est.

188 CAPITVM SEQVENTIS
libelli adnotatio.

De morbo, quem vulgò Gallicum uocant.	Cap. 1:
Vermis uomitu proiectus.	2
Lapides in tunica hepatis reperti.	3
Fluxus sanguinis ex poro.	4
De uena umbilici, & ex uulua prolapsa intestina.	5
Umbilicus prominens.	6
Ex ano euacuata urina.	7
Mulier à spiritu malo oppressa.	8
Sanatum genu miraculo euidenti.	9
Miraculo liberatus.	10
Mulier uulua carens, uixit annis decem.	11
Aqua inter cutem.	12
Rusticus per annum nihil bibens, ab aqua inter cutē liberatur.	13
Struma ingentis magnitudinis & ponderis.	14
Ex frigidissimo emplastro stomacho admoto mors subsequuta.	15
Ex frigidissimo aquæ potu uir interimitur.	16
Defectio ex frigidissimo uini haustu.	17
Erosum capitis os.	18
Lapis ex intestinis eiectus.	19
Aerea acus pforato stomacho extri secus truditur.	20
Ob incuriam à lepra liberatus.	21
Hulcus menti sanatum dentis euulsione.	22
Attoniti fulmine.	23
Lapis tussicula expulsus.	24
	Magna

Magna suræ ossis parte resecata, puella cõualuit.	25
Sagitta carminibus euulsa.	26
Hulceratæ nares.	27
Naturalia clausa incisione curantur.	28
Emortuus foetus unco extrahitur.	29
Natus ano clauso.	30
Naturalia erosa & clausa.	31
Intestino tenuiori clauso, uita finitur.	32
Ex abscessu mesenterij mortuus.	33
Monialis intestinorum dolore mortua.	34
Tuberculum supra cordis arteriam.	35
Stomachum obcalluisse.	36
Callus in uenis mesaraicis.	37
Angina incisa.	38
Soluta umbilici unitas.	39
Eleuatio stomachi.	40
Menses uomitione proiecti.	41
Cordis pars patefacta.	42
Pure per urinam deducto, sanatus est pleureticus.	43
Ex tabe sanata sola sanguinis missione.	44
Fluxus sola oratione sanatus.	45
Gelatus in comitalem incidit morbum.	46
Amissa atque iterum recuperata memoria.	47
Ex distentione neruorum mors subsequuta.	48
Ex incisa arteria ferè mortuus.	49
Mulier ex copiosa sanguinis missione emortua.	50
Epoto ueretro iugulatus.	51

Vomitu ex albo ueretro mors subsequuta.	52
Represso sudore sanatus.	53
Pestilenti febre arreptus.	54
Claudus ex loco eminentiori cadens liberum recipie gressum.	55
Scorpione ictus, glacie se opprimi querebatur.	56
Fames ualida.	57
Mulier ferè mortua ex sanguinis missione.	58
Ex quartana malè curata sanitas, tum & mors sub sequuta.	59
Molesta tussis sola sanguinis missione curata.	60
Difficultate spirandi mortuus.	61
Ex horrore flammæ in febrim incidens.	62
Puer horrore mortuus.	63
Tusi scissa est tunica intestinorum.	64
Ictus in cordis tunica conualuit.	65
Vitium stomachi curatum.	66
Melicera pro carbunculo iudicata.	67
Incisus coles sanari nequiuuit.	68
Qui ex nimia plenitudine mori uideretur, sola san guinis missione sanatur.	69
Abscessus sola theriaca apertus.	70
Gangrenam mortem afferre, si à digito pedis ince perit.	71
Ex carcinomate exagitato mors subsequuta.	72
Ramice curatus interijt.	73
Puella oculo perforato uisum recuperauit.	74

<i>Iocineris uitio laborans, sola sanguinis missione sanatur.</i>	75
<i>Scisso intestino graciliori uita fruitur.</i>	76
<i>Vermis ex pectore propulsus.</i>	77
<i>Calculus ui sua decisus.</i>	78
<i>Os foeminae erosum.</i>	79
<i>Calculo euulso sanata est mulier.</i>	80
<i>Ex solo uento mors subsequuta.</i>	81
<i>Brachium ab humero deductum.</i>	82
<i>Cor pilis refertum.</i>	83
<i>Ex stata febre uita sublata.</i>	84
<i>Multitudo uermium eiecta.</i>	85
<i>Recrementa ex naturalibus deiecta.</i>	86
<i>Vermes eiecti.</i>	87
<i>Frustulum carnis eiectum.</i>	88
<i>Quae in inciso mortuo notatu digna inuenta sunt.</i>	89
<i>Vrina ex alienis locis emanans.</i>	90
<i>Ex noxa illata neruis uox deperdita.</i>	91
<i>Lumbricis uexatus puer quiescere non poterat.</i>	92
<i>Mulier ex lapsu urinam continere non poterat.</i>	93
<i>Calculus in tunica fellis.</i>	94
<i>Ex praecedentibus torminibus erosi uilli, quibus uis retinendi fulcitur.</i>	95
<i>Ex iisdem torminibus erosa uiscera.</i>	96
<i>Morbus comitialis.</i>	97
<i>Elephantia.</i>	98
<i>Ex calidior materia caput impetente furit ac moritur puella.</i>	99

Vermis è nare proiectus.	100
Spasmo Cynico mortua mulier.	101
Gelatus.	102
Tensio neruorum ceruicis.	103
Ex abscessu gulæ hominem penè iugulatum	104
Vitio lienis curatus.	105
Morbo coeliaco curatus.	106
Ex tenuioris intestini morbo sanatus.	107
Morbo uulvæ inedia liberata est mulier.	108
Aqua inter cutem eliso utero propellitur.	109
Alapa mortuus.	110
Gemini pueri.	111

F I N I S.

ANTONII

193

BENIVENII DE ABDITIS
nonnullis ac mirandis morborū
& sanationū causis liber.

HIERONYMVS BENIVENIVS
Ioanni Rosato, Medico &
Philosopho, S.

Vm post insperatam aman-
tissimi fratris mortem (qua
propterea quòd quicquid
in me fugiētis uitæ extam
multis miserijs & languori-
bus supererat, uno illo niteretur, nihil
mihī in terris potuit accidere grauius)
eius perquàm sanè honestam, & omni
doctrinarum genere locupletem biblio-
thecā euoluerem, incidi in pleraq; eius
ingenij monumenta: quæ ille, ut erat uir
doctrina & ætate prouectior, ac multa-
rum rerum usu & experientia pollens,
cudebat quotidie. Lectitanti igitur ea mi-
hi, ac sapius ob memoriā illius reuol-
uenti, obtulit sese interea libellus quidā,
in quo uir summo & studio & diligētia
præditus, quæcunq; trigessimū supra ses-

cundū iam annū medēti illi admiratiōe
digna occurrerant, & ex quorū cognitu
usus aliquis posset existere, studiosissima
mē prout quęq; acciderant scriptitabat.
Delectatus sum, fateor, nouitate ipsa re
rum, & uarietate lectionis: measq; para
tes esse duxi, ea quamlibet impolita, &
quæ tumultuaria quadā, ut uidebant, fe
stinatione ex tēpore potius effusa, quā
à cura diligentius exarata, iterū autor re
lecturus esset, utcūq; colligere, & in pu
blicū dare: ne si qua in his utilitas, poste
ris inuideret, & unā cū autore periret.
Nam cætera quæ de reliquis Medicinæ
partibus paulò accuratius scribebat, nō
mihī uisa sunt ita maturuisse, quæ in pu
blicū ueniant. Sed ne hæc quidē quæ de
pluribus mutilis alioquin ac uariè inter
litis uix eruere potuerim, sine te, hoc est
sine cuiuspiā excellentis ingenij & do
ctrinæ uiri cōsilio et autoritate publica
re ausim. Ne mihī indies exprobrent te
meritatem meā, qui fratris mei, uiri alio
quin eruditissimi, informem abortiuum
pro maturo & undequaq; consummato
foetu

foetu tollens, in patris dedecus & igno-
miniã prodere festinauerim. Feci igitur
quod meũ erat, quod fraternus postula-
bat amor, quod publica suadebat utili-
tas. Verũ nisi ad hoc nostrũ officiũ acce-
dat cura & diligẽtia tua, quibus & erra-
ta mea, siqua forte in his colligẽdis retra-
ctãdisq; admiserim, sedulo dispũgas, &
fratris festinatã celeritatẽ, sicubi opus fu-
erit, tẽpestiuẽ matures, feci nihil. Vale.

IOANNES ROSATVS MEDICVS
& Philosophus Hieron. Beniuenio, S.

Egi amãtissimi fratris tui libellũ
de abditis nõnullis ac mirandis
morborũ & sanationũ causis, o-
pus uariũ, elegãs, eruditũ, & ut uno me
uerbo expediã, dignũ tãto uiro. Magnũ
profecto detrimentũ, magna, ut mihi ui-
det, iniuria fieret, cũ præsẽtis, tũ futuri
seculi hominibus, si tãtã utilitatis & eru-
ditionis liber illis inuideret. Ego quãtũ
ad me attinet, officio fũctus sũ. Reliquũ
est, ut nũc tandem per te liber ipse pro-
deat in publicum: ne si domi cõtineatur
diutius, magni criminis reus fias. Vale.

ANTONII

BENIVENII FLORENTINI,

Medici & Philosophi, de abdi

tis nonnullis ac mirandis

morborum & sana-

tionum causis

liber.

De morbo, quem uulgò Gallicum uocant. Cap. I.

NOVVM morbi genus, anno Salutis nonagesimosexto supra mille quadringentos à Christiana salute, nō solum Italiā, sed ferè totam Europam irrepsit. Hoc ab Hispania incipiens, per Italiā ipsam primum, tum Galliam, cæterasq; Europæ provinciās latè diffusum, mortales quamplurimos occupauit. Incipiebāt enim pustulæ genere diuersæ in genitalibus membrīs, licet interdum, sed rarenter, in capite: & inde per totum corpus diffundebantur. Alijs quidem planæ minimæq; extrātes, sed scabræ tamē in superficie, & colore subalbidae

subalbida: à quibus squamæ resolueban-
 tur, & caro sub his corrosa apparebat.
 Alijs uaris similes, figura rotundæ: &
 ab his item squamis leuioribus resolutis
 prominebat caro rubicundior, ex qua
 uirulētia foetēs & grauioris odoris pro-
 fluebat. Nonnulli uerò latioribus corri-
 piébātur pustulis, sed quæ supra cutem
 non intumescerent, crassiores squamas
 habentes: ex quibus etiam uirulētia co-
 piosior emanabat, & amotis squamis ca-
 ro apparebat obscurior ac subliuens,
 quæ inhulcerata roderetur. Quartū ge-
 nus erat, quod subalbidis squamis amo-
 tis cicatrici simile remaneret, à quo pro-
 fluens interdum sanguis difficultatē sa-
 nationis ostenderet, & similitudine sic-
 cam scabiem repræsenteret, cæteris o-
 mnino deterius: & licet minus erode-
 ret, serpendo tamen uarijs & intentatis
 insidebat locis. Hoc autē morbi genus
 plebem plurimū seruosq; afficiebat, ex
 nobilioribus uerò paucos. Subseque-
 bant̄ huiuscemodi pustulas, licet etiā in-
 terdū præcederent, articulorū dolores,

qui nō minori cruciatu torquerēt, ac se-
nescētibus iam pustulis plurimū inuale-
scerent. Quòd si medicamentis compin-
gentibus intrinsecū quis conaretur ex-
trudere humorem, continuò exortæ pu-
stulæ in gula & ore ægrotos malè habe-
bant. Ex quo etiam nonnulli ob incu-
riam medentis, mortem obibāt: aut, quò
proximum est, erosis faucibus difficillimè
sanabātur. Has aut nos impetiginis
esse genera, quas Græci λευχῆνες uocāt,
iudicauimus. Quem etiam morbum Plī-
nius, quòd ex accepto osculo mentū ue-
naretur, mentagram appellauit. Huius
uerò & Celsus quatuor species esse di-
xit, rubricā scilicet & nigrā: tum et quæ
serpēdo procedit, & quæ item bullulas
uaris similes habet. Materiam autem ha-
rum pustularum diuersam quidem, sicuti
& diuersa sunt genera, iudicamus. In-
terdum enim acuta humiditas sanguini
mixta & erodens dominatur. Interdum
crassior, tenuiori parte absorpta, & ad
atrā bilem uersa. Nōnunquā etiam atra
ipsa insurgit bilis, quæ ab acutiori humi-
ditate

ditate non absoluitur, & cutem perforans carnem erodit. Pari quoque modo exusti humores ad naturam atræ bilis inclinantes efficiunt; qui si densioribus occurrant membris, quæ perforare nequeant, figuntur ibidem, & dolores excitant vehementiores donec resoluantur, aut tandem erumpant in pustulas: quæ etsi alioquin foedæ & ad sanescendum difficiles, sine ullo tamen dolore, ut atræ bilis natura est, infectos premunt. Ex quo fit, ut qui eiusmodi afficiuntur pustulis, imperitis sese medicis nonnunquam curandos tradant. Quibus ægritudinis huius causas penitus ignorantibus, dum inter mali initia compingentibus unktionibus illis mederi festinant, sæpe eos aut in mortem, aut saltem in deteriorem, uel etiam penitus in insanabilem compellant morbum. Nam cum huic malo causæ insint difficiliiores, & quæ uix remoueri queant, ut non sine magno labore, ita nec sine diuturnioris temporis spatio sanescere potest. Quare qui ex his festinam sanitatem quarunt, mortem

plurimum, ut iam dictum est, aut saltem diuturniorem morbum nanciscuntur. Si quis igitur huiuscemodi malo vexatus, sibi ipsi citra omne discrimen consulere, ac certam salutem acquirere cupit, his utatur medicamentis atque consilijs, quae à nobis infra ponentur. Afferunt peritissimi medici, si huiuscemodi morbus toto diffundatur corpore, iisdem medicamentis curationem suscipere, quibus & lepra curatur. Quare cum iudicaueris sanguinem his misceri humoribus, deducique eos cum sanguine posse, optimum praesidium erit sanguinem illico de uena media, quam Nigram medici uocant, mittere. Contra uero si ineptos, & qui cum sanguine minimè fluere possint existimaueris, aequare eos ac deducere medicamento debes. Non inutile tamè erit hircinam, quam sanguisugam uocant, aut cucurbitulas ea parte affigere qua aeger magis urgetur. Praesidium indigentiam indicant, habitus corporis, rubor in loco, tumor uenarum, & si pustulae sanguinolentae sunt. Postea uero ad ea medicamen

dicamenta cōfugiendum, quæ materiæ partē deponāt: quod certè felicius fiet, si aluū duxeris eo medicamēto, quod habet Myrobalanorū omniū partes duas, Radicis barbari partem unam: Agarici, Polypodij, singulorum partem mediā: succi fumī terræ, senæ, et uuæ passæ, singulorum partem quartam. Quæ rudicula attrita bulliant in aquæ libris sex, donec quarta defecerit pars. Tum decolata comprimantur, & additis mellis libra, scamoneæ unciola, & siliquæ ægyptiacæ uncijs duabus, paruo igne in unam redigantur compositionem. De qua deuoret æger unciolam mediam. Demū aggredi debemus potiones materiam æquantes, ut ex fumo terræ, endiuia, aceto, saccaro, limonum citrique acidofucco. Aut eam, quæ habet Myrobalanos omnes, fumum terræ, endiuia, buglossam, melissam, boraginem, uio- las, absinthium, thamerindum, epithamum, et rosam. Quibus additis succo fumī terræ atq; saccaro, bulliant, & ad portionis formam redigantur. Materia tan-

dem æquata deducat alius medicamen-
 to potentiori, quod deponat humorem
 quē excernere uolueris: sicuti sena, po-
 lypodio, albo ueratro, lapide stellato,
 scammonio, compositione filij Amech,
 Inda, et alijs multis quæ doctores extol-
 lunt: dummodo non obliuiscaris nutria-
 re ea in lactis aqua: quæ siue in potione
 siue buccella accipies, optimum & ex-
 cellens auxiliū inuenies. Verū quia
 humor non una tantum uacuatione se-
 cernitur, iteranda sæpius hæc erunt.
 Ultimo loco ea sunt aggredienda præsi-
 dia, quæ extrinsecus adiuncta etiā con-
 ferre possint: ut in crassiori & glutinosa
 materia, quæ incidant: in tenuiori, quæ
 resoluant: in media, quæ utrāque ope-
 rationem cōcilient. Mollire interdū &
 dolores remittere opportunis præsi-
 dijs conuenit. Hoc autem malum tollit aci-
 da pars citri, gummi arabicum, gummi
 nucis plurimæ, storax liquens, & sina-
 pis, si aceto liniant. Salua quoq; homi-
 nis ieiuni, præsertim quæ dētibus inhæ-
 rescit, præsentaneū remediū est. Aqua
 sulphuræ

fulphurea, aqua salita, & maris spuma, succus psillij, oleū ex frumēto & ex uio-
lis, storax, et pix armoniacus, helleborū
gūmi rutæ, litargiriū, tutia, resina pini,
spuma argenti, & cerussa. Serapion autē
nitri partes duodecim, sulphuris partes
xiiij, excipiebat resina copiosa, eaq; ute-
batur. Alij minio sinopio cerā & oleū
ex rosa addunt, & eo inungūt. Nōnulli
uerò resinā terebinthinam, argentū ui-
uum, masticem, litargiriū, cerussam thy-
miamaq; excipiunt myrtino oleo, atq;
larido: & eo inungētes sudare ægros co-
gunt. Nec postremò desunt qui fatean-
tur se ex solo potu medicamēti, quod ha-
bet laccam lotam, aloēn ac myrti co-
ctionem, ex eiusmodi ægritudine sanos
eualisse.

Vermis uomitu proiectus.

II.

IOannes quidam faber lignarius, an-
num agens quadragesimū, cū à cor-
dis dolore ferè ppetuo duobus iam an-
nis grauiter urgeretur, ac ppterea quòd
eo sæpius in mortis discrimen adductus
fuerat, peritissimos quosq; nostri seculi

medicos, sed frustra, cōsuluisset: tandem ad nos uenit oratū, ut si quo modo possem, tanto malo succurrerem. Mouit me fateor cum res ipsa, quæ satis per se miranda uidebatur: tum uel maximè uiri lachrymæ, ac nimium miserabilis obsecratio. Cœpi itaq; mecum cogitare an id forte ex malo habitu uentriculi, seu cordis, siue ille calidus frigidus uel esset, an siccus, simplex aut mixtus. Sed horū nullus certis indicijs ostēdebatur. Cordis enim natura nobilis præstansq; tanto tempore huiuscemodi iniuriam non tolerasset: Cum nullum ægritudinis genus imprimi in corde possit, quin hominem ad festinam mortem deducat. Opinanti igitur mihi malignam aliquam & noxiam materiam in uentriculo detineri: quæ, quod uicinus locus sit cordi, ad eius ceruicē ascendens hominē affligeret, uisum est eam quoquo modo propellere. Quare medicamento uomitionem fieri iubeo. Eo etsi corrupta ac putrens materia expellitur, nō tamen dolor remittit. Consulo igitur ut iterū uomitum

mitū experiatur: quem nihilosecius una
intermissa diecula ualidiorem exhibeo.
Expulsaq; eo est crassior pituita, & cum
ea uermis longitudinis digitorum qua-
tuor satis plenior, capite rubro, leui, ro-
tundoq;, quod pisi magnitudinē nō ex-
cederet: cetero corpore lanugine qua-
dam contecto, cauda furcata ad similitu-
dinem nouæ lunæ: pedibus nixus qua-
tuor, duobus in dexteriolem, totidē in
sinisteriolem partem coaptatis. Admi-
ratus uermis formam medicis eruditio-
ribus ostendo. Nullū inuenio qui mon-
strum simile uidisse se unquam fateret.
Aderat tamen senior quidam, sed medi-
cæ artis imperitus: qui testatus est simi-
lem se uidisse uermem uomitu quoque
propulsum ab Alexandro quodam cœ-
nobita: qui statim, ut ille aiebat, proie-
cto eo, mortuus est. Vocitabat aut hoc
monstrum cordis uermem. At contra
æger ille noster ut primum uermem ip-
sum euomuit, ad pristinam reuersus est
sanitatem.

Lapides in tunica hepatis reperti. III.

MVlier quædam nobilis dolore ex
Morto circa iecinoris partes cū diu
multumq; angereſ, ac propterea quã
plurimos medicos conſuluiſſet, effuge
re tamen id malum nullo præſidio pote
rat. Quare opem noſtram unã cum alijs
experiri placuit. Cõuenimus igitur plu
res medici, & quænã eſſent huius mor
bi abdita cauſã hinc inde plurimo ſer
mone diſcuſſimus. Verũm ut contin
gere in rebus dubijs plerunq; ſolet, ſen
tentia non cõuenimus. Cũ pars iecino
ris abſceſſum, pars malum habitum iu
dicafſet: nos uerò uítium in membrana
contegente ineſſe credebamus. At illa
cũ inualeſcente morbo paucis poſt die
bus, ut nos etiam ex certis indiçijs pari
conſenſu prædixeramus, è uíta migraſ
ſet, mortuæ corpus incidendum curauĩ
mus. Et inuenta sunt in iecinoris mem
branulæ parte decliuiori congeſti lapil
li figura & colore diuerſi. Alij enim ro
tundi, ali j angulares, quadrati ali j, prout
poſitura & caſus effecerat, maculis etiã
rubeis,

rubeis, cœruleis albisq; distincti. Hi sua gravitate ex tunica sacculum longitudine palmi, latitudine uerò duorum digitorum effecerant. Hanc autē nos mortis causam arbitrati, disputare de obscuris uanum & inutile iudicauimus.

Fluxus sanguinis ex poro.

IIII.

NOui hominem robustum admodum, qui trigessimum & sextum agens annum, sæpe mecum conquestus est de certo sanguinis fluxu, quo singulo quoque mense grauius affligeretur. Interroganti mihi qua parte corporis fluere, id se nescire respondit. Admiratus hominis uerbū, detege, inquam, locum unde fluat. Deposito pallio illa dextra ostētat, ubi subiacet iecoris pars ima. Diligenter locum oculis lustro, si foramen aut cicatrix in parte sit: omnia æquabiliter posita, lenem et mollem carnem, nullam asperitudinē cicatricis uenotā inspicio. Ab homine decipi suspicor. Quod ille aduertēs, paucis, inquit, diebus hunc tibi scrupulum demam. Instat enim tempus quo sanguis fluere

consuevit. Reuersus perendie uno superposito digito locum fluxus contegebat; quo amoto, non secus emanauit sanguis, ac si ex incisa uena proflueret. Nec prius fluor ille cessabat quam sanguinis libra emitteretur. Quo euacuato nullus discernere poterat, unde euacuatio facta esset. Existimaui uenulam foraminibus cutis sua ceruice inhærescere, indeque stato tempore sanguinẽ euacuari. Curaui igitur hominem sola sanguinis missione ex uena iecoris singulo quoque mense. Curiosoque uictu iniuncto, protracta cura est ad sextum usque mensem, & tandem conualuit.

De uena umbilici, & ex uulua prolapsa intestina. v.

MVlierem uidimus sexagenariã, cuius intestina ex uena umbilici subito prolapsa sunt, nullo præsidio conferente tertia die uitam finisse. Vidimus & aliam, de cuius uulua pariter disrupta intestina omnia profluxerãt, paucis item diebus occubuisse. Insuper & tertiã nouimus, cuius intestina, perfracta eorum tunica, à summa umbilici
cute

cute tanquā in sacco dependebant in uulua. Hæc autem miseram quidem, sed tamen longiorem uitam ducens, unā cum hoc malo consenuit.

Umbilicus prominens.

VI.

Commune omnibus, umbilicū ad decorē prominere. Monstruosum, si promineat ultrā quā decens sit. Ioannes Bīnus filium habuit octimestrē, cuius umbilicus digitis quatuor excreuerat ad penis similitudinem. Coles em̄ testiculorū tunica iunctus uidebatur: à quo etiam spiritus erumpebat interdū. Hūc cū plures medici inuisissent, & ex his alij intestinū eò erupisse iudicarent, alij omentum, alij humorem, nos carnē in loco increuisse dicebamus. Cui sententiæ cum pater inhæsisset, puerum curare cœpi. Sed quod autoritate eorum mouebar, qui propter spiritū quem inde erumpere interdum diximus, intestinum illud esse dicebāt, ressecandāne mihi esset caro illa, & id ipsum ferro ne an igne potius faciendum, plurimum ad dubitabā. Verum certa tandem ratione

subnixus uincire carnē decerno: singulisq; diebus arctius deligans non prius desisto, quàm ea ipsa præmortua penitus exciderit, ac puer subinde integram ualetudinem recuperauerit.

Ex ano euacuata urina.

VII.

Quis miretur si audierit quod & nos uidimus, puerum scilicet duodecimum agentem annū, cum urinam septimo iam die non redderet, propterea quòd concretum quid ex pituita & sanguine, urinæ ipsius canaliculos obstruxerat, eam tandem ex ano euacuasse? Præsertim si nouerit & uesicā ipsam ceruicemq; eius minimè foraminulentam aut fungosam existere: & intestinū quod penetrari debuit, solidæ & cōcretę esse naturæ, ut decet tunicas omnes quæ neruosa sunt. Oportuit em̄ aut incisam uesicam intestinumq;, quod citra mortem fieri nequit, aut naturam cui impossibile nihil est, huiuscemodi aperuisse uias: ut inde urinam redderet, puerumq; seruariet. Nouimus em̄ miranda eius opera: nam & purulentū quid etiā ossi subsidens

dens extrinsecus trudit, & hominē certis indicijs moriturū sæpius liberat. Unde & militem uidimus, cui illatū uulnus in coxam, uesicæ ceruicem inciderit: ac subinde incuria medici adeò cōglutinatum obcalluit, ut penitus iter urinæ obstruxerit: sed ea nihilosecius carne paulatim erosa, coxa altera extrinsecus erupit. Indeque quoad uir ille uixit, ritè profluens reddita est. Sed Pauli Bonini filium nouimus, qui glande colis clausus, paulò infra eam itinere patefacto urinam reddebat.

Mulier à spiritu malo oppressa. VIII.

Accidit his tēporibus nouū & admirandū morbi genus: quod etsi uiderim curauerimque, scribere tamē uix auisim. Mulier sextumdecimū agens annū ab ima uētris parte dolore exorto, cōuelere manibus nitebat. Cumque in horrendum clamorē erumperet, intumescerebat illico totus uēter, adeò ut uterū gestare crederes octimensem: & uoce exhausta ubi toto cubili hinc inde reiectās sese, et plantas pedū interdū ceruici connectēs

resiliebat in pedes, iterū p̄cidēs ac resiliē
ens: isthuc ipsum idētidē factitabat quo
ad paulatim ad se reuersa quoquo modo
recrearet̄. Interrogata quid egisset, peni
tus ignorabat. Nos uerò eiulmodi mor
bi causas disquirentes, arbitrati sumus
hoc malum ex uuluā ascensu & uapori
bus malis sursum elatis, ac subinde cor
& cerebrum impetentibus prouenire.
Quare idoneis medicamētis adhibitis,
cum nihil omnino profecissent, non pa
rum mirati sumus. A recta tamen uia mi
nimè desistendum putauimus, donec fe
rocior facta ac toruis oculis circūspiciēs
tandē prorupit in uomitū, quo lōgiore
& recuruos clauos aeneas' que acus unā
cum cera et capillis in globū mixtis euo
muit: & nouissime ientaculi frustū tan
tæ magnitudinis, ut deuorare integrum
nullus potuisset. Cumq̄ id ipsum sæpius
etiā uidēte me factitasset, teneri eam ar
bitratus sum spiritu malo, qui dum hæc
ageret, spectantium oculos perstringe
ret. Quare spiritalibus medicis cōmen
data, manifestioribus dein signis & ar
gumen

gumētis rem comprobauit. Nam et nos saepe eam uaticinātem audiūmus: & ea præterea agentē uīdimus, quæ omnem uim morbi supergressa, humanū etiam captum excederent.

Sanatum genu miraculo euidenti. IX.

Robertus Saluiatus Bernardi filius & diui Dominici fratrum consortio iunctus, dum in monasterio sancti Marci Florentinæ ciuitatis uitam degeret, geniculi dexteroris abscessu grauiter affligebat. Quare me familiari medico accersito, malum ostendit. Intumuerat enim genu, tantumq; eleuabatur, ut humani capitis magnitudinē æquaret. Notæ pituitosum & uapore plenum ostendebant. Hic chirurgica manu curatus, bis iam sanitatem fuerat consequutus. Reuertebatur tamen id malū priore peius. Quare iudicauimus huiusmodi ægritudinē ubi iam inueterasset, nullo modo citra uestionem finiri posse. Territus ille iudicio nostro, ac propterea medicæ artis spe deposita, ad diuinū confugit auxilium. Erat eo tempore in

eodē monasterio uir simplex & bonus, fide et charitate pollēs, Dominicus Pisciæ oppido ortus, et eiusdem religionis professor: per quem Deus plurima iam signa fecerat. Hūc igitur Robertus ipse conueniens miserabilibus primū lachrymis & precibus orat, ut sese suis apud deum orationibus liberet: quod cū ille pro sola humilitate abnueret, instat iterum Robertus: nec prius à lachrymis & importunitate desistit, q̄ Dei hominē flectit atq; exorat. Celebratis itaque ex more ac peractis missarū solennibus, cū ad Robertum ipsum qui solus celebranti illi ministrauerat, cōuersus fuisset, geniculū detegit: & signo Crucis sup̄ manum impresso, fiat, inquit, tibi secundū fidem tuam. Quibus uerbis omnis prorsus intra pauculos dies delituit ægritudo. Quod & nos nō solum uidimus, sed & proprijs (ut aiunt) manibus attrectantes, geniculum ipsum detumefactum ac penitus sanescēs inuenimus. Et ne quis nō omnino uirtute diuina factū putet, hic septimus iam est annus ex quo ille sanitatem

nitatem adeptus, eam seruauit & seruat
ope & auxilio illius, qui solus omnia po-
tens, uiuit & regnat in secula.

Miraculo liberatus.

X.

IVuenis quidā Florentinus nomine
Gaspar, dum circa præcordia sagitta
uulneratus spiculū educere nititur, reli-
cto mucrone arundinem tantū euellit.
Quē cum chirurgici, omī licet ingenio,
omniq; præsidio nixi, auellere minimè
potuerint (in intima em̄ costa adeò inse-
derat ut reuelli nullo auxilio posset, nisi
costa ipsa perfracta, & uulnere amplio-
ri facto) mortem potius quamlibet mise-
rabilē, quàm tale genus curationis sub-
ire malebat. Quare tandē in desperatio-
nem uersus, laqueo suspēdere se, aut pro-
fluētī Arno, uel alto puteo præcipitem
dare cogitabat: quod & fecisset, nisi assi-
stētes amici illū diligentissimè custodis-
sent. Inter quos erat uir qdā Mariocetus
nomīe, fide & p̄bitate pollēs: hic homi-
nem iugiter deprecabāt, ut desperatiōe
reiecta, in manus potius Dei, à quo est
oīs salus, tã grāde malū tradere conaret.

Huius tandem precibus flexus Gaspar totus ad Deū conuertit, non die, nō nocte ab oratione cessans : donec in uaticinium prorumpens, nonnullos interim, qui ad eum uisendi gratia accederent, dum adhuc procul essent, paulopost ad futuros prædiceret. Quinetiā & ignotum quemlibet proprio quoque nomine citans, admonebat astantes omnes uti Deum timerent, & de salute sua confiderent. Se enim non modò de ea, decem die & hora qua illam consequi deberet, certiozem factū esse, sed multa præter ea eodem lumine præuidisse aiebat : ut profectiōnem suam Romam & mortē, exilium Petri Medicis & fugam, ciuitatis nostræ Florentiæ angustias & calamitates, Italiæ subuersionē, & alia quā plurima : quæ breuitatis causa silentio præterimus ; quæ que ferè omnia magna ex parte iam impleta uidemus. Nam & qua prædixerat die atque hora mucro ipse ex uulnere sponte sua prosiliit : quo eiecto etiā uaticinari destitit, & Romā tandē peregre proficiscēs mortuus est.

Mulier

Mulier uulua carens uixit annis decem. XI.

Ingeniosus nostri seculi medicus **V**igolinus Pisanus me licet iuniorē ad uocandum censuit: ut unā cum illo mulierem quandā curaremus, quæ uulua pernicioso hulcere uexabat. Huius nos malitiā omni studio, & diligentia tollere, sed frustra, conati sumus: nam corrupta interim uulua, & frustulis comminuta descendens, non prius fluere destitit quàm tota putrescēs decideret: ac sic mulierem ingenti malo liberauit, quæ licet uulua carens, sana tamen superuixit annos decem.

Aqua inter cutem.

XII.

Aqua inter cutem cū uehementius urgeretur puer: tantāq; intus contracta esset, ut aluum nullam in partem mouere posset, omni auxilio medicorū destitutus, temerariam sibi libertatē uendicauit. Quare aqua quantum poterat epota, in ultimum sese mortis discrimen malè sanus præcipitauit. Verùm siue id aquæ contractæ impulsu, siue ope naturæ factū sit, soluta est umbilici unitas:

indeq̄ t̄ato impetu aqua p̄fluere cœpit,
 ut supra uentrē cubitos tres ascenderet.
 Quo sane uitā finisset, nisi circū assisten-
 tes opposita manu aquā fluere non p̄mī-
 sissent. Hinc medico accersito, & aqua
 paulatim educta, ac curioso uictu & cæ-
 teris quæ ad rē facerēt iniūctis, breui tē-
 pore in pristinā redactus est ad sanitatē.

*Rusticus per annum nihil bibens, ab aqua in-
 ter cutem liberatur.* XIII.

Rustico, quē aqua inter cutem ma-
 lē habebat, opem nostrā exposu-
 lanti, sanari illum cum iam morbus in-
 ueterasset, minimē posse respōdi. Instan-
 ti tamen ut aliquod saltem consilium ei
 præberemus, subridens inquam, amice
 si curari desideras, opus est ut non ultra
 bibas quā ut uitā sustineas. Discessit:
 & anno peractō iterū interrogat an ip-
 sum nouerim. Nego me hominē nosse.
 At ille, tua ope curatus, inquit, ad te re-
 uertor, scire cupiēs an adhuc mihi liceat
 aliquid bibere: cum hactenus per an-
 num nihil biberim. Admiratus interro-
 go quare, & cuius cōsilio. Cui ille, tuo,
 inquit:

inquit: & rem omnem ab initio narrat. Iussi igitur paulatim uino assuescere: sed mero potius quam lymphato, & eo ipso austero ac tenuissimo. Discessit: et curiosa potione usus, ad pristinumque reuersus statum, quam mecum familiaritatem primum contraxit, eam adhuc in hanc usque diem officiosissime seruat & colit.

Struma ingētis magnitudinis & ponderis. XIII.

MVlierē Oliuā nomīe, strūma coxæ innata multos annos miserabiliter uexabat. Ad eam em̄ iam magnitudinē excreuerat, ut occupāte ea coxā ipsam ac crus, ambulare non posset. Quo factū ut iam quinquēnio misera in lecto iaceret. Nec ex medicis ullus inueniebatur, qui aut ferro aut alio quouis medicamēto tollere tam ingēs malū auderet. Quare omni spe destituta, me cum iunior adhuc essem, ad se uocās, operā nostram deposcit. Lachrymis urget & precibus, ut quālibet miserabile, aliquod tamen ei præsidiū afferam: mori se malle quā in tanta miseria & calamitate uitā ducere, Mouerunt me, fateor, infelicis

muleris lachrymæ: ac propterea rem sanè arduam, & quam nullus qui saperet attentasset, aggressus, strumã ipsam ea potissimũ parte, qua coxa pēdebat, uinculo deligo. Et quoniã ressecanda crassitudo palmo plenior erat, singulis quibuscũque diebus uinculũ ipsum arctius nec̄to, donec pars media ressecaretur. Tũ candēti ferro quod superest scindo: sanguinem supprimo, & mulierẽ ferè mortuam resumēs mollĩ cubículo recreo: ac curiosa dein obseruatĩõe, idoneisq̄ medicamentis rite procedēs, diuino tandē auxilio eam in pristinã sanitatẽ reduco. Tanta autē fuit præcisæ carnis moles, ut pondus sexaginta librarũ excederet.

*Ex frigidissimo emplastro stomacho ad
moto mors subsecuta.*

XV.

NOui medicũ, qui uel incuria, uel magis ut arbitror inscitia, emplastrum frigidissimũ stomacho cuiusdam uiri, dum illũ uentriculi dolor satis mordax urgeret, superposuit. Putabat enĩ hoc auxilio dolorem ipsum tolli posse. Verũ ille dolore ferè amoto, grauem tamen

tamen noxam percipiens, redeunti me-
 dico exponit dolorem quidē remissum,
 se tamen h̄nspirandi difficultate uexari.
 Quod inscius medicus paruifaciēs iterū
 emplastrum admouit: & ne tollatur etiā
 iubet. At æger, dum assistētes imperata
 faciunt, paucis interim horis singultu
 premit: quo grauius grauiusq; hominē
 afflicto, inhorrescūt illi membra: ex
 quo etiā paucis interceptis diebus mors
 subsequuta est: quam medici omnes ex
 incusso stomacho frigore prouenisse iu-
 dicauerunt. Ignorabat enim bonus ille
 medicus, nullum princeps aut principi
 subseruiēs membrum solis frigidis esse
 curandum.

Ex frigidissimo aquæ potu uir interimitur. XVI.

ANtonius Parmensis iuuenis ad-
 modum robustus cum sub feruen-
 tissimo sole, & magni æstus tempesta-
 te pluribus diebus in itinere fuisset, ar-
 dentissima tandem febrī correptus est:
 quare cum uehemens eum sitis urgeret,
 frigidissima aqua epota intra paucas ho-
 ras mortuus est.

Defectio ex frigidissimi vini haustu. XVII.

BLasius Senensis familiaris noster & condiscipulus, dum lōgiusculo tempore sub ardētissimo sole pilæ ludo incaluisset, nec sudore adhuc aut fatigatione remissis in subterraneū locū, ubi uinaria erat cellula, descendisset, frigidissimi uini calicē haurit: quo epoto statim deficit: indeq; ut erat ferè præmortuus ad cubile delatus, ac calidis utcūq; fomētis, sed non sine graui noxa tandē licet ægrè refocillatus, conualuit. Frigidissima em̄ potio altius cordi infederat.

Erosum capitis os. XVIII.

QVidam monachus ordinis beati Augustini ex his quos canonicos regulares uocāt, dum in monasterio diuini Donati, quod urbi nostræ prominēs Scopetū dicūt, uitā ageret, semel mecū conquestus est, affirmās capitis eius os paulatim indies erosum iri: qđ miratus, caput detego, manu diligentius contrecto, frontē ferè totam osse denudatā inuenio: & quod maius est, nullā in cute
 summa,

summa, nullam in carne noxam aduer-
to: rei causam quæritans, iudico acutissi-
mo humore hoc fieri, qui foraminulen-
ta carne demissus nullam in ea uim face-
ret. Os uerò, quod densius ac propterea
magis obsistens eroderet, non secus ac
fulgur, quod aurum illæsis interim locu-
lis nonnunquã liquare solet. At mona-
chus ille cū maior iam ossis ipsius pars
esset erosa, & nullo proficeret auxilio,
paucis annis uitam finiuit.

Lapis ex intestinis eiectus.

XIX.

MAriottus Palla pharmacopola cū
intestinatorum dolore uexaretur,
eius que uenter nihil ferè & id quidem
ægrè atq; liquatum redderet, pluribusq;
hominem medicamentis aluum ducen-
tibus & clysteribus curassent medici, &
morbus nihilominus inualesceret, ad
aliud auxiliij genus conuersi, totam ip-
sius aluum humidis fomentis emolliūt:
nec prius ab incoëpto desistunt, q̃ ille sic
fotus lapidē instar columbini oui aluo
proijcit. Qui quidē lapis intestino subsi-
stens, & iter magna ex parte obstruens,

licet ideo deduci non posset quòd intestino tunicisq; eius deligatus esset, uel quòd ipsius crassioris intestini aliqua fortè inhæresceret cellula, medicamentorum tamen præsijs & expultrice adiuuante uirtute tandem propulsus est.

Aerca acus perforato stomacho extrinsecus truditur.

XX.

Deuorauerat mulier quædam æneam acum, & nulla inde noxa percepta, integrum annum ita ut erat, sana permansit. Quo peracto cœpit dolor satis acutus mulierem ipsam circa uentriculum urgere: qui dum eam magis magisque indies affligeret, plures consuluit medicos: nihil tamen de deuorata acu, quam penitus obliuioni tradiderat, referens. Variæ fuerunt hinc inde sententiæ. Alij enim ab acutiori humore, alij à uento inter tunicas stomachi recluso, cæteri uero ex malo habitu excitari hoc malum putabant. Cumq; omni quo poterat studio & diligentia curata, sanitatem nullo modo consequi posset, medicæ artis spe deposita, tolerare id malum fatius

fatiis duxit, & perpetuis medicamentis inaniter uexari. Sicq; annis iam decē tali urgente dolore, miseram uitam trahebat, cum ecce acus illa terebrato uentriculo è paruo demissa foramine prosiliit. Nos autem & acum uidimus, & mulierem curauimus: quæ paucis post diebus unitate uulneris facta, in pristinam sanitatem restituta est.

Ob incuriam à lepra liberatus. XXI.

MEmini Onofrium Tedaldū pro mortuo à medicis derelictum incidisse in manus nostras, non quidē ut curaretur (id enim factu impossibile uidebatur) sed ut satis amicorum opinioni & ægro ipsi fieret. Lepra hominem malè habebat: & febricula insuper urgebat. Quam, quòd solitas animalis parateis occupās quasi habitū inducat, Græci ἐθικὴ uocant. Tantumq; inhæserat solidis membrīs hæc febricula, ut macie & tabe consumpta carne, nihil nisi pelliculis & ossa superessent. Quin et in neruis crurium tanta item cōtractio facta erat, ut calces natibus inhærescētes extendi

nullo modo possent. Indulgēs itaq; hominis uoluntati, permitto ut omnibus omissis legibus suo arbitrio uiuat. Ad uentāte igitur uere cū iam nux plurima tenuiori cortice uestiretur, his uesci cœpit. Et cum omne aliud cibi genus fastidiret, non una alterāue cōtentus, etiam supra centū singulis diebus comedebat, pane licet modico adiecto. Quo factum ut & uenter fluere cœperit, & stomachus nihil continere: sic'que frustula integra deijci, ut concoctio nulla in eis appareret. Hoc itaq; incurioso & licentiori uictu usus, ad æstatem usq; processit. Quo tempore citrullus, angurias, peponesq; comedēs, nullū præterea cibi genus deuorabat; sed & ea cruda & incocta omnia deijciebat. Peracta autē iam ferè æstate refici cœpit, & corpus quoquo modo resumptum ad habitum suū reuertitur, quoad sicco & calido morbo humidis & frigidis præsijs superato, quem ratio & diligētia curare nō poterat, incuria & temeritas ad pristinā redigeret sanitatē. Qua biēnio feliciter usus,

incuriosa

incurioso postmodū uictu, & inutili libertate in eundem recidit morbū. Quod demum absumptus, paucos post annos è uita decessit.

Hulcus menti sanatum dentis euulsione. XXII.

IVuenis quidā Angenius nomīe, annis iam tribus menti hulcere uexabatur: qui licet opera complurium medicorum usus fuisset, tantum abfuit, ut non deprehendentibus illis morbi causam sanitatem cōsequi potuerit, ut penè omnē recuperādæ ualeitudinis spem amiserit: dum scilicet ex his nōnulli, quòd altum & callosum hulcus uiderent, citra uulsiōnem nequaquā tolli posse affirmarent. Atq; item alij, quia callosa haberet ora, Chironeum hulcus crederent, & ob id curatu difficilimum arbitrarentur. Nos uero ut primū hominē uidimus, & hulcus cōspicati sumus, nullis id malū medicamētis uinci posse prædiximus: nisi eo prius eruto dēte, ad cuius radicem hulcus ipsum ascēderet. Id quod res planè indicauit: nā dente ipso euulso, erosam eius radicem cernimus, unde scilicet ma

lum illud, fomentum ac pabulum capiebat. Quo sublato, nō multis pōst diebus etiam domesticis medicamentis sanatū est hulcus.

Attoniti fulmine.

XXIII.

ATtonitos fulmine patrem & filiū vidimus, quorum corpus & mens stupore quodam tenebātur, adeo ut dissolutione neruorū, quā Græci ἀνεπληξία uocant, affici eos crederem. Cumq; ad septimū usq; diem ferè absq; cibo & potu, quinetiam muti & sine sensu uitā miseram traherent, ex uena demum, quam medici Nigram uocant, sanguis emittitur, alius ducitur, corpus plurimis frictionibus dstringitur, ac tenuissimis interim cibis utcunq; alitur, donec paulatim resecti ad pristinam tandem sanitatem reuersi sunt.

Lapis tussicula expulsus.

XXIII.

Henicus quidam Alemanus cū laterum doloribus triennio iam uexaret, & ob id opera & cōsilio multorū interim medicorum, sed frustra, usus fuisset, ad nos tandē uenit oratū, ut si quo modo

modo possem, laboranti illi opem ferrē. Interrogo igitur hominē an initiū morbi causam' ue teneret, utrum scilicet ex frigore, uel ex ictu aliquo, aut nimio cursu, uel distillatione à capite, siue etiam ex præcedente aliqua alia ægritudine hoc illi cōtigerit. Respondit se nullam pro catarcticam scire causam, sed tantum ex occulto initio paulatim increuisse morbum illum, adeoq; auctū ut eum ad mortem duceret. Anxius igitur & tanti doloris causam minimè deprehendēs, nesciebam quò me uerterē. Neq; enim ulla uel materiei, uel mali habitus erāt indicia, cum tussicula quædam sicca hominem urgeret, neq; item excrementa aliqua uidebantur. Et medicamēta etiam, quibus curatus fuerat, intentiones ferè omnes euacuauerant. Quare autorū tandem sententijs nixus, quibus doceñt medicus, cum causæ morbi abdītæ sunt, his præsidijs uti, quæ conferre quidem possint, nocere non possint: cœpi primum lenire pectus, mollire guttur et asperam arteriā, donec calculo ad auellanæ mas-

gnitudinē de pectore propulso, & sicca illa tussicula, & omnis præterea dolor amotus est.

XXV.

Magna suræ ossis parte resecata, puella conualuit.

Hieronymī Corbinelli filia octauū agens annū elephantico morbo affecta est, ita ut & suræ os uitari cœperit. Sūma enim cutis maculas crebrōsque tumores habebat, & rubor paulatim in atrum eleuari ac conuerti cœperat, adeò ut facilè iudicares uitiū in osse cōsurgere; præsertim quòd & ingēti dolore afficeretur, & nullū in carne puris signum appareret. Quare soluto uentre & sanguine cucurbitulis misso, detegere os decernimus: quo detecto, quicquid putrēs & cariosum inerat abscindimus. Sicq; magna ossis parte resecata, puella (quod multis impossibile uidebat) tandem rite curata conualuit.

Sagitta carminibus cuulsa.

XXVI.

Nihil tam facilè in corpore q̄ sagitta conditur, & eadē sapius altissimè: qđ & in milite uidimus, cui telū dextra parte pectoris illatū, sinistra scapule ossi

læ ossi usque adeò inhæsit, ut & multi mucronē euellere frustra conati sint. Nam redire tam lōgo spacio minimè poterat absq; carnis & uenarum neruorumq; laniatione, propterea quod utrinq; spicula ipsum cingerent: nec etiam cōtrā carne incisa euelli telū poterat, cum os scapulæ, cui infederat, magnū amplumq; obstaret. Quare medicæ artis præsidio destitutus, cū id citra mortis periculum fieri nō posset, aduocat ariolū: qui duobus digitis plagæ superpositis, & carminibus nescio quibus infusurratis, telū ex osse redire iubet: quo etsi absq; ægri corporis noxa, non tamen sine utriusq; animæ dispēdio obtēperante, miles ille paucis post diebus ritè curatus cōualuit.

Hulcerate nares.

XXVII.

HUlcerari nares intus cōsueuerūt, Heiq; malo uix succurri potest, cum inueterascit. Mihi nubilis puella nobiliscq; ostenditur, quæ eiusmodi morbo diu tenebatur: nec inuentus est medicus, licet plurimi puellam curandam suscepissent, qui id malū tollere potuisset.

Erant enim hulcera circa nares crustis pluribus foeda: è quibus etiã malus con- surgebat odor, quod genus Græci ὀσμὴν ^{vap} appellant. Curam itaq;, orãte patre, qui unicè filiã diligebat, aggredior, his auxilijs fretus, quæ ad hunc morbũ con- ducibilia uisa sunt. Primò igitur aluũ duco, humores æquo, & cucurbitulis scapulis affixis, carneq; ferro incisa san- guinem mitto. Tum & frictionibus di- uertētibus usus, nares calida aqua spon- gia expressa cõfoueo: deinde cerussam & argenti spumam oleo myrtino & om- phacino excipiens, ad crassitudinẽ mel- lis reduco, eoq; illiniri nares sæpius iu- beo, quo auxilio crustis om̃ibus excisis, cerussa demum, olibano, cadmia, sylli- q; interiori parte diligēter attritis & mel- le addito medicamentum conficio, quo specillum lana obuolutum intingēs hul- ceribus admouebam: & his repletis li- namentum, eo quoque medicamento illitum demittebã in nares. Idq; bis die uel ter faciendum curabam: quoad his præsijs & auxilijs malo, qd' plurimos medicos

medicos diu multumq; frustra fatigaue-
rat, paucis etiam mensibus sublato, puel-
lam pristinae reddidimus sanitati.

Naturalia clausa incisione curantur. XXVIII.

Naturalia foeminarum interdum clau-
di certum est. Id autem aut protu-
sus in utero matris fit, aut hulceratione
illarum partium: dum scilicet ex incuria
medici sanescendo oris inter sese conglu-
tinatis iunguntur. Incidit in manus nos-
tras puella quaedam iam matura uiro,
iam plenis nubilis annis, cui naturalia
ipsa clauderent. Quae cum ego huiusce
modi malum curaturus inspicio, uideo
membranulam quandam, quae ipsius
uulvae ori opponeretur. Quare duabus
lineis inter sese transversis eam incido:
statimq; tanta ac tam ingenti impetu ni-
grior materia profluxit, ut grande lu-
men, quod tunc minister admouerat, ex-
tinxerit. Menses enim praeteriti intus te-
nebantur: qui & dolores etiam singulis
mensibus excitarent. Incisa itaq; mem-
branula ipsa, quicquid ex ea intus super-
fuit, hamo apprehendo amputoq;. Tum

reliquū curæ ex aliorum hulcerum more prosequutus, haud multis post diebus puellam ipsam sanam, ac coniugio aptam relinquo.

Emortuus foetus unco extrahitur. XXXIX.

MAturo partu intus emortuo periclitabatur uxor pistoris mei, quare euocatum me rogat, ut deficienti illi quoquo modo opem feram. Ego uerò reputās huiusmodi curationē inter difficillimas annumerari, & summam prudentiā ac moderationē desiderare (praesertim & quòd ita foetus transuersus iaceret, ut ne manu quidem intra uulvam iniecta dirigi in caput aut in pedes posset, & quod imus uēter iam frigeret) de salute eius dubitare cœpi. Verū hortante me coniuge ac cæteris assistentibus, ut nullum intentatum relinquerem auxilium, unicum uertebri dorsi infantis injiciens paulatim extrahere nitor. Sed obstabat oris uulvæ compressio, & ceruix toto corpore replicata augebat extractionis difficultatē. Quare calido oleo naturalia foueo, quo paulatim hiantem uul-

te uulua foetum educo. Mulieremq; fe-
rè mortuam molli cubili recreo, & op-
portunis demum praesidijs curatam pri-
stinæ sanitati restituo.

Natus ano clauso.

XXX.

V Idimus duos pueros ab utero ma-
tris natos naturalibus clausis: ho-
rum alteri caro quædã in ano altius in-
creuerat, adeò ut intestini exitus perci-
pi nullo modo posset, quo factũ ut pau-
cis diebus uitã finierit. Alteri uerò mem-
brana quædã ipsius tantũ ani ori op-
ponebatur: sed ea acutiori scalpro præ-
cisa, statim sanatus est puer.

Naturalia erosa & clausa.

XXXI.

Mulierem etiam uidimus, cui mor-
bus quem uulgo Gallicũ appel-
lant, totã uuluã eroserat, et incuria medi-
ci quicquid erosum fuerat, oris inuicem
iunctis obcalluit. Inde q; sola urina, & ea
ex paruo quidẽ foramine reddebatur.
Huic nos (ppter ea qd̃ callus ipse altior
esset, q̃ ut citra mortis discrimen inci-
di posse extimarem) consulimus ut

incurata potius uiuere, quàm tãto se pe-
riculo exponere uellet.

Intestino tenuiori clauso uita finitur. XXXII.

S Tomacho longa & plura uitia cum
Sex alijs mēbris, tum humoribus sibi
innatis accidere consueuerūt. Vnde &
nos uirū nouimus quinquagenariū, qui
ex præterita ægritudine, quam *χόλερα*
Græci uocant, in qua simul & deiectio
& uomitus accidūt, intestinaq; torquen-
tur, & bilis atra supra infraq; erumpit, in
perpetuum, & ut experientia docuit, pe-
nitus insanabilem inciderat uomitū: un-
de & stomachus paucis admodum ho-
ris cibum cōtinebat, & alius præterea
nihil omnino reddebat, siue his leuibus
siue etiam acribus medicamentis urge-
retur. Assumebat enim cibos leuiore,
& ad concoquendum faciles: quos ubi
aliquot horas continuerat, quicquid ex
his supererat euomebat. Alebatur autē
parte tenuiori, quam uenæ à uentriculo
attrahebāt: sicq; miseram quidem, sed ta-
men longiusculam uitam duxit. Huius
uero nos morbi causam indagātes, puta-
uimus

uimus eam intestino tenuiori figi: eoq̄
adeo obcalluisse, ut cum incoctus cibus
ad iecur totus penetrare non posset, re-
trocederet & uomitu tãdem expelleret:
id quod mortuo eo, experimento com-
probare uolentes, corpus incidere tenta-
uimus. Sed nescio qua superstitiõe ne-
gantibus cognatis, uoti compotes fieri
nequiuius.

Ex abscessu mesenterij mortuus. XXXIII.

Iulianus quidã iuuenis alioquin opti-
mus, alui torminibus uexabatur: inc̄p̄
dies magis magisq̄ dolor uim capiebat:
tantumq̄ aberat ut huiuscemodí dolo-
ris abdita causã deprehendi possent, ut
nullis unq̄ præsijs tolli aut saltem le-
uari hoc malum potuerit. Omnia enim
uiscera sana uidebãtur, iecur, lien & in-
testina omnia nullã doloris notã osten-
debant. Sed ille nihilominus magis ma-
gisq̄ indies quàm ut tolerari posset ur-
gente dolore ipso, tandem è uita disces-
scit. Quare mortui corpore inciso, ut sci-
licet tanti mali causas dignosceremus,
& sanis omnibus, ut putabamus, inuen-

tis uisceribus, iubeo intestina amoueri.
 Quæ dum gladio discindit minister, in
 abscessum magnū incurrit. Quo præcia-
 so materia multa nigrior foetēsque proflu-
 xit, encausto sutorio similis. Ex quo ma-
 nifestā eius mortis causam deprehendi-
 mus. Atra em̄ bilis eò cōfluēs huiusmo-
 di abscessum paulatim effecerat.

Monialis intestinorū dolore mortua. XXXIIII.

IN cœnobio diui Donati quod in a-
 gro Puluerosæ est, religiosa mulier
 & eius cœnobij professa fuit: quæ inte-
 stinorū doloribus multis iam mensibus
 urgebatur: & aluus nihil nisi ægrè & du-
 rum, idque tantum decimo quoque die red-
 debat. Cumque nullis cōferētibus auxili-
 is diu multumque hoc malo uexata, tandē
 naturæ concesserit, mortuæ corpus inci-
 dendum curauimus, & inuenta sunt in-
 testina altiori callo constricta: adeoque
 iter angustum relinquebat, ut deiectio-
 nes ægrè transmitti possent. Hoc tamen
 nos malū, propterea quod aluum pre-
 menti nescio quid durum renitebatur,
 etiam ea uiuente præsenferamus.

Tubercu

Tuberculum supra cordis arteriam. XXXV.

Mulier Clara nomine & genere, cordis dolore interdū uexabat, quē medici à malo ipsius cordis habitu fieri arbitrabant. Sed cum pluribus iam annis connubio iuncta non cōciperet, & sterilitatis causam quæreret, ac tollere conaretur multis præsijs, ita demū dolor ille cordis increbrescere incepit, ut perpetuus fieret. Ex quo sapius etiā mulier ipsa deficiens, recreari uix poterat, donec eo iam magis magisque inualescente è medio sublata est. Cæterum mortuæ corpore inciso, et frustulum nigrioris carnis in sinistro cordis uentriculo supra arteriam, quod mespilij formam haberet, & uulua à medio infra uersus imam eius partem iunctis oris obcalluisse reperta est. Quare ut tuberculum illud mortis, ita hoc sterilitatis causam fuisse cognouimus.

Stomachum obcalluisse.

XXXVI.

Antonius Brunus affinis meus, cū emanducatum cibū breuiori

quàm par fuerat temporis spatium contineret, & ita ut erat incoctum reijceret, omnibus medicamentis, quæ stomachi vitijs adhiberi possunt, diligentissimè fatus est. Verùm cum ea nihil omnino proficerent, & corpori ob inopiam alimentum iam absumpto uix pellis & ossa superessent, gradatim tandem ad mortem deductus est. Quare defuncti cadauere publicæ utilitatis gratia inciso, inuentum est hominis uentriculum ita iunctis oris ad imam eius partem obcalluisse, ut cum nihil inde ad inferiora transmittere poterit, necessariò mors subsequuta est.

Callus in uenis mesaraicis. XXXVII.

Petrus Aldimarius filium habuit, qui cum octauum iam ageret annum, in corruptum incidit appetitum, quo calculos ruderatq; comedens in lentam tandem febriculam deuenit. Indeque procedente tempore & uentriculum non continere & uenter fluere cepit. Adeoque duobus his malis uexatus est puer, ut paucis etiam diebus e uita decesserit. Huius nos cum annuente patre emortuum corpus

corpus incidissemus, repertus est callus inter uenas, quas mesaraicas appellant, à quo cum uenæ ipsæ adeò obstruerentur omnes, ut ferri inde sanguis ultra nō posset, necesse fuit puerū è uita migrare.

Angina incisa.

XXXVIII.

Angina laborabat Nicolaus Rota, sed nullus tamen rubor aut tumor uel intus in gula uel extrà uidebatur. Et ipse nihilominus uix spiritū trahens, quicquid præterea edendū sumeret, per os statim & nares reijciebat.

Quare cum arescente corpore, pallente iam facie, ac uertētibz oculis, spes om̄is sublata esset, & medici quibus cura demandata fuerat, ægrum amplius non audirent; me licet iuniorem cōuocant, ægrum ostendunt, & quæcunq; acta fuerant exponunt. At ego cum & ægrum ipsum ad mortem tendere, & medicos quæcunq; opportuna fuerant præsidia adhibuisse intelligerem, cœpi ipse mecum cogitare, satius'ne esset ægrū ipsum Deo & naturæ, ut cæteri medici, incuratum dimittere, an aliquod licet insolitū,

utile tamen auxiliū experiri. Verūm adhortantibus his qui ægro assistebant, cōsiliū capio, & locum altioribus plagis sub ipsis maxillis, ac etiam supra collum incido, ex quo cū sanies multa prorumperet, adeò morbus leuatus est, ut faucibus ipsis spiritum simul & cibū capientibus, facilis dein ad bonam ualitudinem ægro ipsi daretur regressio.

Soluta umbilici unitas.

XXXIX.

Virum nouimus, quem dolor in pleniori intestino exortus adeò cruciaret, ut nullo interim spiritu erumpente mediū hominem disiectū iri putares: cumq; frustra multa auxilia adhiberent, & non solum clysteria ut in aluū demittebantur, eadem prorsus eijcerentur, sed & medicamenta quoq; tam nihil ex ipsa aluo deponerent, ut iter hinc inde clausum crederes. Tandem cucurbitula umbilico affixa (solet enim huiusmodi malum tali præsidio nōnunquam minui ac leuari) soluta est umbilici ipsius unitas: indeq; spiritus crassior erumpens, & cucurbitulam ipsam disiecit, & hominem
omni

omni amoto dolore pristinae sanitati restituit.

Elevatio stomachi.

XL.

ANnum sextumdecimū agentī Petri Guicciardini filio, ita cervix ventriculi sine ullo doloris sensu eleuabatur, ut magnitudinem pomī cydonei æquaret: nec manifesta causa ostendebatur, cum omni nukumēto careret. Quare rem admodū diligenter uestigare cœpi, admiratus quænam abdita huius mali causæ esse possent. Sed cū nullā prorsus præter uētum inuenirem, à quo, ventriculi capite paulatim eleuato, ita eiusmodi fieret tumor, ut & ossa etiam talem situm adeptā, nec ultrā ad pristinū statum reuersa, figurā iam illis impressam tanquam naturalem custodirēt: ferrea demū lamina, quæ ex cingulo quoque surgebat ferreo, stomachum comprimī iubeo, quo paulatim ad sedem suā retrocedere cogeretur: quod factū est. Nam haud multò post hoc uno tantum præsidio ita repressus est tumor ille, ut ad pristinam ac naturalem formam ipsa

sius uētriculi ceruix penitus reuerfa sit.

Menses uomitione proiecti.

XLI.

VRgebatur mulier acerbissimo capitis dolore, propterea quòd menstrua non prouenirent: uerùm his demùm uomitione propulsis illico sublatus est dolor. Sed cum id iterum iterumq; ac sæpius factitasset, abhorrens tandē mulier ab huiuscemodi uitio, auxilium nostrū exposcit: qui sola sanguinis missione ex uenula quæ sub talo est, & mēstrua ipsa ex naturali loco rite pfluere coëgimus, & quod sequēs est, mulierem ipsam pristinae sanitati restituimus.

Cordis pars patefacta.

XLII.

Inciso abscessu, qui supra septimam uertebam innatum longo temporis interuallo sinū fecerat, intimamq; membranam sua sanie prorsus eroserat, minima ipsius cordis pars oculis cernētium patefacta est. Verùm cum hominē summa & diligentia & sollicitudine curaremus, in pristinā redactus est sanitatē.

Pure

Pure per urinam deducto sanatus est
pleureticus. XLIII.

ORitur sæpe in lateribus morbus, qui *πλευρητικός* à Græcis nominatur; huic tussis & febris accedit, & excreatur cū pituita sanguis, graue profectò ac penè intolerabile malū. Hoc cū affligeretur Antonius quidam, & morbus iam ad maturitatē peruenisset, euacuato per urinam pure, quod rarò contingere solet, penitus sanatus est aeger.

Ex tabe sanata sola sanguinis missione. XLIIII.

ANno integro remorantibus menstruis mulier ad summam deducta est maciem; et uenæ eius ob nimiam plenitudinem nigriores factæ, admodū extendebantur. Cumq; nullum cibi genus desideraret, consequens fuit, ut totum tabesceret corpus. Quare præsentaneum auxiliū iudicauimus sanguinem mittere: qui cum primo die nigrior effluxisset, iubeo & altero id ipsum fieri. Quo longè clariore emanante, factum est ut profluentibus dein mensibus, mulier quæ per annū macie & tabe afficie-

batur, idoneis tandem medicamentis resumpta ad pristinam facile redierit valetudinem.

Fluxus sola oratione sanatus. XLV.

Accidit interdū vētrem fluere: & si diū negligas, difficilior plerumque fit eius curatio, quin & nōnunquā impossibilis. Quod & nos nuper experiti sumus. Iohannina Bencia affinis mea, mulier quidem & animo & genere nobilis, cum diū ventrem fluere permisisset, eò tandem deuenit, ut nullis medicamentis, nullis auxilijs, nullis etiā balneis eiusmodi fluxus sisti potuerit: augente interim hoc malum iugi & inuincibili humore, qui ex eius infirmo alioquin & imbecillo capite in uētriculum destillabat. Et licet interdum cōualescere uideretur, haud multò tamē post reuertebatur id malū, & quidē priore deterius. Quare omni spe medicæ artis deposita, fratrem Dominicū Pisciensē ordinis prædicatorū, de quo etiam supra mentionē fecimus, adit: morbū quo tenetur exponit: se omni humano auxilio destitua

destitutam affirmat: lachrymis & precibus orat, ut laboranti sibi sua & fide & oratione opem ferat. Quod cum ille se facturum pro uiribus annuisset, admota manu mulieris caput comprimit. Tum fusca oratione, ac signo Crucis ibidem impresso, abire iubet. Reuersa domum, cum eo ipso atque item altero die ueter nihil ex consuetudine praeterquam sanum redderet, me conuenit, rem ordine narrat, seque penitus liberam affirmat. Quod etsi Deo, cui possibilis sunt omnia, factu facillimum scirem: uerebar tamen ne quod habebat inuotis mulier, id iam se adeptam persuaderet: cum nihilominus morbus ipse paulo post uel etiam deterior reuersurus esset. Sed cum ita tertius peragat annus, ex quo fluxus ipse suppressus est, nec ulla interim apparuerit uel etiam appareat regressiois nota, ingenuè & fatemur & praedicamus, hoc solo nutu Dei per fidem & orationem sanctissimi illius uiri factum fuisse, ad laudem & gloriam nominis sui, quod est benedictum in secula.

Gelatus in comitalem incidit morbum. XLVI.
Hieronimus Bencius, cum è diui
Laurentij æde, ubi declamãtis ad
populum concionem audierat, domum
sele recepisset: & reuerato ostio ad cu-
biculum usq; in quo uxor ex partu lan-
guens iacebat, ascēdisset: immotus ibi-
dem & inconniuis oculis stetit. Quem
cum uxor diutius intuita rogasset tandē
quid ageret: & ille nihilosecius exper-
gisceret, accersitis famulis in eodē quo
illa iacebat cubili, coniugem locari iu-
bet. Qui ubi tandem sensum recepit, ni-
hil eorū quæ ipse interim egerat, recor-
dabatur. Quare cōuocatis medicis, qui-
bus & ipse interfui, plurimo sermone
quæsitū est, an ille toto eo tempore ob-
dormierit, ut accidit multis: qui ea per-
sæpe dormientes faciunt, quæ munia so-
lum uidentur esse uigilantium: an alio
quopiam morbo laborauerit. Ac tandē
conuenimus illum eo tempore non dor-
misse, sed rigidum potius uel attonitum
aut gelatum fuisse. Quam quidem sen-
tentiam etiam subsequens malum mani-
festissimè

festissimè cōprobauit, cum paulò pòst in comitiale[m] incidere[m] morbu[m]: quo nul-
lis prorsus cōferentibus auxilijs multos
iam annos miserabiliter cadit.

Amiſſa atq; iterum recuperata memoria. XLVII.

EX præterito morbo conualeſcens
Antonius quidam Senenſis, quæ-
cūq; memoria fixa tenuerat, ita prorsus
oblitus eſt, ut ne rerum quidem nomina
reminiſceretur. Dumq; Florētia eſſet,
Senis ſe eſſe putabat: ſed ne amicos qui-
dem ab inimicis diſcernebat: quos etiã
immutatis nominibus uocitabat. Qua-
re eo uelut prorsus amenti, atque deliro
naturæ dimiſſo, cum uigeſimo iam die
hoc malo angeretur, cœpit uenter flue-
re, uariãq; & diuerſa ſtrigmēta, ſangui-
nem, bilem uiridem, muccoſasq; deie-
ctiões deponere. Quo factum ut mens
ſimul & memoria redirēt, licet nihil eo-
rum quæ ipſe interim geſſerat, recor-
daretur.

Ex diſtenſione neruorū mors ſubſequuta. XLVIII.

Mittere ſanguinem ut expeditiſſi-
mum perito eſt, ſic ignaro peri-

culosissimū. Iuuenem uidimus cui cum ex brachio sanguis mitteretur, & neruū scalpellum attigisset, statim sequuta est neruorum distētio : quæ hominē ita crudeliter afflictauit, ut paucis etiā diebus laboranti illi uitam eripuerit.

Ex incisa arteria ferè mortuus.

X L I X.

ORta, ut assolet, inter commēsales lite, cum quidam è conuiujs arreptum calicem in Alfonsi Hispani familiaris nostri faciem proiecisset, & incisa arteria ac cute dilacerata sanguis copiosior erumperet, multa quidē sed frustra adhibita sunt medicamenta : cum ea sit arteriæ ipsius cōditio, ut incisa coire aut sanescere citra uisionē non possit. Quare cū sanguis ipse eò semper uehementius profliueret, quò plura experirentur auxilia, & homo iam uenis exhaustis prorsus deficeret, ad me tandem mittūt rogantes, ut si fieri possit, amicū à morte præripiam. Venio igitur ad eum, uulnus inspicio, uirtutem probo, nullum superesse præsidiū iudico, præter uisionem solam. Quare ea qua potui diligentia in-

tia incisam arteriã candenti ferro inuro,
& statim suppressus est sanguis: quo in-
hibito, reliquã curæ facilem satis & ex-
peditũ habuit ad sanitatem regressum.

Mulier ex copiosa sanguinis missione emortua. L.

Quidam nostri seculi medicus, phi-
losophiæ magis quàm medicæ ar-
tis peritus, cum uxorem Jacobi Pactij
equitis Florentini curaret, quæ duabus
tertianis uexabatur, mittere sanguinem
utilissimum iudicavit: quod & ego, cui
simul cum illo cura demandata erat, pe-
nitus non improbabam: cū bilis sangui-
ni mixta uideretur. Sed & multa tamen
pituita exuberabat. Igitur uenam inci-
dendã quidẽ censui: sed tentandi gratia,
ut scilicet colorem sanguinis habitumq;
discerneremus. Qui si crassus & niger
esset, taquàm uitiosus largius effunde-
retur: sin contrà ruber & pellucens, tan-
quàm integer seruaretur. Incisa igitur
uena sanguis effluxit rubicũdior. Qua-
re dimisso iam caliculo, supprimendum
censui; ille cõtrà deducendum. Verum

cum esset ipse ætate prouectior, eius magis sententiæ inhærentibus coniuge & propinquis, ad duas sanè libras sanguinis miserunt æquè lucidi ac rubri. Quare cura omni seniori illi relicta protinus discedo, palàm affirmans atque contestans iugulatam esse mulierem; quod et paulopost rei euentus facilè comprobauit, cum paucis admodum diebus mulier ipsa defectis iam uiribus, ac uoce penitus exhausta in somnum incidere gratiorem; ex quo tandem mors subsequuta est, ob nimiam scilicet humorum cruditatem, quæ ex ingenti sanguinis profusione contingere solet. Quare debet semper medicus, si diligens sit, in omni sanguinis missione considerare utrum crassus et niger, an contrà ruber & pellucidus sit. Quòd si niger & crassus, ut uisiosum effundi; sin contrà ruber & pellucidus, ut integrum suppressi iubere. Tantum enim abest ut eiusmodi sanguinis rubri scilicet atque pellucidi missio proficit, ut etiam plurimum semper obsit. Sed excidit homini documentum filij
seni:

seni : quo in missione sanguinis cum bilis accensionem, tum & pituitæ cruditatem plurimum cauendam censuit.

Epoto ueratro iugulatus.

L I.

Laboranti cuidam Zenobio nomine quartana, imperitus quidam medicus ueratrum, quod inter cætera medicamenta periculosissimum est, temere propinauit. Ex quo statim subsequuta est cum crebra ac uehemens alui ductio, tum spiritus tam grauis ac difficilis attractio, ut cum me filij ad hominem iam in mortis articulo positum aduocassent, & nullis potuisset præsidij tanto malo succurri, intra sex tantum horarum spatium mors eum uiolenta è medio subtraxerit. Cauendum igitur est ne huiuscemodi medicamenta, quæ ueneni naturam habent, & stomachum cæteraque membra plurimum lædunt, absque eo exhibeamus quod nocuum auferre possit: cum & alui per se sæpius ducant, & hominem non solum infirment, sed plerumque etiam morti tradant.

Vomitū ex albo ueratro mors subsequuta. LII.

Vomitū ut interdū fanis utilis, sic aduersa ualetudine laborantibus nonnunquā necessarius. Verū multum interest quo modo & quare fiat. Hoc autem officium diligētis medici esse debet. Nam cum quidam medicæ artis imperitus albo ueratro uomitū ciere solitus, omne genus morbi tali præsidio se se curaturum polliceretur, accidit fortē ut in manus eius incidere quidam, qui duobus iam annis uentriculi uitio laboraret, nec ullis unquā medicamentis sanari potuerit: utpote quod cum suapte natura difficile sit, difficillimū etiam reddiatur in corpore infirmo atque imbecillo, præsertim ubi licentiori quadam libertate utatur æger. Album igitur & huic ueratrum ex more exhibente illo, plurimum bilis ac pituitæ, tum nigram bilem, postremò sanguinē eiecit: quibus ita deductis, imbecillitas primò & quidem magna, tum sudor frigidus toto capite ac thorace emanans, nouissimè & mors subsequuta est. Nō igitur ignorare dilia

re diligens medicus debet huiuscemodi medicamentū nō semper ægris prodesse, sanis uerò semper obesse. Nā ubi robustum corpus nactus fueris, & uentri- culus sit potēs, morbusq; lōgior ac diffi- cilis, ut comitialis & insania, aut pares his, tunc album ueratrū rite ac citra me- dici culpam exhibi potest.

Represso sudore sanatus.

LIII.

CVm haud postremæ notæ Medi- cus nobilem quendam ciuem cu- raret, & febribus malè hominem haben- tibus, uniuersum corpus in sudorem re- solueretur, uiresq; omnes ita deficerēt, ut cognati plurimū de salute eius addu- bitarēt, me aduocant, ægrū ostendūt, cu- ram enarrant. Inspiciēs itaq; hominem, oculos admodū graues ac pallorē faciei intueor: quin & intima eius præcordia calore uehementi affici aduerto. Quare sudorē inæqualē, qui finiri nō poterat, statim amotis uestibus, qbus ille de præ- cepto medici tegebat, ut incōgruum & inutilem suppressere nitimur: præsertim qd' eo uires ægri penitus conuelli uidea

bant; tum corpus euētari, ægrumq; etiā frigidioribus potionibus uti iubeo: donec sudor, quē medicus ille omni studio ciebat, prorsus supprimeret. Quod ubi factum est, immutari statim uideas ægrī faciem, uires redire, calorem reprimi, febrem remitti, ac non multò post hominem ad pristinam sanitatem reuertī.

Pestilenti febre arreptus.

LIIII.

Philippus Stroza & nobilitate generis, & opum affluentia insignis, lenta quadam febricula laborabat; & ex medicis, qui ægrum uiderant, alij quotidianam, sed leuem, alij ob algorē contractā febrem putabant; nec defuit qui crederet à capite distillasse materiam, quæ putrescentem febriculā gigneret. At nos cum eam ipsam diligentiori examine perpenderemus, pestilentem iudicauimus. Quam sententiam deridentes medici, cum leuatam iam febrem existimarent (latebat enim anguis in herba) familiari tantum medico curam dimittunt. At æger, qui iam cōualuisse uidebatur, aduentante die septimo, in neruorum

rum subito resolutionem & febrem incidit ardentem : qua exhausta uoce, & corporis uiribus conuulsis, paucis etiam diebus mors subsequuta est. Magna igitur esse debet medicorum circumspectio in cognoscendis curandisque morbis : ne inscitia (ut saepe fit) atque in diligentia eorum agra ipsi, qui sese illis penitus tradunt atque committunt, periclitentur.

Claudus ex loco eminentiori cadens liberum recipit gressum.

L.V.

Nicolaus architectus cum de eminenti turri praecipuus ruisset, tantum abfuit, ut ex tam ingenti casu incommodum aliquod reportarit, ut cum antea altero claudicaret pede, recte deinceps ambulauerit. Quin & puerum uidimus, qui pestilenti morbo correptus curatus, quem idem malum effugerit. Nam ubi prius utroque pede claudicaret, ut nisi duobus fulcitus baculis omnino incedere non posset, curatus liberè, id est sine aliquo adminiculo incedebat.

s

Scorpiōe ictus glacie se opprimi querebatur. LVII.

F Amulum habui, qui scorpiōe ictus tanto subitō ac tam frigido sudore toto corpore perfusus est, ut argentissima niue atq; glacie sese opprimi quere retur. Verum cum argenti illi solam thyracā ex uino potētiori exhibuissem, illico curatus est.

Fames ualida.

LVIII.

C Vm uniuersam penē Italiā anno salutis nonagesimosexto supra millesimum quadringētesimum tam ingēs ac ualida fames afflīctaret, ut passim multi publicis in uīs atq; plateis deficerēt; multi etiā ex malis ac noxijs nutritiōnis in uarias inciderent ægri tudines; uidimus ex his q̄ plurimos qui ex diuina fame escam abundantiorē nacti fuerant, dum pleniori utuntur uictu, paucis diebus uitam finisse; adeo noxia atq; pernicioſa est nimia satietas, quam multa præcessit inedia. Mulieres quoq; uidimus, quæ pueris quos lactarent infectis, & se & illos ad mortem deducerēt. Plurimi tamen ex his qui ad ualitudinā rium

riū deducebant, medicorū cura & diligētia ad pristinā reuertebatur sanitatē.

Mulier ferè mortua ex sanguinis missione. LVIII.

Mulierem uidimus, quæ cū pleniorī & obeso esset corpore, & in ardescētē incidisset febrem, usā cuiusdā imperiti medici consilio, sanguinē ex uena copiosum emisit. Quo statim grauius afflicta in multo deteriorem prolapsa est ualeitudinem. Nam ut in tenuioribus magis sanguis, ita & in plenioribus magis caro abundat. Nos igitur cum ad mulierem uocati, eam summo in discrimine positam inueniremus, alias omnino obseruationes adhibēdas censuimus, eas uidelicet, ad quas dirigi curantis consiliū debet. Quare defectā dudū uirtutū omni genere auxiliij resumo, donec corporis uiribus redeuntibus materiam quam exuberare cognouerā, medicamentō deponendā censeo: quod cū ex frigidioribus rebus ægrotanti exhibuissem, illico extincta est febris, & mulier de cuius iam funere cogitabat, per Dei gratiam rite curata conualuit.

*Ex quartana malè curata, sanitas, tum &
mors subsequuta.*

LIX.

Villicus meus annuam quartanam patiebatur, & consilio nescio cuius empirici faselum ex omphacino, & alia usq; ad satietatem deuorās, ad uiginti insuper uini meri calices ebibit: quo adeò inflatus est, ut è foco prope quem coenauerat, amoueri penitus non posset. Quare strato humi pallio quo induebatur, ibidē pernoctauit. Matutino autem aduentāte tempore, diffusus per omnia membra sudor est: quo finito, uomitu quicquid comederat reiecit, & cū eo pituitosa excrementa quamplurima. Quo factum ut ex quartana quoq; qua integrum iam annū laborauerat, extrusa, ualetudinem sit consequutus: quam quidem rem ualidioris naturæ uī acceptam referendam arbitrati sumus. Nam amota iam cruditate, & humorum concoctione longiori spacio perfecta, natura quæ sua pigritia torpebat, ab ignauia & torpore propulsa, contra morbum & causas vires excitat, quibus tandem sudore

dore ipso atq; uomitu & morbū & errorem disiecit. Quod profectò eadem febris comprobauit. Nam cum quatuor post annos hominem iterum inuasisset, & ille putaret eodem posse se auxilio febrem tollere, quo olim fecerat, statim, hoc est inter morbi ipsius initia, dū scilicet cruda esset adhuc ipsa materia atque incocta, pleniori ut cum uictu & potione abundantiori ex iisdem quibus supra rebus abusus, ante solis ortum eodē quo decubuerat loco mortuus inuētus est.

Molesta tussis sola sanguinis missione curata.

LX.

Molesta tussis afficiebat puella quædam quintum & decimum agens annum: quæ tametsi per se grauis & formidabilis esset, eo tamē sese medico formidabiliore reddebat, quòd unà sepius cū ea sanguinē expuerat puella. Quam obrem cum medici ipsi, quibus cura demandata erat, & hāc paulatim tabe consumptū iri, et nullis se posse auxilijs huic malo succurrere uiderent, eam tandem Deo & naturæ dimittūt. Verum pater

(ut est amor) ne quod omnino intentatum relinqueret, me aduocat, puellam ostendit, & quae hactenus facta sunt, plurimo sermone enarrat. At ego sputum primo colligi iubeo, quod ubi nulla pus subsequi, & sanguinem ipsum minime etiam purulentum inspicerem, coepi mecum cogitare quanam huius uitae causa esset, et an sanguis ipse ex ore uel ex gingiuis, aut forte ex naribus efferretur: sed cum ex his locis absque ulla profluat tussi, aliunde eum emanare arbitratus sum. Quaero igitur si is ex gutture, aut ex arteriis hulceratis, uel ex pulmone potius, siue ex pectore, aut forte ex iecinore proueneret: sed cum nulla essent certa indicia, puellam interrogo an menses illi profluant (solent enim foeminae, quibus sanguis per menstrua non respondet, saepe eum aut cum tussi expuere, aut uomitione propellere) Sed negante illa, sanguinem mittendum censeo ex uenis, quae sub talo sunt: idque singulis mensibus faciendum, donec isto atque item alijs auxilijs, quae sanguinem promouere consueuerunt, & menses ipsi rite profluere coeperunt, &

& puella quæ iam macie & tabe confecta uideretur, sex tantum mensium spacio uires & corpus resumens, ad pristinam adiuuante Deo reuera est sanitate.

Difficultate spirandi mortuus. LXI.

Multos difficultate spirandi laborasse cognouimus: sed inter cæteros quendam, qui non nisi recta ceruice spiritum trahens, paulatim ex angustia deficiente uirtute toto corpore pallidus ac liuens efficiebat: nullus tamen in pectore, nullus in præcordijs dolor erat: sed nec sibilus aliquis ob angustias, per quas spiritus euadit percipiebat: ex quo iudicare posses ægritudinem in pectore cõcipi. Verum cū paucos post dies inualescēte morbo ipso, & nullis cõferentibus præsijs, æger è uita migrasset, incidere mortuū decernimus, ut huius mali abditas ac latentes causas deprehenderemus. Quod ubi factū est, inuenimus non parū atræ bilis & sanguinis nigrioris in eius corde coisse: unde etiā per uenas diffusus, nō est mirū si corrumpente eo spiritū ipsum, hominem ad festinam

mortem deduxerit, quod etiam autore Galeno aliàs contigisse cognouimus.

Ex horrore flammæ in febrim incido: LXII.

IN Appiani basilica, cū adhuc essem admodum iuuenis, unà cum Peregrino Allio literis Græcis operam dabam sub præceptore Francisco Castilionensi religioso uiro. Vbi cum semel è cubili summo diluculo consurgens ædem ipsam ingrederer, uixq; limen trāsilissem, ecce uideo flammæ ab imo pauimento iterum atq; iterū sursum ferri: horresco, & pauēs ac tremēs cursim, ut poteram, cubile ipsum repeto. Me uerò Peregrinus condiscipulus meus, qui adhuc in lectulo quiescebat, cum anhelantem & ueluti lymphatum inspiceret, rogat quidnam malū mihi contigerit: uix ego trahebam spiritum, rem tamen ut potui explico. Admiratus & ipse, timere cœpit. Sed cum interim præceptor noster è cubili surrexisset, hominem couenimus, rem exponimus, causam quarimus. Ille uerò, ut erat uir doctus & in philosophia satis eruditus, uapores, inquit, ex cadaue

cadaueribus mortuorum eleuantur, qui calidissimum hunc aërem naçti (id enim accidit in ipso mense Iulij) facile inflamman- tur, quod & nos etiam sæpius uidi- mus, ac propterea nihil uobis pertime- scendum est. Hoc etsi ego autoritate ui- ri suafus uerum iudico, ex præcedenti ni- hilominus timore, ex quo spiritus ipsi cateruatim uersus cor regredientes in- flammati sunt, in eam quam Græci ἐφθα- μέρα uocant, febrem incidi.

Puer horrore mortuus.

LXIII.

PVerū nouimus, qui dū rure pater- no degeret, singulisq; diebus ad ui- cinum sacerdotē studendi causa, ut fit, summo manē mitteretur à patre, accidit semel ut propè iam intranti illi sacerdo- tis ipsius ædes, essetq; cœlum paululum adhuc subobscurū, præstò fuerint duo uiri nigris uestibus obuoluti; quibus a- deò perterritus est puer, ut toto corpo- re contremiscens, altaq; uoce auxilium clamitans, in admirabilem sanè ægritu- dinem, ac demum in mortem inciderit. Nam statò tempore, id est, octauo quo-

que die, & eadē fermè hora in eundem
semper horrorē atq; clamorem prorue-
bat, donec tabe consumptus, uitam quę
nullis præsiđijs contineri potuit, misera
biliter finiuit.

Tussi scissa est tunica intestinorum. LXIII.

TVIII ualida urgebatur puer sextū
agens annum, dumq; uehemētius
tussiret, scissa est tunica, quę diducere
ab inferioribus partibus intestina debet
& in scrotum, Græci ὄρχεον uocant, inte-
stina deuoluta, herniam fecerūt, qua &
in hūc usq; diem laborat. Tanta em̄ fuit
scissura, ut nec coire haçtenus ullis po-
tuerit medicamentis, nec etiam in futu-
rum nisi sola uestione coibit.

Ictus in cordis tunica conualuit. LXV.

EX nobili familia nati fratres duo,
eadem etiam cohabitantes domo,
atq; eodē uictu uiuentes, dum inter cœ-
nandū orta (ut fit) inter eos lite, alter al-
terum gladio quo in mensa uteretur, in
ipsius cordis sede percussisset, plurimus
que ex uulnere sanguis efferretur, lan-
guescunt illico uenæ, pallet facies, su-
dor

dor frigidus toto corpore manat, arteriæ non eleuantur, omniacq; demũ mortis signa apparent. Verũm ne nihil omnino agerem, iubeo hominẽ his rebus foueri, qbus cordis uires refici possint. cumq; æger usq; ad mediã noctem eodem sese habitu haberet, & de eius potius funere quàm de uita cogitaret, cœpit paulatim spiritus reuerti. Quare sumpta spe curam prosequor, donec alijs atque item alijs præsijs usus, hominem tandem, Deo adiuuante, ad pristinã sanitatem reduco: ex quo planè cognouimus nõ ictũ cor, ut putabamus, sed eius tantũ tunicam leuiter fuisse perstrictã.

Vitium stomachi curatum. LXVI.

INter stomachi uitia uulgatissimũ est resolutio, quæ uel calidiori, aut frigidiori, humidiorũue, uel etiam sicciorũri habitu plerunque solet accidere. Nobilis quidam uir Ioannes nomine, cuius Neapolitanus, cum diu eiusmodi uitio laborasset, & ex medicis nostri seculi plurimi hominem curandum suscepissent, nullum tamen inuenire

auxilium idoneum potuit. Quare cum Florentiam demum ueniens me conuenisset, & quæ hactenus ex medicorum consilio huic uitio adhibuisset, ordine enarrasset; ex his quibus usus est præsidij facile cognouimus existimasse medicos omnes eum malo habitu frigido laborare. Nos uerò & præcedenti curatione, & alijs haud sanè obscuris indicij, longè aliter sentientes, calidiori habitu eius affici uentriculum arbitrati sumus. Quare ad ea auxilia conuersi, quæ aridum iam ac tabe penè cōsumptum corpus desiderare uidebātur, primo die solas lactuculas ex aceto & oleo cōmanducare præcipimus; quas cū utiles stomacho atq; idoneas percepisset, iubeo dimittat balneum, frictions, exercitationes, præsertim superiorum partium, unctiones omnes & cibos calidiores, quibus hactenus usus fuerat, & ad frigidus potius ac difficilioris concoctionis sese conuertat. Vnde & ueruecem magis quàm auem aut uenationem aut piscem, nisi sit generis durioris, in hac sua
ægritu

ægritudine cōlaudo. Potui quoq; aptis-
simum illi uinum frigidum & austerū,
ineptissimū calidū & crassum esse pro-
nuncio. Quibus cum ille auscultasset,
ac diligentissimè ea exequutus fuisset,
hoc tantum genere uictus & frigidiori-
bus medicamentis usus, infra duos men-
ses pristinam recuperauit sanitatem.

Melicera pro carbūculo iudicata. L X V I I.

H Ulcere subalbido furunculo simi-
le, quod Græci eo quod faui spe-
ciem habeat, *μελικηρη* uocant, uir quidā
nomine Paulus laborabat. Id autem cū
febrem & inflammationem ingentē ex-
citasset, medicum quidē, sed qui per im-
peritiā hulceris ipsius naturam mini-
mè calleret, accersit. Eo autem iudican-
te hulus ipsum pestilens esse (uenit em̄
cum dolore uehementi, habensq; fora-
mina per quæ fertur, humor glutinosus
uix maturescit) simul omnes cum consu-
lente medico aufugiunt, uni tantū uia-
ro ægri curam cōmendātes. Quo factū,
ut desperatis penè rebus ad me mitteret,
rogaretq; aliquod pereūti illi auxiliū
ferrem.

ferrem. Sciscitor itaq; nuncium hulceris naturā, & an increſcat ægritudo, uel deficiat uirtus, aut fortè eo loco peſtilētes ſint febres. Refertur hulcus nō nigrum, nō lucens, non pallidum eſſe, febrem lentam & penè leuatā, ſana omnia in regione illa. Accedo igitur ad hominem: cumq; contrā hilari uultu reſediſſem, faciem primò oculosq; ſano ſimiles intueor. Tum arteriā tangens, pleniorē quoq; reperio. Quare ſanitatē pollicitus hulcus detego, & omni ſublato timore familiā reuocans curā aggredior: quæ licet difficilis admodum fuerit, ad integram tamen ſanitatē æger ille per Dei gratiam reuerſus eſt.

Incisus coles ſanari nequiuit. LXVIII.

MEdium ſibi colem lino, & quidē arctè deligauerat puer inſcijs partibus, eoque tandiu uinctus fuit, donec plagæ altitudo ad iter urinæ aſcenderet duobus locis: quibus & quòd uirna ipſa inde mitteretur, & quod utrinq; oræ obcalluerint, coire hulcus atq; conglutinari nullis unquā remedijs potuit.

Monachū

Monachū etiam iisdem fermè tēporibus uidimus atque curauimus, qui ob zelū castitatis, sed indiscretū tamē ac minimè secundum Dei rationabile obsequium, colem sibi & quidē pubetenus prorsus absciderat: ex quo cum sanguis copiosus efflueret, ac propterea medicamenta omnia uinceret & exuperaret, arduum sanè ac laboriosum fuit eiusmodi profluiū sistere atq; inhibere. Oportuit enim singulas uenas, quæ sanguinē fundebant apprehendere, atq; ita deligare, ut ora præclusa coirent. Quo facto reliquum curæ genus haud admodum difficile fuit, donec uulnus ritè curatum penitus sanesceret.

Qui ex nimia plenitudine mori uideretur, sola sanguinis missione sanatur. LXIX.

Purimum in morbis iudicandis tribuunt uenarū pulsui: qui si imbecilli exiguiq; fuerint, mortem plerunq; denunciat: sin contrā magni & pleniores, salutis spem afferūt. Nos tamē Philippū quēdā uidimus, hominē sanè ebriosum & corpulentū, cuius pulsus, dū languēs

in lecto iaceret, ita parvus & exilis erat ut cū à medico percipi uix posset, facile crederes mortem instare, ni facies rubi- cūdiōr, oculi, dentes & uenæ pleniōres iudicio prudentis medici obstitissent.

Quare tāti mali causam diligētius p̄qui-rens, iudico id ob nimiam saturitatē san- guinisq; abundantiam fieri, nullum' que opportunius adhiberi posse auxiliū, q̄ sanguinis ipsius celerrimā missionem. Sed obstabāt cognati atq; amici, uerē-tes ne huiuscemodi præsidiū hominem celerius occideret. Instanti tamen mihi ac certam, si id fieri permitterent, salutē pollicenti, tandem acquieuerunt. Qua- re accersito statim ministro sanguis mit- titur. Nec mora pulsus simul & uires tam celeriter redeunt, ut festinantior af- fuerit ipsa sanitas, q̄ mors quæ pro fori- bus excubare uisa est, affutura crederet̄.

Abscessus sola thyriaca apertus. LXX.

PVerulus thoracis abscessu labora- bat, & cū condita et matura iam sup- puratio esset, timeretq; ille hulcus mu- crone discindi, thyriacam superpono:
qua

qua non secus unius tantum noctis spacio abscessus ipse apertus est, ac si scalapello fuisset incisus: ex quo facile coniectari potest, quanta sit huius compositiuis: qd' & nos sæpe aliàs experti sumus.

Gangrænam mortem afferre, si à digito

pedis inceperit.

LXXI.

Qui hulcere nigro, quod γάγγραις
voy Græci appellant, afficiuntur, si id à digito pedis inceperit, & patiēs fuerit senex, uel ex his quorum corpus mali habitus sit, celerius moriuntur. Nouimus nos Cambinum, Carolum & Thomam ciues Florētinos, necnon & alios cōplurimos huiuscemodi affectos uitio, paucis diebus uitam finisse. Incipit em̄ caro ipsa in hulcere paulatim nigrescere uel liuens fieri: quin & arida interimit atq; sicca, & cutis circumiacens nigris impletur pustulis: tum & quæ proxima est, amisso sensu liuet pallet que. Nec prius serpere id malū desinit, donec ossa etiam inficiat: quòd si quicquid aridum est, & proximum quoq; locum, uel usq; ad sanū prorsus excideris, reuertitur ta-

men & serpit. Verùm cum aliæ corpo-
ris partes hoc malo afficiũtur, plerunq;
fanantur. In illiusmodi autem membris
& calor est debilis, & nerui insunt plura
mi, qui cum inficiunt, facilè etiam cir-
cumiacètia loca inurunt. Vnde & pro-
xima his statim liuent, donec totũ mem-
brum miserabiliter occupant atque in-
ficiunt.

*Ex carcinomate exagitato mors
subsequuta.*

XLII.

VENIT ad me Philippus quidam tea-
xtor, cui in leua frontis parte tu-
mor erat immobilis inæqualisq;, ac fu-
runculo persimilis, qui etiã tangenti re-
nitebatur. Et uenæ, quæ circa locũ erāt,
pallidæ quodammodo ac liuore quodã
suffusæ, ultra decorũ intumuerāt. Cũq;
nostrũ de hac re perquisiuisset iudiciũ,
cõsulo ne id malũ quoquo modo tolle-
re præsumat, sed leuioribus tantũ medi-
camentis illi blandiat. Discessit, & cum
in manus imperiti cuiusdã medici inci-
disset, tota iam intra mēsem fronte & al-
tero oculo eroso, ad me reuertit, scisci-
tansq;

tansq̄ an aliqua salutis supersit spes, uti-
nā, inquit, consulēti tibi fidē habuissē.
Moneo igit̄ iterū hominē, ne ullis præ-
terea utatur medicamētis præterq̄ blan-
dis ac leuioribus. Quòd si asperis et ero-
dētibus uterē, fore ut breuī reliquū etiā
ipsius faciē eroderē. Audiuit tandē ho-
mo, & cū his tantum quæ nos illi secun-
dum hanc intencionē parauimus, medi-
camentis semper usus fuisset, ut ad deci-
mum usq̄ annū superuixit, ita certē si id
malū ex consilio nostro nunq̄ agitasset,
ad ultimum senectutis peruenisset.

Ramice curatus interiit.

LXXIII.

RAmice uexabat̄ Michelotius no-
ster: cumq̄ sacerdoti cuidam, qui
hanc artem profiteretur, sese curandum
tradidisset, duplici statim ille fascia in-
guen deuinxit, nō repulso in superiores
parteis intestino. Dūq̄ membrū ipsum
ita ut erat arctius obligatū in octauum
usq̄ diē detinuisset, essetq̄ interim ingēs
exorta inflāmatio, quę hominē ea parte,
qua fascia deligabat̄, miserabiliter cru-
ciaret, repēte om̄is amotus est dolor, &

ipse delirare cœpit. Quare cum ad ægrũ serò quidẽ, sed tamẽ uocatus accederẽ, primò arteriã tango: cumq; pulsum uix eleuari perciperẽ, et faciẽ inspectãs, eam nimio pallore suffusam, atq; ipsos etiam oculos cauos effectos aduerterẽ, iubeo sacerdotẽ accersant: tum fascia illa soluta, locũ undiq; nigrescentẽ cerno: cũq; specillum hulceri imponerem, omnia cicumiãcẽtia intestina iam putruisse cognosco. Ex quo paucis dein horis ẽ uita discedens, utile nobis documentum sua morte reliquit, languentium scilicet corpora non sacerdotibus, quibus tantum animarum cura demandata est, sed doctioribus medicis tradi oportere.

Puella oculo perforato uisum recuperauit.

LXXIIII.

Quatuor annos natam puellam uidimus, cui dum ea nodum in panno soluere acuto gladio niteretur, resiliens mucro oculum dextrum percussit: quo perforata ipsius oculi tunica, plurimus statim inde fluxit humor: quare & si uis

si uisum prorsus amiserit, ipsum tamen haud multò post rite curata recepit. Tãta enim inest uis tenellæ illi ætati, ut hũc ipsum oculi humorem (quod sæpe accidit) in integrum reficere possit.

*Iocinoris uitio laborans sola sanguinis
missione sanatur. LXXV.*

IOcinoris uitio afficiebatur Antonius Brunellescus, ex quo cum uehemẽs dolor à latere dextro in iugulum humerumq; transmitteretur, et bilem quoque euomentem ægrum singultus etiam penè strangularet, ad hominem uocatus accedo. Verùm cum huiuscemodi uitij notæ eadem ferè sint, quæ & lateris abscessum indicant, medicus cui primũ ægri cura demandata fuerat, medicamentis & cataplasmatibus eius pectori medebatur. Sed cum dolor & angustia magis magisque hominem affligerent, iubeo sanguinem ex uena, quæ ad iecur dirigitur, statim diduci: & quæ ille insuper pectori adhibuerat medicamenta, iocinori ipsi impono, donec æger ad sanitatem reuertitur: quod paucis diebus factũ est.

Oportet igitur medicum non solū morbum cognoscere, sed & locum etiam in quo fit, diligentius perscrutari.

Scisso intestino graciliori uita amittitur. LXXVI.

Tenuioris intestini morbo, quē Gręci ^{εἰλεον} uocāt, urgeri cōmune est: sed urgeri, ut sic uitam tollat, inauditū.

Corpulenta quædā mulier, cum modò supra, modò infra umbilicū intolerabili premeretur dolore, nec ullus hinc inde spiritus erumperet, adeò agitata est, ut scisso tandem intestino uitam finierit: quod nisi incisa mortua pluribus innotuisset, nescio an citra mendacię suspiciōnem à me scribi potuisset. Sed & rusticum nouimus, qui cum post longiores tortiones, & uētris diuturnas inflammationes diem obisset, & mortui incideretur corpus, longior in intestino fixura inuenta est: ex qua etiā recentes uuas, quas paulò antè comederat, prorupisse conspeximus.

Vermis ex pectore propulsus. LXXVII.

Laborabat Antonius Sículus molesta quadam tussicula, et cum diu nihil

hil conferentibus auxilijs hoc malū tolerasset, ad nos tandem uenit: rem exponit: consiliū quærit. Nos uerò & quòd morbus diutius inueterasset, & qd̄ multos expertus medicos, nihil omnino p̄fēcisset, putabamus hoc uitium agrè elidī posse. Verūm ne quid intentatum relinqueretur, marrubij succū ex melle agrū deuorare iussimus singulis diebus: tum & interiectis tēporibus scyllā lambere, donec uermis ex eius pectore unā cum tussi propulsus hominē sanitati restituit.

Calculus ui sua decisus.

LXXVIII.

Nicolaus Rusticus calculo uexabatur, figura, ut postea conspeximus, longiore. Hic cum ab ima parte acutior & asperior esset, uesicā ipsam incidit: tum & testiculorū tunica perfracta post multos ac penè intolerabiles dolores, tandē in conspectū uenit: quo haud magna postmodum difficultate deducto, cum multi hominē moriturum, & quidē rectè iudicarent (neq̄ enim uesica cum incisa fuerit, præsertim inferiori

parte, cohæret) ille tamē præter omnium opinionem conualuit; hoc solum ex tanto malo homini incōmodo relicto, quod inde semper quoad uixit urinā reddidit.

Os fœminis erosum.

LXXIX.

VRgebatur Rogerij Corbinelli filia in ilibus dextris dolore ferè perpetuo. Quare multis diuerso tēpore uocatis medicis, cum unusquisque pro ingenio suo (diuersi enim diuersa sentiebant) puellam curassent, & præsidia nihil omnino profecissent, è medio tandē sublata est. Quare cōsiliū fuit incidere corpus mortuæ, & inuentum est os fœminis erosum, maximamque ossis partem in puluerē redactā: necnon & circa matricis os quatuor quasi lutei tuberculi instar pilæ, quorum tres aqua opplebant, quartus paululum præ cæteris eleuabatur undique dentatus & superficie inæqualis atque durior, utpote qui ex carne atraque bile genitus esset. Non igitur admodū mirandū est, si in eiusmodi morbis, quorum causæ incertæ abdite que sunt, diuersi medici diuersa sentiant &

loquan

loquatur. Nam & Antonij Iacceti filiū nouimus, qui cum ingenti coxarum dolore uexatus, in maximam primum debilitatē, tum & in mortem nihil iuuantibus medicis, nihilq; conferētib; præsidijs deuenisset, inciso corpore inuentus est pestifer humor in coxa, quo magna pars ossis erosa, etiam in cinerē uersa uidebatur.

Calculo euulso sanata est mulier. LXXX.

C Alculum non in uiris tantum, sed etiam in foeminis concreescere certum est. Monialis quaedam duodecimo iam die urinam nō reddebat, propterea quod ipsius urinæ iter calculo obstrueretur, quò etiam materia multa confluerat. Quare cum neq; ænea fistula, neque medicamentis alijs uinci hoc malū posset, insolitum alioquin, sed tamē opportunum consiliū capiens, uncū calculo iniicio, ne scilicet concussus iterū in uesicā reuolueretur. Tum ferramēto priori parte retuso calculū ipsum percussio, donec sapius ictus in frusta comminuitur; & tunc omni qua potui diligen-

tia, ne quid intus omnino læderetur, un-
cum ipsum pariter ac ferramētum redu-
co: ex quo simul urina atque calculis re-
missis statim sanata est mulier.

Ex solo uento mors subsequuta. LXXXI.

L Odouicum Nicolinum generosi
equitis Othonis filiū uidimus, qui
cum solo uento uiscera & stomachū im-
petēte adeò in monoculo afflicta-
retur, ut dū pars parte premiſſe, exitu hinc in-
de negato, nō solum uiscera & pectus,
sed scapulæ etiam incredibili extende-
rentur dolore, & spiritus magna ac mise-
rabilis fieret angustia, tertio deniq; die
nihil conferētibus auxilijs è uita migra-
uit. Inciso autem eius cadauere, & uisce-
ra omnia uento plena conspeximus, &
in sinistro cordis uentriculo obduratum
callum inuenimus, qui nucis magnitu-
dinem æquaret. Quare ut illum, hoc est
uentū mortis ipsius, ita hunc scilicet cal-
lum aduersæ hominis ualetudinis cau-
sam fuisse arbitrati sumus.

Brachi.

Brachium ab humero diductum. LXXXII.

Cohærere interdum membra ex
 hūlcerata uel p̄tinus in utero, aut
 etiam uisione consueuerunt. Nos autē
 puellam uidimus & curauimus, cuius
 totum brachium feruentissimæ aquæ ef-
 fusione humero cohæserat. Cumq̄ ne-
 mo ex prudentioribus medicis inueni-
 retur, qui puellam curare auderet (peri-
 culum enim erat, ne dum membra ipsa
 scalpello discernerentur, neruus incide-
 retur, & sanguis immodicus proflueret)
 ego solus ut eram iuuenis hanc curā ag-
 gressus, paulatim cicatricem ipsam scal-
 pello discindo, sanguinem suppressens,
 donec ad cubiti iuncturam, ubi neruus
 est, deuenio: tum separatim utrunq̄ mol-
 liori emplastro circundo: & quoniā ex-
 tendere brachium non poterat, iubeo
 ut grauiori pondere sumpto, manu id
 perferat, donec paulatim extendatur.
 Quod cum ipsa diuturnioris temporis
 spatio obseruasset, ad pristinū tandem
 statum reuersum est brachium ipsum,

sola gratia & munere illius, qui est benedictus in secula.

Cor pilis refertum.

LXXXIII.

Iacobus latro è patibulo quo suspensus fuerat, ueluti iam mortuus, sed quæ tamen adhuc uiueret, depositus atque curatus cõualuit. Verum, ut erat homo ingenio malo prauoque, ad eadẽ statim scelera reuolutus, quibus antea extremum promeruerat supplicium, iterum capitur atque suspenditur. Quare hominis admirati nequitiam, mortui cadauer incidendum curauimus: & inuentum est cor eius ob eximiã caliditatẽ undique pilis refertum. Hoc idẽ inuentum est in corde Aristomenis Græci, qui solus perhibet integras acies pugnando in fugam uertisse. Est ergo nõ tantum scelesti ingenij signum sed quandoque etiam raræ fortitudinis.

Ex stata febre uita sublata.

LXXXIIII.

Ioannes architectus singulis annis stato die, hoc est quo natus fuerat, febre implicabatur: quæ ex putrescenti bile genita, suum circuitum seruans, quartum & decimum non transgrediebatur diem,

diem: Donec senio confectus, et eadem ex more cōplicitus febre natali suo die ui morbi prostratus, naturæ concessit.

Multitudo uermium eiecta. LXXXV.

LAurentij lanij filium uidimus, qui septimum agens annum, triduo ex nimia lūbricorū ui ferè mortuus iacuit, solo potu ex gramine, aceto & saccharo uiuens. Quarto autem die cum medicamento ex aloë, myrrha & croco ei propinaretur, duodequingenta supra centum uermibus aluo depositis, statim conualuit.

Recrementa ex naturalibus deiecta. LXXXVI.

PVellā quoq; uidimus, quæ clauso ani meatu nata, octauo quoq; die recrementa ex naturalibus deijciebat. Cūq; hoc implicita malo usq; ad sextū decimū annum uitam duxisset, ui tandē morbi, quod *σφοδρ* Græci uocant (id autem fit cum intestina circa umbilicū torquent) miserabili cruciatu deiecta è medio sublata est.

Vermes eiecti. LXXXVII.

IN Auinionis balneis, quæ sunt in a

gro Senensi, mulierē uidimus quæ con-
tinuis septem diebus aqua epota, quàm
plurimos tandē ex ijs, quos medici pro-
pterea quòd cucurbitæ semina imitā-
tur, cucurbitinos uocant, uermes eiecit.
Qui ita inter sese, dum scilicet alter alte-
ri mordicus inhærerent, iungebantur, ut
cum sua ipsi serie quatuor cubitorū lon-
gitudinē excederent, unum tamen cor-
pus, unum duntaxat uermem putares.

Frustrulum carnis eiectum. LXXXVIII.

Illud etiam memoria dignum uide-
tur: Mulier præfocata cum ab omnia-
bus pro mortua haberetur, & de eius po-
tius funere quàm de uita cogitarent assi-
stentes, paulatim quasi grauiori somno
excitata, in molestissimā incidit tussim:
qua cum diu agitata esset, durioris tan-
dem carnis frustrulū eiecit, & sanata est.

Sed & Iulianus medicæ artis profes-
sus, dum grauius ægrotaret, & adueni-
enti medico dolorem quo circa uentri-
culum miserabiliter cruciabatur, expo-
neret, tangente illo (ut fit) ac manibus
locum pertractante, erupit in uomitum

tum : quo & ipse frustum carnis ad par-
uæ pilæ magnitudinem, in quo uermis
non secus ac brucus in siliqua reclude-
batur, eiectans, ad pristinam statim re-
uersus est ualetudinem.

*Quæ inciso mortuo notatu digna
inuenta sunt. LXXXIX.*

NON uidentur silentio esse præter-
eunda, quæ nuper in inciso Iaco-
bi cuiusdam furis insignis cadauere ad-
notauimus : bifurcatam scilicet uenam,
quæ à liene ad uētriculum atram defert
bilem, tum & abscessum in sinistro cor-
dis uentre pituita redundantem : postre-
mò & posteriorem eius capitis partem,
ubi memoriæ sedes est, adeò breuem, ut
tantillam cerebri portiunculam cōtinea-
ret. Quam ob causam cum priorum sce-
lerum, & eorum quæ pro his sæpe pas-
sus fuerat, tormēta scilicet, exilia & car-
ceres minimè recordaretur, toties ad uo-
mitū tanquàm canis impudens reuersus
est, ut in laqueum tandem incidere, uia-
tæq; ac furti finem fecerit,

Vrina ex alienis locis emanans.

XC.

Contrahitur etiam ex matris utero circa naturalia uitium, ut obstructio meatus, ex quo fluere urina solet. Vidimus enim & nos puerum quendam, atque puellam nobilem hoc uitio laborantes. Quorum alter, cum adeo meatus ipse clausus obstructusque esset, ut meiere inde non posset, ex angusto admodum foramine, quod paulum infra glandem urina ipsa uis sua effecerat, emingebat, sed non absque ingenti eiulatu & genitalis membri tumore. Altera uero ex loco, qui est infra pectinem paululum supra uulvam, urinam reddebat, nullis interim apparentibus signis atque indicijs, unde ipsa naturaliter efferri debuerit. Hanc autem nos cum parentum rogatu curare tentauerimus, & nullum huic malo idoneum inueniretur praesidium, ita ut erat incurata ad ultimum suae uitae terminum permansit.

Ex noxa illata nervis uox deperdita.

XCI.

Rusticus quidam cum decliuiori capitis prora percussus recidisset, & alteram

alteram capitis ipsius partē oppositam ad terrā, ut par fuit, elideret, surrexit quidem, sed mutus: id autem siue ex repercussione neruorum, qui regrediūtur ex pectore, siue ex defluenti materia, quæ neruos illos oppleuerit, tam incertum, quàm certissimum ex hoc communicatam noxam neruis ipsis, qui uocē effingunt. Nam & Galenus facile medicorum princeps in libro, quem de interioribus scribit, affirmat fuisse hominē, quidam glandula illi abscinderetur in collo, & scalpellum neruos ipsos, quibus uox effingit, incideret, illico factus est mutus.

Lumbricis uexatus puer quiescere non poterat.

XCII.

P Verum uidimus et curauimus, qui cum nullo modo quiescere posset, sed ita semp hinc inde temerario quodā impetu & inordinato motu ferretur, ut etiam stare uolēs iterum titubaret & caderet, quæsitum est à medicis quænam esset abdita causa huius mali, quod illi disentionem cum saltu putabāt. Sed cum

u

nullam prorsus aliam inuenirēt quàm tū morē, in quem paucis antè diebus puer ipse nescio quam ob rem incidisse dicebatur, idoneis secundum hāc rationem medicamentis puerum curare cœperūt: quæ cum nihil omnino proficerēt, & in nostras tandē deuenisset manus, depressa statim morbi causa, quam solos lumbricos esse persensimus, usque ad eò ad hoc malum propulsandum facilē & expeditum aditum habuimus, ut hac sola intentione curatus puer, ad pristinam breui regressus sit ualeitudinem.

Mulier ex lapsu urinæ cōtinere nō poterat. XCIII.

VENIT ad me mulier quædam, quæ urinam cōtinere nō poterat: cumque aliquod à nobis præsidium plurimam iam defatigatis medicis exposceret, interrogo an aliquam huius mali causam teneat. Negante illa, iterum quæro ceciderit ne, ex quo fortè anī sedes elisa fuerit. Cumq; & ipsa fateret̄ olim se de ficiu prolapsam, ultimam spinæ uertebra elisisse, nullo tamen inde sensibili percepto nocumēto; & nos non fugeret ori
ri ex

ri ex ea ipsa uertebra neruū, qui cōstrin-
gendi uesicam uim habet, huius statim
ægritudinis causam deprehēdimus. At
trito enim ex eius lapsu neruo ipso, con-
sequens fuit ut relaxata uesica urinā con-
tinere non posset: quod & sæpe aliàs ex
eadem causa accidisse cognouimus.
Hoc igitur nos malo idoneis eliso præ-
sidijs, mulierem ipsam per Dei gratiam
pristinæ sanitati reddidimus.

Calculus in tunica fellis. XCIIII.

DEcessit his diebus mulier nobilis
Diamantes nomine, dolore pro-
strata calculi: sed cum nullū antea ex eo
percepisset nocumentū, uisum est medi-
cis mortuæ cadauer incidere: & reperti
sunt lapides q̄ plurimi, nō quidem ullus
in uesica, ut putabāt, sed præter unum,
qui in tunica fellis coloris atrii & magni-
tudine castaneæ aridæ cōtinebat, cæte-
ri omēs in panniculo, quo cōtegitur he-
par, unde etiā ueluti in folliculo depen-
duli sacculum effecerant. Hanc aut nos
mortis causam rati, sapiētis uiri consiliū
esse duximus, nihil omnino de incertis

& occultis morbis statuere.

*Ex præcedentibus torminibus erosi uilli, quibus
uis retinendi fulcitur. XCV.*

INtestinorum tormina, quod Græci
δυσεντερίαν uocant, exulcerare intesti-
na intus cōsueuerunt, indeq; descendūt
cruenta & muccosa excrementa: cumq;
id malum diutius inueterascit, aut homi-
nem tollit, aut (qđ forsitan deterius est)
nunq; sanescit. Nā & nos Iulianū quen-
dam nouimus, qui cum post quadragin-
ta dies, quibus hoc morbo uexatus est,
sublatis iam doloribus ac deñciendi cu-
piditate, eius aluus impendiō liquidior
permansisset, & sæpius q̄ par fuerat fer-
ret, nullis unq; auxilijs curari potuit, qn
semper quoad uixit & impetum uētris
cohibere nequiret, et ubicunq; deñcien-
di cupiditas hominē urgeret, ibidē ex-
crementa deponeret, erosis scilicet ex
præcedentibus torminibus atq; cōsum-
ptis uillis, qbus uis ipsa retinendi fulcit.

Ex iisdem torminibus erosa uiscera. XCVI.

Vidimus & alium natione Aretia-
num, qui cum ijs item torminibus
diutius

diutius uexatus fuisset, ex iisdem denique in erodentia ipsorum intestinorum hucera, tum in tabem, postremo in mortem incidens, erosa intus uiscera ostendebat: è quibus dum ita affectus superuixit, ut triennium non excefferit, continuo sanies effundebatur.

Morbus comitialis.

XCVII.

ET si notissimus inter cæteros morbos esse soleat qui comitialis nominatur, ignotus tamen apud multos plerumque est, ut quem nuper in puella uidimus Aretina: quæ cum huiusmodi inuaderetur morbo, minimè (ut assolet) concidebat, minimeque ex eius ore ferebatur spuma. Sed stans caput tantum hinc inde, ac si quid inspicere uellet, tota cum uice mouebat, nihil interim loquens, nihil audiens, nihil sentiens. Cumque iterum ad se reuerteretur, interrogata quid egisset, penitus ignorabat. Causam autem perquirèntibus nobis cur puella cum comitiali afficeretur morbo, non concideret, uisum est ex hoc contingere, quòd contractio & tentio ad cerebrum non fer-

retur, cū solus uapor sursum ascenderet. Ex quo nullo rigore cerebrū ipsum intentum ab inordinatis motibus reliqua membra præseruare poterat. Quòd autem puella ipsa hoc morbo laborasset, et medici omnes quicuncq; eam uiderant, affirmabant, & rei euentus facile comprobauit: cū prorumpentibus mēstruis hoc malū euaserit. Nam ut quandoq; in pueris Venus, ita in puellis menstruorū initium huiusmodi morbū tollere solet.

Elephantia.

XCVIII.

Longis morbis annumeratur is quē ^{ἑλεφαντία} Græci uocant; qui in Italia penè nuncq; uisus à medicis, uix dignoscitur. Peregrinum quendam uidimus in grabatulo iacentem, cuius summa corporis parte maculis quibusdā ad atrum colorem uergentibus inficiebatur, & cutis inæqualiter aspera crassaq;, & ueluti squamis fœda ac liuens, diuersis etiam locis mollis ac dura ostendebatur: quin & ossibus ipsis, ut uidebatur, iam uitiatis, & uniuerso corpore macie ac tabe confecto, ita suræ ipsius os, pedes &

des & manus intumuerant, ut utriusque partis digiti sub tumore ipso conderentur. Quare cum ad hæc mala etiam febricula quædam adderetur, quæ hominem absumeret, unius tantum mensis spatium è uita migravit ad Dominum. Parcat igitur Auicenna, qui elephantiam tumorem pedum dixit: cum hæc non solum pedes, sed uniuersum corpus afficiat, & species lepræ sit, quæ apud nostros nondum uisa, apud Paulum probè descripta notatur.

Ex calidiori materia caput impetente furit ac moritur puella. XCIX.

Insaniæ tria sunt genera, & acutum quodlibet. Vnum cum in accessione febris, aut in suo uigore desipit æger, & aliena loquitur, sed tamen leuata febre statim resipit. Alterum, quod Græci φρενισμός uocant, cui semper dementia comes est. Nam licet inter morbi initia resipere interdum uideatur æger, eius tamen mens quibusdam semper imaginibus agitur. Tertium uerò genus est lethale magis ac pestiferum, cum scilicet

cet æger ipse non solum perpetuò desipit, sed & quæcunque agit, impetu quodam & uiolento motu operatur. In huius aut generis lethalem insaniam cum nobilissimi cuiusdam uiri filia prolapsa malè ageretur, & nos ad eam in tempesta nocte uocati accederemus, adeò furètem puellā inuenimus, ut dum hinc inde sese uiolento quodam impetu iactaret, quicquid interim obuium habebat, dentibus arriperet, frangeret, laniaret. Ex quo proprios capillos, brachia & manus, & si quid præterea aliud arripere poterat, ita mordicus, nullo habito discrimine suum ne an alienū esset, apprehendebat, ut nisi scissum ac prorsus laceratum ex eius dentibus eripi nō posset, adeò ut uinciri puellam oportuerit, ne sibi aut alteri noceret. Verum cū paucis post horis furor illi remitti coepisset, in somnum incidit grauiorē, quo (tametsi nostris præsijs, studio & diligentia ægrè cederet) uix tandē excusso, ab insania quoq; puellam ipsam liberauimus. Sed ut est ingenium mulierum, præfer-

præsertim nobiliū, cum sanitate adepta nihil eorum quæ pro tuenda firmandaq; ualitudine iniuncta fuerāt, obseruasset, & sua uiueret libertate, post integrum mēsem quo pristina usa est ualitudine, in eundem incidit morbū: à quo cū nullis unquam auxilijs potuerit à medicis liberari, unius tantum diei spatio è medio sublata est. Si quis autē huius morbi causam quærat, nos quantum coniectare licuit, materiā credimus fuisse calidiorē, sed paucam tamen: quæ cum caput peteret, suo & incendio & mobilitate puellam furentem redderet. Et quoniam caput ipsum frigidiori materia opletum fuerat, hanc quoq; cum & ipsa ut creditur & par fuit, exagitata fuisset, priori illa materiā extincta ac resoluta, ipsum deniq; profundiorē somnū puellæ fecisse putamus.

vermis è nare proiectus.

Solet interdum acutus & pestifer dolor in capite excitari, quem Græci κεφαλαλγία uocant, sed talem, quo caligent oculi, alienetur mens, citetur uomi

tus, supprimatur uox, frigescat corpus, & ipsa denique deficiat anima, rarum est uidere. Nam & nos amicum habuimus Philippum nomine, qui cum his omnibus ageret malis, & aduentante die septimo mors ipsa nullis conferentibus auxilijs iam iam adesse uideretur, uel tandem robustioris naturæ uermem è dextra nare palmo longiorē eiecit: quo propulso, omnis statim cū eo amotus est languor.

Spasmo Cynico mortua mulier. C I.

Cum imperitus quidam medicus cui dam mulierculæ ex gena dextra tuberculū furunculo simile scalpello abscidisset, nulla habita ratione neruorum ac uenularum, quibus illud, cum semiaoui magnitudinem expleret, alligabat, illico subsequuta est inflammatio ac dolor, ex quo simul infelix mulier in eum incidit morbū, quem Græci κυνικόν σπασμόν uocant: quo dum misellæ illi temerario quodam motu peruertitur os, & facies modò in dexteriores, modò in sinisteriores partem distenditur, ac totum denique corpus pallore quodam suffunditur,

ditur, adeò afflicta tur mulier, ut cū neq̃ sanguinis missiōe, neq̃ alui ductu, neq̃ unctiōibus ullis, neq̃ alio quouis genere auxiliij hoc malū inhiberi posset, infra paucos admodū dies è uita migrauerit: hoc nobis suo ipsius infortunio documentū relinquēs, ut cū scilicet oportuerit, nō passim nos om̃ibus q̃ sibi chirurgici nomē usurpāt, sed his tantū q̃ doctrina simul usu & iudicio præualēt, credamus.

Gelatus.

CII.

Post graueis diuturnos q̃ labores, quibus per ingētia frigora turbido & pluuio cœlo, perq̃ flagrantissimos æstus diu noctuq̃ perequitans sese fatigarat Antonius Collensis, in difficiliorem tandē incidit ægritudinē: qua statim ut corripiebatur (quod sæpe hominī cōtingebat) amissa illico memoria sensu'que, eodē quo erat dum ab ea inuaderet habitū perseuerabat, patentibus etiā & incōniuis oculis: si em̃ inter ambulandum hoc illi cōtingebat malū, ambulabat: si inter quiescēdū, quiescebat: sin uerò inter aliud quoduis agendū, tantisper ip̃a

sum agebat, nihil interim audiens, nihil loquens, nihil cognoscēs, donec cedente morbo ad se regrederēt, et tunc etiam nihil eorum quæ egisset, reminiscebat. Ex medicis autē qui hominem uiderint, alijs uirtutem quæ discernit & unit coniungitq̃, læsam esse iudicantibus, eiusq̃ noxam cæteris uentriculis iunctum iri uolentibus, adeò ut memoria ex hoc & communis sensus intrinsecus paterent; alijs aliter, & quidem argutius, & morbum & causam explicare conantibus; nos hominem gelatū dicebamus; cum huius morbi notæ, quæ per se satis eruditioribus eas uestigare uolentibus manifestæ sunt, eiusmodi detegerent ægritudinem. Fit autem id malum ex nigrioribile postremū uentrem cerebri impetenti, quæ statim memoriā tollens, sua etiam siccitate cæteros uentres contrahit; quibus clausis tollitur pariter sensus & motus, & quoniā frigidior est, hominem gelat. Quibus uerò medicamentis ad hunc morbū profligādum usi simus, propterea quod eius cura notissima est, intexea

intexere superfluum iudicauimus.

Tensio neruorum cervicis.

CIII.

Grauioribus morbis obnoxia ceruix est; sed inter cæteros importunior acutioreq; , qui rigore quodam neruorū erectam ægri ceruicem intendēs, eum sæpe uel intra quartam diem interimit. Quo morbo cum Parmensis quidā Franciscus nomine grauius urgeretur, & nos ad eum uocati, hominem robustioris naturæ, & qui turgentibus uenis faciem etiam atq; oculos rubicūdiore haberet, inspiceremus, sanguinem statim ex ea uena, quam κεφαλικὴν Græci uocāt, mitti iubeo. Tum parciore uictu, hoc est, sola aqua ex melle hominem cibans, hyrcino atq; caprino oleo detonsum madefacio caput: superq; imposto pileo, aluum etiam his medicamentis duco, quibus à capite ipso ac cæteris superioribus partibus deduci resoluique possit humor, qui huius mali causa fuerat: ex quo ocyus affuit illi sanitas quàm mors affutura putabatur.

Ex abscessu gulae hominem penè iugulatū. CIIII.

Aliud quoque morbi genus circa fauces oriri consuevit, & id interdum pestiferū acutumq̃: quale in Alexandro Serralio nuper uidimus, cui neque rubor neq̃ tumor ullus intus in gula aut extrà ostendebat̃, sed aridum corpus erat & squalidum. Cumq̃ nihil omnino alimēti demitteret, sed quicquid absumeret statim reiectans uix spiritum traheret, & uox adeò faucibus hæreret, ut ne mutire quidē posset, iugulari profus hominem putares: nos tamen & urgentis morbi & ægri uitiū ratione habita, utile & præsentaneum remediū duximus sanguinem mittere: tum & cucurbitulis natibus affixis deducere humorē conati, frictionibus simul alijsq̃ præsidijs quæcunq̃ extrinsecus hominem iuuare poterant, tantisper utendū censuimus, donec ægri fauces detumescerēt. Verum ubi malum his omnibus auxilijs non modò cedere aut leuari, sed in horas uehemētius ac cōtumaciū fieri aduertimus, omni abiecta spe ægrum tanquam

quàm proxima nocte moriturum, Deo & naturæ reliquimus. Hūc autem cum assistētes, uelut iamiam spiritū exhala-
turū, signo Crucis ex more in auroram
usq; singulis momētis cōsignarēt ac mu-
nirēt, ecce statim à summis ægri fauci-
bus tam ingēs ex adaperto intus absces-
su purulētæ materiæ uis effertur, ut ho-
mine penè iugulato, catinulū, in quo re-
cepta est, ad summū repletet labrū. Qua
expulsa, statim resumptus est spiritus, et
æger qui iam pro mortuo lugebatur, ue-
luti ab inferis remeans, paulatim conua-
lescere cœpit, donec integram cōsequi-
tus est sanitatem.

Vitio lienis curatus.

C V.

Lienis uitio afficiuntur quampluri-
mi: horū sinistra pars tumens ac du-
rior premēti renititur. Quod si diu per-
seuerat (nam interdum perpetuū id ma-
lum est) tumescunt crura: & si hulcera
præterea innascuntur, uix sanescunt.
Multos nos tali uitio affectos curau-
mus: inter quos unum, quem, cum se-
ptennio hoc morbo uexatus frustra mul-

ta consilia, ac penè infinita præsidia expertus fuisset, solo tandem capparì, qui tali ægritudini aptissimus cibus est, sola' que ui aquæ, in qua faber ferrarius sæpe candens ferrum extinguit, annua portione liberauimus: tanta scilicet in eiusmodi aqua contra hoc uitium inest uis atque uirtus. Vnde & compertum est, animalia quæ apud hos fabros educantur, perquam exiguos habere lienes.

Morbo cœliaco curatus.

CVI.

IN ipsius uentriculi porta morbus in-
nascitur, qui à Græcis κοιλιακός appellatur. Durescere sub hoc uenter solet, & torminibus premi, aliusq; ipsa adeò nihil reddere, ut ne spiritus quidem infra, sed nec supra erumpere possit. Paulus pater meus haud mediocris ingenij & doctrinæ uir, hoc morbo malè uexatus, cū diu multa ac uaria auxilia, sed frustra, expertus fuisset, clystere ex solo lacte condito in uentrē iniecto, ac multis sub inde strigmētis depositis, ad pristinam reuersus est sanitatem.

Ex

Extenuioris intestini morbo sanatus. CVII.

IN tenuiori intestino acutus interdū & pestifer oritur morbus, ex quo etiā supra umbilicum intolerabiles excitantur dolores, nec spiritus ullus transmittitur: & non solum cibus ipse, sed stercus ipsum plerunque per os redditur. Vomitus autē uariis aut niger existēs, grauioris etiam odoris est. Tali igitur morbo adeò Laurentius amantissimus frater affectus est, ut cum neque missio sanguinis, neque alui ductio, neq; aliud quoduis idoneum auxilium hoc malum frangere posset, materia tandem ad uos prolapsa, in morbum incidit comitialem. Quo breui & in mortis discrimen adductus, cum triduo hoc habitu iacuisset, nihil omnino degustans, à medicis derelictus est. Verum die quarta, ubi paululum reuiuiscens uinum lambe re occepit, resumitur spiritus, & morbus paulatim uī naturæ propulsus, præsidij cedit, donec tandem per Dei gratiam penitus sublatus, hominem sanum

reliquit: quod non prius tamen effecit, quam exactis quatuor mensibus, à die quo primùm ille huiuscemodi affectus est morbo.

*Morbo uulvæ inedia liberata est
mulier.*

CVIII.

VExari uulvæ morbis ut mulieribus commune, ita sanè inauditum sic uexari, ut patiens nullum cibi genus deuorare queat. In cœnobio mōtis Cœlij monialem uidimus, quæ cum huiusmodi uulvæ morbo grauiter affligeretur, ita prorsus quancunque illi subministrassent escam fastidiebat, ut quodam uelut impetu æstuantis stomachi eam statim ut acceperat, uomitione propelleret: quod nos ab irresolubili & crassiori uento, qui à uulua ipsa uersus stomachum ferretur, fieri putantes, multa pro re ac tempore adhibuimus auxilia: quæ cum nihil omnino proficerent, & ad decimum ipsa iam diem sola panis buccella (quod mirum est) uitam traduxisset, uí tandem inediæ deuicto ac penitus profligato

gato morbo, ad pristinā reuerſa eſt mu-
lier ſanitatē.

*Aqua inter cutem elifo utero
propellitur.*

CIX.

Accidit interdum caſu & fortuna
ſanari nonnullos, quos medici-
na curare nō poteſt. Mulierem ſcimus,
quæ dum aqua inter cutem adeò labo-
raret, ut nulla de ſalute eius ſupereſſet
ſpes, neſcio quo ſpiritu impulſa, de emi-
nenti quodam loco ad terram deuolui-
tur, & utero ad lapidem elifo diſſectio-
que, ita prorfus om̄is effuſus eſt humor,
ut quæ puerum octimenſem geſtare uia-
debatur, enixam crederes. Sed nec mul-
to poſt aut tempore aut labore idoneis
ad hanc rem adhibitis præſidijs, penitus
ſanata eſt mulier.

Alapa mortuus.

CX.

Exorta inter duos iuuenis lite, cū
alter alterum extento brachio ala-
pa percuffiſſet, in morbū ſtatim, quem
ἀποπληξία Græci uocant, reſolutus uas
pulans, pucis etiam horis iugulatus in-

terijt. Quare cōuocatis medicis (in uin-
culis enim detinebatur reus) quæsitum
est de causa mortis ipsius. Verùm alijs
in ictum ipsum, quo materiam commo-
tam fuisse putarent: alijs in humidiorum
locum, quo diutius obdormierat: non-
nullis etiam in lautiorum uictum & pos-
tum pleniorum, quo dum uixit est usus,
huiusmodi mali causam referētibus, in-
discussum apud præsidem remansit iudi-
cium. Nouimus item fullonem quendam
nomine Petrū, qui unico pugno stoma-
cho cuiusdam iuuenis uolentius impe-
tito, hominem interemit.

Gemini pueri.

CXI.

G Eminos nasci nullus dubitat, sed
ita nasci, ut indistincti sint, mon-
struosum. Mulier quædam Alexandra
nomine, ex Mediolanensi agro Floren-
tiam ueniens, geminos mares quæstui
spectandos dabat: quorum alter inte-
ger toto corpore, distinctis que mēbris
erat: alter uerò ita scapulis alterius iun-
gebatur uentriculo, ut illo totum caput
inie-

iniecisse uideretur : cætero uerò corpore ab eo seiunctus, nō secus illo de mamilla matris lac exugente mouebatur, ac si ipse pariter sugeret. Sed & sub idem ferè tempus uidimus & alios geminos, qui ab humero ad plantam pedis coierant capite excepto, alter sinistro, dextro alter ubi iungebantur carebat brachio. Coxa, crus, & pes unus ac communis erat. Altera tamen corporis parte integra se iunctaque distinguebantur.

ANTONII BENIVENII DE
 abditis morborum & sanationum causis,
 FINIS.

